

Πολυτεχνείο Κρήτης | Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Αρχιτεκτονικοί αντικατοπτρισμοί των αντιλήψεων περί αρχαιότητας σε αρχαιολογικά μουσεία της νεότερης και σύγχρονης εποχής σε Δύση και Ανατολή

Επιμέλεια: Δανάη Φιλοξένη
Επιβλέπουσα: Αμαλία Κωτσάκη

Χανιά | Νοέμβριος 2024

Ευχαριστώ θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κα Αμαλία Κωτσάκη για τις συζητήσεις και την καθοδήγησή της στην παρούσα ερευνητική μελέτη, καθώς και τους ανθρώπους που είχα δίπλα μου τόσο την περίοδο της διεκπεραίωσης της εργασίας, όσο και όλων των χρόνων των σπουδών μου.

*«Το μουσείο, αντί να περιορίζεται σε μια γεωγραφική θέση,
είναι πλέον παντού, σαν μια διάσταση της ίδιας της ζωής»*

J. Baudrillard

Περιεχόμενα

1 | Εισαγωγή

1.1	Πρόλογος	7
1.2	Σκοπός της εργασίας	9
1.3	Αντικείμενο της εργασίας	9
1.4	Βιβλιογραφική ανασκόπηση	9

2 | Μέθοδος

2.1	Μέθοδος συλλογής ερευνητικού υλικού	10
2.2	Ερμηνευτική μέθοδος	10
2.3	Υπόθεση εργασίας	10
2.4	Συγκρότηση εργασίας	13
2.5	Ερευνητικά ερωτήματα	14

3 | Ευρήματα

Κεφάλαιο Α | Αρχαιολογικά μουσεία της Δύσης

3.1	Βρετανικό Μουσείο, Λονδίνο (1759)	16
3.2	Μουσείο του Λούβρου, Παρίσι (1793)	20
3.3	Γλυπτοθήκη, Μόναχο (1816)	25
3.4	Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών (1829)	28
3.5	Altes Museum, Βερολίνο (1830)	32
3.6	Μητροπολιτικό Μουσείο, Νέα Υόρκη (1870)	36

3.7	Εθνικό Ρωμαϊκό Μουσείο, Ρώμη (1889)	40
3.8	Εθνικό Μουσείο Ρωμαϊκής Τέχνης, Μέριδα (1986)	45
3.9	Γαλλο – Ρωμαϊκό Μουσείο, Λυών (1975)	49
3.10	Μουσείο Μεσογειακής Αρχαιολογίας, Μασσαλία (1995)	53
3.11	Μουσείο Ακρόπολης, Αθήνα (2009)	56

Κεφάλαιο Β | Αρχαιολογικά μουσεία της Ανατολής

Μέρος Α | Χώρες πρώην ευρωπαϊκών αποικιών

3.12	Εθνικό Μουσείο Αρχαιοτήτων και Ισλαμικής Τέχνης, Αλγερία (1897)	61
3.13	Εθνικό Μουσείο Δαμασκού (1936)	64
3.14	Εθνικό Μουσείο Βηρυτού (1942)	68
3.15	Αρχαιολογικό Μουσείο Ιορδανίας (1951)	71
3.16	El Jem Museum, Τυνησία (1970)	74

Μέρος Β | Χώρες της Ανατολής που δεν υπήρξαν ευρωπαϊκές αποικίες

3.17	Αρχαιολογικό Μουσείο Κωνσταντινούπολης (1891)	78
3.18	Αρχαιολογικό Μουσείο Μιλήτου (1973)	82

4	 Ερμηνεία – Συμπεράσματα	85
5	 Βιβλιογραφία – Διαδικτυακές πηγές	87
6	 Κατάλογος εικόνων	93

1 | Εισαγωγή

1.1 Πρόλογος

Από τον 18ο αιώνα, το μουσείο αποτελεί χώρο υψηλής αισθητικής και πολιτισμικής εξέλιξης. Ενώνοντας την ιστορία με την επιστήμη, συνδιαλέγεται με αξίες και ιδεολογίες των εκάστοτε εποχών και εν ολίγοις αποτελεί έναν κατεξοχήν πλούσιο πνευματικά χώρο. Στις επιμέρους πτέρυγες των μουσείων συχνά θέλουν να δοθούν απαντήσεις σε σημερινά ερωτήματα που αφορούν την ταυτότητα, την ετερότητα και την σημασία της σχέσης παρελθόντος και παρόντος.

Μέσα στην πληθώρα θεματικών μουσείων ανά την Ευρώπη, αλλά και τον κόσμο, περίοπτη θέση κατέχουν οι αρχαιολογικές συλλογές της Κλασικής και Ρωμαϊκής Περιόδου. Η Κλασική Περίοδος αναφέρεται στην Αθήνα του 5ου και 4ου αιώνα π.Χ., μια εποχή στην οποία άκμαζε η πνευματική δημιουργία και η υλική ευημερία, κατόπιν εδραίωσης της δημοκρατίας. Οι καλλιτέχνες της εποχής εκείνης κατέκτησαν την τρίτη διάσταση στην γλυπτική και παράλληλα δόμησαν το εναρκτήριο κύμα για την ιδεαλιστική αποτύπωση του ανθρωπίνου σώματος στην τέχνη.¹ Στους αιώνες που ακολούθησαν, συγκεκριμένα από τον 1ο αιώνα π.Χ. έως τον 5ο αιώνα μ.Χ., εδραιώθηκε η Ρωμαϊκή Περίοδος, κατά την οποία όλες οι ελληνικές πόλεις «ερμώνουν» από καλλιτεχνικής άποψης, μετά την κατάκτησή

τους από τους Ρωμαίους. Στα μέσα της περιόδου, η Αθήνα αποκτά ξανά την ισχύ της ως καλλιτεχνικό κέντρο και αναδεικνύεται, έτσι, μία νέο-αττική παραγωγή προϊόντων τέχνης.²

Ελληνικά και Ρωμαϊκά εκθέματα υψίστης σημασίας κοσμούν τα μεγαλύτερα μουσεία της Ευρώπης, επιτρέποντας, έτσι, σε χιλιάδες επισκέπτες καθημερινά να γνωρίσουν όχι μόνο την τέχνη της εποχής εκείνης, αλλά και τον τρόπο ζωής, την πνευματική καλλιέργεια, τις συνήθειες και τα έθιμα των ανθρώπων. Μουσεία όπως το Λούβρο, το Βρετανικό Μουσείο, το Altes Museum και το Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών διαθέτουν στις συλλογές τους ελληνορωμαϊκά εκθέματα, τα οποία αναδεικνύονται περίτρανα μέσα από τη θέση που κατέχουν στις ολόκληρες πτέρυγες των μουσείων αυτών. Μέσα από την προάσπιση και προστασία της αρχαιότητας από τα λεγόμενα εθνικά μουσεία της Ευρώπης, φανερώνεται ο σεβασμός και η αφοσίωση των αξιών της Κλασικής Αρχαιότητας.

---

¹ Κλασική περίοδος: η γλυπτική της κλασικής εποχής – 5ος και 4ος αιώνες π.Χ., διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.namuseum.gr/collection/klasiki-periodos/>

² Ρωμαϊκή περίοδος: ρωμαϊκή γλυπτική – 1ος αιώνας π.Χ. μέχρι 5ος αιώνας μ.Χ., διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.namuseum.gr/collection/romaiiki-periodos/>

Σε αρχαιολογικά μουσεία των χωρών της Ανατολής, όπως η Τουρκία, η Συρία, η Ιορδανία και ο Λίβανος, αλλά και της Βορείου Αφρικής, συγκεκριμένα στην Αλγερία και στην Τυνησία, εμφανίζονται συλλογές της Κλασικής και Ρωμαϊκής Περιόδου, η θέση των οποίων παρουσιάζει ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον, καθώς διαφοροποιείται άρδην από την διάταξη και ταξινόμηση των εκθέσεων στα μουσεία των δυτικών κρατών. Η παραπάνω παράθεση αποτέλεσε και το έναυσμα για την παρούσα ερευνητική εργασία.

1.2 Σκοπός της εργασίας

Σκοπός της εργασίας είναι η διερεύνηση του αρχιτεκτονικού αντικατοπτρισμού των αντιλήψεων περί αρχαιότητας στα αρχαιολογικά μουσεία της νεότερης και σύγχρονης εποχής σε Δύση και Ανατολή, με κρίσιμη τομή το δίπολο αποικιοκρατίας και αποαποικιοποίησης.

1.3 Αντικείμενο της εργασίας

Αντικείμενο της μελέτης αποτελούν 18 αρχαιολογικά μουσεία, τα οποία σχεδιάστηκαν από το 1759 έως και το 2009: έντεκα στη Δύση και επτά στην Ανατολή. Αναλυτικά, θα μελετηθούν το Μουσείο του Λούβρου στο Παρίσι (1793), το Βρετανικό Μουσείο στο Λονδίνο (1759), το Altes Museum στο Βερολίνο (1830), η Γλυπτοθήκη στο Μόναχο (1816), το Εθνικό Μουσείο Ρωμαϊκής Τέχνης στη Μέριδα (1986), το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο στην Αθήνα (1829), το Μουσείο της Ακρόπολης στην Αθήνα (2009), το Μητροπολιτικό Μουσείο στη Νέα Υόρκη (1870), το Γαλλο-Ρωμαϊκό Μουσείο στη Λυών (1975), το Μουσείο Μεσογειακής Αρχαιολογίας στη Μασσαλία (1995) και το Εθνικό Ρωμαϊκό Μουσείο στη Ρώμη (1889) ως πρότυπα παραδείγματα θεματικών μουσείων στη Δύση, ενώ στην Ανατολή εξετάζονται το Αρχαιολογικό Μουσείο στην Ιορδανία (1951), το Εθνικό Μουσείο στη Δαμασκό (1936), το Εθνικό Μουσείο Αρχαιοτήτων και Ισλαμικής Τέχνης στην Αλγερία (1897), το Αρχαιολογικό Μουσείο στη Μίλητο (1973), το Εθνικό Μουσείο στη Βηρυτό (1942), το El Jem Museum στην Τυνησία (1970) και το Αρχαιολογικό Μουσείο στην Κωνσταντινούπολη (1891).

1.4 Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Για το υπό έρευνα θέμα δεν έχουν εντοπισθεί σχετικές μελέτες προηγουμένως υπό τη συγκεκριμένη σκοπιά, δηλαδή τη διερεύνηση του αρχιτεκτονικού αντικατοπτρισμού.

Το βιβλίο αναφοράς που χρησιμοποιήθηκε για τη μελέτη είναι: Γιαλούρη Ε., *Υλικός πολιτισμός: η ανθρωπολογία στη χώρα των πραγμάτων*, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2012. Πρόκειται για ένα συσχετισμό μεταξύ του μουσείου, της πολιτισμικής κληρονομιάς, της τέχνης στο ευρύ φάσμα του πολιτισμού. Η έννοια του μουσείου αναλύεται σε βάθος και μελετάται προσεγγιστικά μέσα από ευρωπαϊκές και μετααποικιακές οπτικές.

2 | Μέθοδος

2.1 Μέθοδος συλλογής ερευνητικού υλικού

Η μέθοδος συλλογής στοιχείων που χρησιμοποιήθηκε είναι έρευνα πεδίου, βιβλιογραφική, και διαδικτυακή έρευνα.

2.2 Ερμηνευτική μέθοδος

Η ερμηνεία θα επιχειρηθεί στην τομή της αρχιτεκτονικής και της μουσειολογίας με τις ιστορικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες. Ως ερμηνευτικό εργαλείο θα χρησιμοποιηθεί η χρήση της αρχαιότητας από την πλευρά της αποικιοκρατίας και η ιδεολογία για την υπεροχή της Ελλάδας.

2.3 Υπόθεση εργασίας

Ο όρος μουσείο εδραιώθηκε στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη τον 18ο αιώνα μ.Χ., λέξη δανεισμένη από την ελληνική αρχαιότητα, η οποία εμφανίστηκε αρχικά την περίοδο της Αναγέννησης για να περιγράψει τις πλούσιες συλλογές των ευγενών και των ηγεμόνων της εποχής. Σύμφωνα με το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM) «το μουσείο είναι ένας μόνιμος,

μη κερδοσκοπικός οργανισμός, στην υπηρεσία της κοινωνίας, ο οποίος διερευνά, συλλέγει, συντηρεί, ερμηνεύει και εκθέτει τεκμήρια υλικής και άυλης κληρονομιάς. Ανοικτά και προσβάσιμα στο κοινό, χωρίς αποκλεισμούς, τα μουσεία προάγουν την ποικιλομορφία και την αειφορία».³

Δεν παρουσιάζεται, λοιπόν, ως ένας άψυχος χώρος, αλλά ως ένας ισχυρός φορέας που αναλαμβάνει την παρουσίαση και τη συντήρηση επιλεγμένων εκθεμάτων του παρελθόντος, προσβάσιμα στο ευρύ κοινό. Μέσα από την εσκεμμένη συλλογή και προβολή ορισμένων άψυχων, υλικών τεκμηρίων, δύναται η ευκαιρία στην κοινωνία και στον κάθε άνθρωπο ατομικά να πιστοποιήσει τη σχέση του με την πραγματικότητα, αλλά και να συνδιαλλαγεί νοητά με το παρελθόν, τόσο ιστορικά, όσο και κοινωνικοπολιτικά.

Μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο των συλλογών που παρατίθενται στον εσωτερικό χώρο των μουσείων, κάθε επισκέπτης δέχεται γνώσεις και αποκτά πληροφορίες που αυξάνουν την αντίληψή του όσο αφορά την αλληλεξάρτηση μεταξύ κοινωνικών, ιστορικών και πολιτισμών σφαιρών. Μετά από την επίσκεψη ενός μουσείου, ο άνθρωπος αποκτά μια νέα εμπειρία γεμάτη νοήματα και συνδέσεις σχέσεων, χρόνων και γεγονότων. Αποτελεί πηγή ψυχαγωγίας και διεξόδου, αλλά και τρόπος προσέγγισης του αποξενωμένου παρελθόντος με την κοινωνία.

³ ICOM, Απόδοση του νέου ορισμού του μουσείου στα ελληνικά, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://icom-greece.mini.icom.museum/%CE%B1%CF%80%CF%8C%CE%B4%CE%BF%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BD%CE%AD%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85/>

[%CE%BF%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85/](https://icom-greece.mini.icom.museum/%CE%B1%CF%80%CF%8C%CE%B4%CE%BF%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BD%CE%AD%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85/)
(16 Φεβρουαρίου 2023)

Ο διαμεσολαβητικός του ρόλος, καθιστά ικανή την ανάπτυξη σχέσεων και συναντήσεων των ανθρώπων υπό το πρίσμα

της επικοινωνίας και του διαλόγου, ακόμη και μέσα από αμφισβητήσεις.⁴

Ως ένας φορέας νεωτερικότητας, το μουσείο αποτελεί έναν κατ' εξοχήν αντιπροσωπευτικό τόπο της κοινωνίας που υπηρετεί, έναν τόπο επιστημονικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Απόρροια της σύνδεσης του μουσείου και του έθνους είναι η πολιτική δύναμη που αναπτύχθηκε μεταξύ έθνους και κράτους, μια σχέση που εδραιώθηκε λόγω της παγίωσης των εθνικών ιδεολογιών. Λειτουργεί ως καθρέφτης των κοινωνικών σχέσεων, καθώς παραθέτει στοιχεία εθνικών, τοπικών, φυλετικών, ακόμη και θρησκευτικών μορφών, δημιουργώντας μια πλήρη κοινότητα αξιών, μέσα από την οποία ασκείται μια ελεύθερη εφαρμογή κοινωνικού ελέγχου. Η συμμετοχή του κράτους σε δράσεις περί μουσειακών θεσμών εδραιώνει τη μετάδοση μηνυμάτων, τόσο σε τοπικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Η περίοδος της κλασικής αρχαιότητας αποτέλεσε εφόδιο για την ανάδειξη της δυτικής κοινωνίας σε επίπεδο επιστημονικό, αρχιτεκτονικό και φιλοσοφικό. Με τη χρήση της αρχαιότητας ως μέσω επιβολής και επιρροής από πλευράς του δυτικού πολιτισμού, το μουσείο μετατρέπεται σε χώρος κοινωνικού ελέγχου, επιτρέποντας την εξάπλωση των ευρωπαϊκών

ιδεολογιών. Έτσι, η Δύση αποκτά ένα σημαντικό βοήθημα σε σχέδια επεκτατικής πολιτικής και αποικιοκρατίας.⁵

Ένας όρος που θα συμβάλλει καταλυτικά στο δεύτερο κεφάλαιο της μελέτης είναι αυτός της αποικιοκρατίας. Η δημιουργία και η επιβολή ενός ευρωπαϊκού ιδεολογήματος σε χώρες εκτός Ευρώπης, οδήγησαν στην πρακτική και πνευματική εκμετάλλευση πολλών λαών, οι οποίοι περιτριγυρισμένοι από θεσμούς απόλυτα ελεγχόμενους και διαστρεβλωμένους, χειραγωγήθηκαν και απομακρύνθηκαν από το πολιτισμικό του γίνεσθαι. Ο ιστορικός προσανατολισμός που προωθούνταν στους θεσμούς αυτούς επικεντρωνόταν στην κλασική αρχαιότητα και την περίοδο της Αναγέννησης, καθώς η ευρωπαϊκή ισχύς και πολιτική ανωτερότητα των αποικιοκρατών βρισκόταν σε υπεροχή. Ένας από τους θεσμούς αυτούς είναι το μουσείο, το οποίο πλέον αποτελούσε ένα πεδίο συγκρούσεων. Αυτό καταδεικνύεται και μέσα από τον τρόπο που το εκάστοτε μουσείο αποκτούσε τις συλλογές του, συνήθως μέσα από αρπαγές, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τα ελγίνεια μάρμαρα.⁶

Στις αρχές του 1980, η έννοια της αποικιοκρατίας παρακμάζει και ξεκινά η περίοδος της μετα-αποικιοκρατίας. Μετά την ανεξαρτητοποίηση των χωρών από τον ευρωπαϊκό ιμπεριαλισμό, μέσω της αποαποικιοποίησης εντείνεται η προσπάθεια για απελευθέρωση από την κατευθυνόμενη

⁴ Γιαλούρη Ε., *Υλικός πολιτισμός: η ανθρωπολογία στη χώρα των πραγμάτων*, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2012, σελ. 77-78

⁵ Wolff S., *"Where is Everything?": Museology from the Archaeological Perspective as Tested at the Sinking Ponds Site*, University at Buffalo, State University of New York, 2019

⁶ Χολέβα Ε., *Αποαποικιοποίηση και δυτικά μουσεία: διερεύνηση του όρου και αποτίμηση των έως τώρα προσεγγίσεων διεθνώς*, εκδ. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πειραιάς, 2022

γνώση και για ανασυγκρότηση της κουλτούρας και της ιδεολογίας του λαού. Καταλυτικό ρόλο στην προσπάθεια αυτή λαμβάνει ο θεσμός του μουσείου, μέσω του οποίου δίνεται η δυνατότητα απομάκρυνσης από την ευρωκεντρική λογική.⁷ Σύμφωνα με το ICOM, καθώς το μουσείο αναγνωρίζεται ως μια πολύπλοκη διαδικασία, οφείλουν να επανεξεταστούν η γλώσσα, οι τρόποι αρχειοθέτησης και ο τρόπος μετάδοσης της γνώσης και των πληροφοριών, ώστε να επαναπροσδιοριστεί ο νέος κοινωνικός του ρόλος, απαλλαγμένος από ευρωπαϊκά στίγματα και προκαταλήψεις.⁸

Σύμφωνα με τον Edward Said, «ο Οριενταλισμός περιγράφει μια διανοητική παράδοση καθορισμού και δημιουργίας της Ανατολής, τονίζοντας την αιώνια διαφορά μεταξύ Δύσης και Ανατολής, και προετοιμάζοντας τον τρόπο για κυριαρχία και ηγεμονία σε κράτη της Μέσης Ανατολής και περιοχών τόσο της Αφρικής, όσο και της Ασίας».⁹

---

⁷ Σωτήρης Π., *Η αποαποικιοποίηση του μουσείου*, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: https://www.in.gr/2023/07/27/life/culture-live/apoapoiikiopoiisi-tou-mouseiou/?fbclid=IwAR18cSrLrPyWD-XW1dujGikW3Z4IbYFM-0o2_CiN3kE48D4QtAgyGgdnRQU (27 Ιουλίου 2023)

⁸ ICOM, *Κώδικας Δεοντολογίας του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων: ελληνικό τμήμα*, Αθήνα, 2009

⁹ Said E., *ORIENTALISM*, εκδ. Penguin, 2004

2.4 Συγκρότηση εργασίας

Η παρούσα εργασία συγκροτείται από δύο κεφάλαια: α). μελέτη αρχαιολογικών μουσείων της Δύσης σχεδιασμένα από τον 18ο αιώνα έως τον 21ο αιώνα και β). μελέτη αρχαιολογικών μουσείων της Ανατολής από τον 19ο αιώνα έως τον 20ο αιώνα. Το δεύτερο κεφάλαιο διακρίνεται σε δύο ενότητες, εκ των οποίων η πρώτη περιλαμβάνει μουσεία που βρίσκονται σε πρώην ανατολικές αποικιοκρατικές χώρες, ενώ η δεύτερη απαρτίζεται από μουσεία χωρών που δεν υπήρξαν ευρωπαϊκές αποικίες.

Ο διαχωρισμός των μουσείων κατ' αυτόν τον τρόπο έγινε, λόγω της διαφορετικής προσέγγισης της αρχαιότητας μεταξύ των κρατών της Δύσης και της Ανατολής. Πιο συγκεκριμένα, η δυτική θέση που προβάλλεται και αποτελεί εχέγγυο του ευρωπαϊκού πολιτισμού, θέτει την κλασική αρχαιότητα ως βάση και λίκνο, τη θεωρεί εποικοδόμημά του, λόγω ιδεών και κυρίως λόγω της αθηναϊκής δημοκρατίας. Αντιθέτως, στα κράτη της Ανατολής δεν φανερώνεται κάποιο είδος πολιτισμικής εξάρτησης και συσχέτισης με την κλασική αρχαιότητα, γεγονός που μεταβάλλεται στις χώρες των πρώην ευρωπαϊκών αποικιών, καθώς η επιρροή του ευρωπαϊκού ιδεώδους καλείται να γίνει η κινητήρια δύναμη για τον ενστερνισμό των δυτικών αρχών από τους λαούς της Ανατολής.

Κεφάλαιο Α | Αρχαιολογικά μουσεία στη Δύση

Βρετανικό Μουσείο, Λονδίνο (1759)

Μουσείο του Λούβρου, Παρίσι (1793)

Γλυπτοθήκη, Μόναχο (1816)

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών (1829)

Altes Museum, Βερολίνο (1830)

Μητροπολιτικό Μουσείο, Νέα Υόρκη (1870)

Εθνικό Ρωμαϊκό Μουσείο, Ρώμη (1889)

Εθνικό Μουσείο Ρωμαϊκής Τέχνης, Μέριδα (1986)

Γαλλο-Ρωμαϊκό Μουσείο, Λυών (1975)

Μουσείο Μεσογειακής Αρχαιολογίας, Μασσαλία (1995)

Μουσείο Ακρόπολης, Αθήνα (2009)

Κεφάλαιο Β | Αρχαιολογικά μουσεία στην Ανατολή

Μέρος Α | Χώρες πρώην ευρωπαϊκών αποικιών

Εθνικό Μουσείο Αρχαιοτήτων και Ισλαμικής Τέχνης, Αλγερία (1897)

Εθνικό Μουσείο Δαμασκού (1936)

Εθνικό Μουσείο Βηρυτού (1942)

Αρχαιολογικό Μουσείο Ιορδανίας (1951)

El Jem Museum, Τυνησία (1970)

Μέρος Β | Χώρες της Ανατολής που δεν υπήρξαν αποικίες

Αρχαιολογικό Μουσείο Κωνσταντινούπολης (1891)

Αρχαιολογικό Μουσείο Μιλήτου (1973)

2.5 Ερευνητικά ερωτήματα

Τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα που θα επιχειρήσει να απαντήσει η εργασία είναι τα εξής:

- I. Ποια είναι η σημαντικότερη διαφοροποίηση στην έκθεση των αρχαιολογικών ευρημάτων ανάμεσα στα αρχαιολογικά μουσεία της Δύσης και της Ανατολής;
- II. Με ποιον τρόπο η αρχιτεκτονική επηρεάζει τη σχέση των αποικιοκρατών με τους λαούς των υπό αποικιοκρατία χωρών;
- III. Υπάρχει φανερό επιρροή της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής στα αρχαιολογικά μουσεία των μη αποικιοκρατικών χωρών, και αν ναι, πώς ερμηνεύεται;
- IV. Πόσο απέχει η αρχιτεκτονική προσέγγιση στα αρχαιολογικά μουσεία των χωρών της Ανατολής με αποικιακό παρελθόν σε αντίθεση με τις ανατολικές χώρες που δεν υπήρξαν αποικίες;

3 | Ευρήματα

Κεφάλαιο Α | Αρχαιολογικά μουσεία της Δύσης

Τα δυτικά διεθνή και αρχαιολογικά μουσεία αποτελούν ιδρύματα που διαφυλάσσουν και μεταφέρουν την κοινωνικοπολιτική και πολιτισμική γνώση και πληροφορία για τον αναπτυγμένο, αλλά και τον αναπτυσσόμενο κόσμο. Σε κυρίαρχη θέση στην εσωτερική κατάταξη μεγάλων και μη μουσείων βρίσκονται οι συλλογές κλασικών αρχαιοτήτων, καθώς η κλασική εποχή ευθύνεται για τη διαμόρφωση φιλοσοφικού, αρχιτεκτονικού και κοινωνικού τρόπου σκέψης της σύγχρονης δύσης. Με την ιεράρχηση και κατηγοριοποίηση των συλλογών που ακολουθείται στα διεθνή μουσεία, φανερώνεται η σπουδαιότητα της ελληνικής και ρωμαϊκής αρχαιότητας και με τον τρόπο αυτό διδάσκεται και γεφυρώνεται το παρόν με το ιστορικό παρελθόν.¹⁰

¹⁰ Γιαλούρη Ε., Υλικός πολιτισμός: η ανθρωπολογία στη χώρα των πραγμάτων, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2012, σελ. 83-86

Βρετανικό Μουσείο

Λονδίνο | 1759

Εικόνα 1

Το Βρετανικό Μουσείο ιδρύθηκε το 1759 στο Λονδίνο. Το κτίριο που στέγασε αρχικά τις πρώτες συλλογές του ήταν ένα μέγαρο του 17ου αιώνα. Η πρώτη επέκτασή του έγινε το 1823 μέσα από τη δωρεά του Γεωργίου Δ', όπου έγινε η ανέγερσή του σε ένα τετράπλευρο κτίσμα. Τον 20ο αιώνα έγινε η κατασκευή πολλών νέων πτερύγων, έπειτα από την άμεση ανάγκη για την έκθεση νέων συλλογών, μεταξύ των οποίων ήταν και τα Γλυπτά του Παρθενώνα (1816).

Λίγα χρόνια αργότερα, δημιουργήθηκαν τρία υποτμήματα: Ελληνικών και Ρωμαϊκών Αρχαιοτήτων, Μεταλλίων και Νομισμάτων, και Ανατολικών Αρχαιοτήτων. Σημαντικότερα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας αποτελούν τα αγάλματα και τα ανάγλυφα της Ακρόπολης, τα περισσότερα από τα οποία ανήκαν στον λόρδο Έλγιν, Βρετανό πρέσβη, ο οποίος με διπλωματική συμφωνία κατάφερε να τα μεταφέρει στο Λονδίνο.

Το Βρετανικό Μουσείο αποτελείται από περισσότερες από 60 αίθουσες, οι οποίες κατανέμονται σε τρεις ορόφους. Οι αίθουσες που εκθέτουν ελληνικά και ρωμαϊκά ευρήματα συνολικά είναι δεκαεπτά, ενώ οι χώροι με αντικείμενα αμιγώς της κλασικής αρχαιότητας ανέρχονται στους εννέα, καλύπτοντας, έτσι, περίπου το 15% των εκθέσεων του μουσείου.

Στο ισόγειο του μουσείου υπάρχουν επτά αίθουσες της κλασικής αρχαιότητας, οι οποίες βρίσκονται συγκεντρωμένες στο κεντρικό αριστερό τμήμα. Μερικά από τα σημαντικότερα εκθέματα είναι τα Γλυπτά του Παρθενώνα, τμήμα από το Ερέχθειο και από τον ναό της Αθηνάς Νίκης και η Καρυάτιδα, γλυπτό γυναικείας μορφής που στήριζε την οροφή του

Ερέχθειου. Όσο αφορά την προσβασιμότητα των χώρων αυτών, βρίσκονται όλοι στο ίδιο επίπεδο, χωρίς τη μεσολάβηση κλίμακας από την κεντρική είσοδο του μουσείου και μετά. Το φυσικό φως εισχωρεί στους χώρους του μουσείου μονάχα στην έκθεση των ευρημάτων του Παρθενώνα, ενώ οι υπόλοιποι χώροι φωτίζονται τεχνητά. Επιπλέον, λόγω της έντονης επισκεψιμότητας των δωματίων στα οποία εκθέτονται αντικείμενα από τον Παρθενώνα και ελληνικά και ρωμαϊκά γλυπτά, υπάρχει έντονος θόρυβος, γεγονός που μεταβάλλεται στις εκθέσεις των συλλογών της αρχαίας Αθήνας ευρύτερα. Τις αίθουσες της κλασικής αρχαιότητας του ισόγειου πλαισιώνουν οι συλλογές των Ασσύριων και οι πύλες Balawat, οι οποίες προηγούνται στον χώρο.

Στον όροφο υπάρχουν δύο αίθουσες με εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας. Βρίσκονται στο αριστερό τμήμα του μουσείου και είναι εύκολα προσβάσιμα από το νότιο κλιμακοστάσιο του ορόφου, καθώς είναι από τις πρώτες αίθουσες που μπορεί να συναντήσει κανείς με την άνοδό του. Η πρώτη έκθεση έχει αντικείμενα από τη ζωή στην αρχαία Ελλάδα και Ρώμη και αποτελείται από δύο δωμάτια, ενώ η δεύτερη εκθέτει ευρήματα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Ο φωτισμός στους συγκεκριμένους χώρους είναι τεχνητός, εκτός από το δεύτερο δωμάτιο της πρώτης έκθεσης, στο οποίο παρατηρείται χαμηλός φυσικός φωτισμός. Η έκθεση που προηγείται των αρχαίων ελληνικών και ρωμαϊκών κτερισμάτων είναι θεματική και αποτελείται από μια πλούσια συλλογή

νομισμάτων, ενώ εκείνη που έπεται της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας είναι αφιερωμένη στη ζωή των Ετρούσκων.¹¹

Εικόνα 2: Άποψη από το εσωτερικό του Βρετανικού Μουσείου

---

¹¹ Αφορμή για τη δημιουργία του Βρετανικού Μουσείου αποτέλεσε η συλλογή του Sir Hans Sloane, ο οποίος κατείχε περισσότερα από 70.000 αντικείμενα αξίας. Μετά τον θάνατό του το 1753 και με απόφαση του κοινοβουλίου ιδρύθηκε το Βρετανικό Μουσείο για να στεγάσει αυτή τη πλούσια συλλογή, ενώ το κοινό απέκτησε πρόσβαση στις 15 Ιανουαρίου 1759. Το μουσείο άνοιξε με ελεύθερη είσοδο και πρόσβαση για όλους τους

ανθρώπους ανεξαρτήτου κοινωνικής και οικονομικής τάξης, καθώς ήταν σημαντικό όλοι να επωφεληθούν από τα έργα τέχνης και επιστήμης από όλο τον κόσμο.

Αξίζει να αναφερθεί ότι στην επίσημη ξενάγηση που προτείνεται από τους επιμελητές του μουσείου, δέουσα προσοχή δίνεται στην αίθουσα με τα Γλυπτά του Παρθενώνα και τα εκθέματα της Ακρόπολης των Αθηνών.

Μουσείο του Λούβρου

Παρίσι | 1793

Εικόνα 4

Το Μουσείο του Λούβρου ιδρύθηκε στο Παρίσι το 1793. Το οικοδόμημα αρχικά είχε ρόλο βασιλικού ανακτόρου – οχυρού (1190), ενώ με την πάροδο του χρόνου και των βασιλέων πέρασε από αρκετές φάσεις μετατροπής, τόσο κατεδάφισης, όσο και επέκτασης. Έπειτα, λοιπόν, από βασιλική κατοικία και εν συνεχεία από έδρα ακαδημιών, το Λούβρο μετατρέπεται σε μουσείο την περίοδο της Γαλλικής Επανάστασης. Έως και το 2023, τα εκθέματα αντιπροσωπεύουν 11 χιλιετίες ιστορίας και παρουσιάζονται σε μία έκταση 60.000 τ.μ. με τρεις πτέρυγες, Sully, Richelieu και Denon.

Το τμήμα με τις συλλογές Ελληνικών και Ρωμαϊκών Αρχαιοτήτων σχηματίστηκε με πρώην βασιλικές συλλογές και αποτελείται από εκθέματα που χρονολογούνται από την 4η χιλιετία π.Χ. έως τον 6ο αιώνα μ.Χ.. Στη συνέχεια, εμπλουτίστηκε τις περιόδους της Γαλλικής Επανάστασης, του Ναπολέοντα και τον 19ο αιώνα με γαλλικές αποστολές σε Ελλάδα και Μικρά Ασία. Συνολικά στο μουσείο στεγάζονται είκοσι αίθουσες με εκθέσεις της κλασικής αρχαιότητας, δεκατρείς στο ισόγειο και επτά στον πρώτο όροφο του μουσείου.

Στο ισόγειο, και συγκεκριμένα στις πτέρυγες Sully και Denon, υπάρχουν δεκατρείς αίθουσες με ευρήματα της κλασικής αρχαιότητας, τρεις και δέκα αντίστοιχα, έξι από τις οποίες αυτήν την εποχή είναι μη προσβάσιμες λόγω ανακαίνισης. Στην πτέρυγα Denon, εκατέρωθεν του κεντρικού κλιμακοστασίου, βρίσκονται τέσσερις εκθεσιακοί χώροι αφιερωμένοι στη ρωμαϊκή γλυπτική, σχεδιασμένοι πάνω σε μια γραμμική πορεία που έχει ως αφετηρία το δεξιό τμήμα της πτέρυγας Sully. Το φυσικό φως «ρέει» στον χώρο, αναδεικνύοντας με γήινο τρόπο

τα εκθέματα, γεγονός άλλωστε που αποτέλεσε συνθετική αρχή για τον σχεδιασμό του μουσείου. Στην πτέρυγα Sully και συγκεκριμένα στο δεξιό τμήμα της κεντρικής εισόδου, στο οποίο όπως προαναφέρθηκε βρίσκεται ο συνδετικός κρίκος των δύο πτερύγων, βρίσκονται τρεις αίθουσες με αρχαιοελληνικά ευρήματα, τα οποία επίσης προβάλλονται υπό το πρίσμα φυσικού φωτισμού.

Οι δύο θεματικές εκθέσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω, συνορεύουν στην πτέρυγα Sully με ευρήματα από την Αρχαία Αίγυπτο, ενώ στην πτέρυγα Denon με μια έκθεση αφιερωμένη σε γλυπτά από όλη την Ευρώπη. Η επιλογή των θέσεων για τα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας του ισογείου, χαρακτηρίζεται αμφότερα περίοπτη, καθώς βρίσκονται κεντροβαρικά του μουσείου και προηγούνται των λοιπών θεματικών συλλογών.

Στον πρώτο όροφο, και συγκεκριμένα στις ίδιες ακριβώς θέσεις με τον χώρο του ισογείου, εμφανίζονται επτά χώροι, έξι στην πτέρυγα Sully, εκ των οποίων οι τρεις είναι σε περίοδο ανακαίνισης, και ένας στην πτέρυγα Denon. Οι πρώτοι εκθέτουν πληθώρα αντικειμένων της κλασικής αρχαιότητας, ελληνικής και ρωμαϊκής τέχνης μαζί, ενώ στην πτέρυγα Denon εμφανίζεται στην κορυφή ενός επιβλητικού κλιμακοστασίου, με άπλετο φυσικό φως που κατακλύζει τον χώρο, το μαρμάρινο γλυπτό που απεικονίζει τη Νίκη της Σαμοθράκης.

Η τιμητική θέση που επιλέχθηκε για το συγκεκριμένο έκθεμα προκαλεί αδιαμφισβήτητη ρίγος και δέος σε κάθε επισκέπτη, αναδεικνύοντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την ελληνική αρχαιότητα και την επιρροή που εκείνη κατέχει στον ευρωπαϊκό πολιτισμό μέχρι και σήμερα.

Στην πτέρυγα Denon ακολουθούν συλλογές ζωγραφικής Ιταλών, Γάλλων και Άγγλων ζωγράφων, συμπεριλαμβανομένου του γνωστού πίνακα της Mona Lisa, ενώ στην πτέρυγα Sully, την έκθεση της κλασικής αρχαιότητας ακολουθούν ευρήματα της Αρχαίας Αιγύπτου.¹²

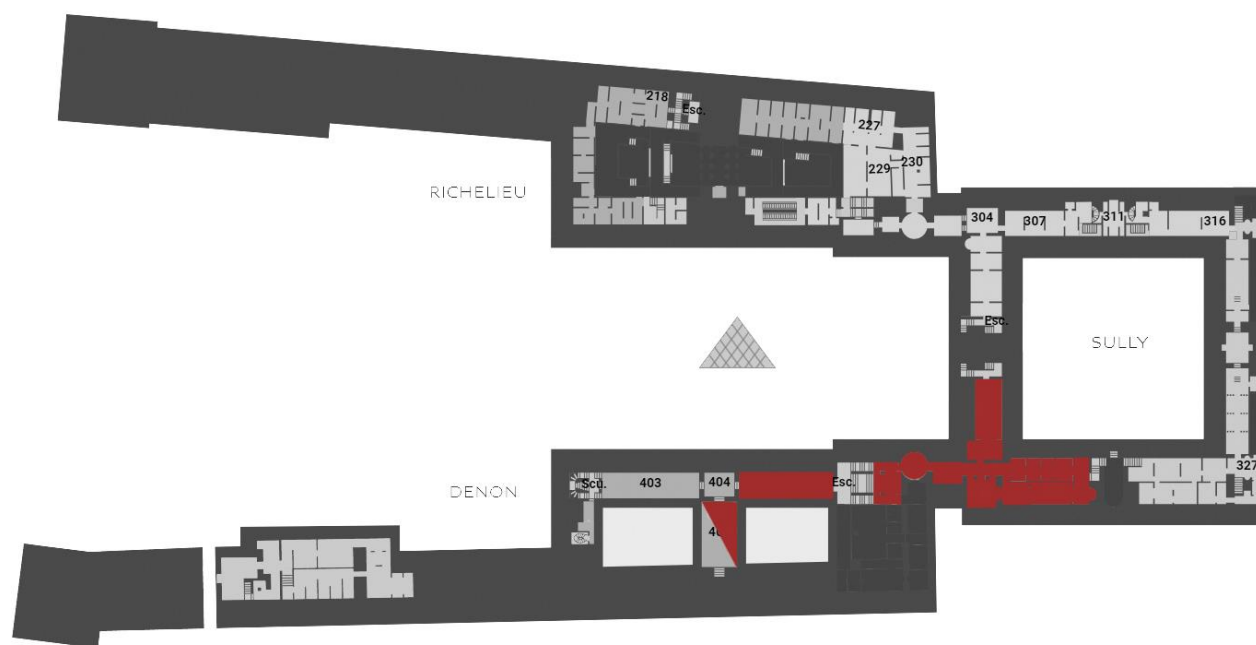
Εικόνα 5: Νίκη της Σαμοθράκης

¹² Το Μουσείο του Λούβρου στο Παρίσι είναι ένα από τα μεγαλύτερα, παλαιότερα και πιο επιβλητικά μουσεία σε ολόκληρο τον κόσμο. Την πρώτη συλλογή αρχαιοτήτων απαρτίζουν έργα που είχε στη συλλογή του ο Φραγκίσκος Α΄, εκθέματα τα οποία συνεχώς εμπλουτίζονταν με έργα καρδινάλιων. Αξίζει να αναφερθεί πως την περίοδο του Διαφωτισμού, το μουσείο ενίσχυσε σημαντικά τη συλλογή του, καθώς έγινε έδρα του Κεντρικού Μουσείου των Τεχνών. Εξίσου σημαντικός αναμορφωτής του μουσείου είναι ο Ναπολέων Βοναπάρτης, χάρη στον οποίον εκθέματα υψίστης σημασίας, όπως η Αφροδίτη της Μήλου, η Νίκη της Σαμοθράκης

και οι Καρυάτιδες, κοσμούν τον εσωτερικό χώρο και επιτρέπουν σε επισκέπτες από όλο τον κόσμο να έρχονται σε επαφή με την κλασική αρχαιότητα.

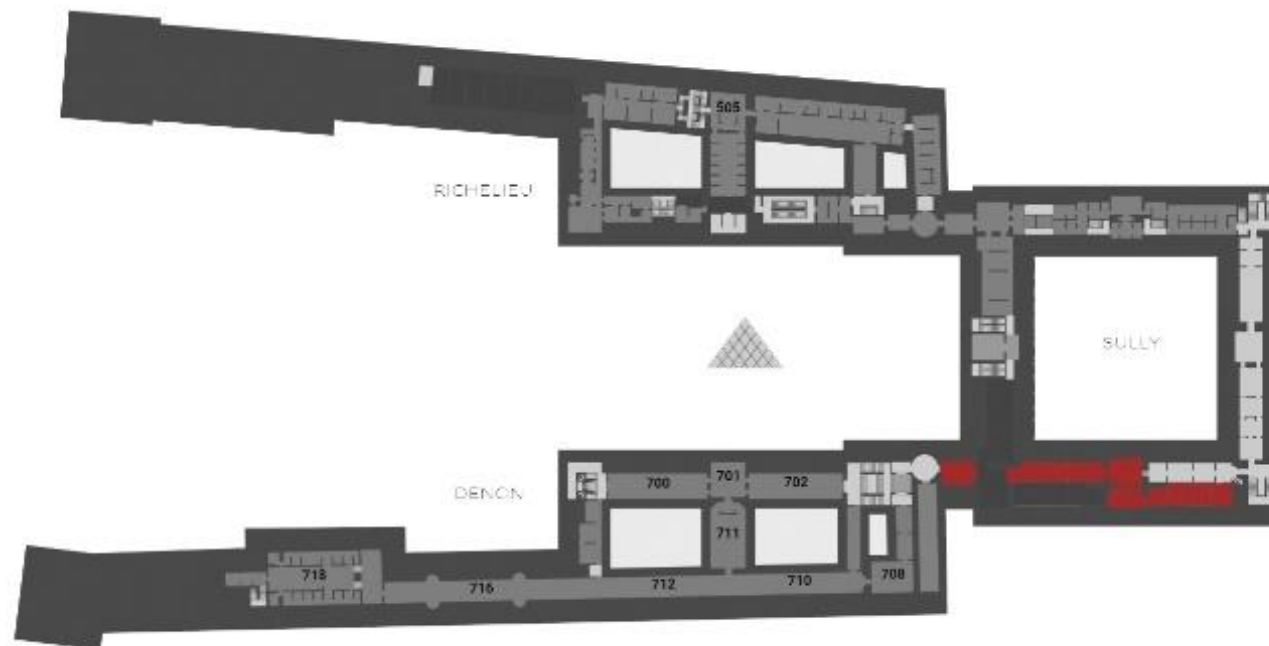
Αξίζει να αναφερθεί ότι η πρώτη προτεινόμενη διαδρομή από τους επιμελητές για την εξερεύνηση του μουσείου του Λούβρου έχει αφετηρία την αίθουσα των Καρυάτιδων και καταλήγει στη Νίκη της Σαμοθράκης, έχοντας έρθει σε επαφή με πληθώρα εκθεμάτων της κλασικής αρχαιότητας, μεταξύ των οποίων είναι η Αφροδίτη της Μήλου.

Εικόνα 6: Κάτοψη ισογείου – Μουσείο του Λούβρου

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας

Εικόνα 7: Κάτοψη ορόφου - Μουσείο του Λούβρου

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας

Γλυπτοθήκη

Μόναχο | 1816

Εικόνα 8

Η Γλυπτοθήκη (1816-1830) σχεδιάστηκε στο βόρειο τμήμα της κεντρικής πλατείας Königsplatz από τον αρχιτέκτονα Leo von Klenze, με επιρροή από την Ακρόπολη των Αθηνών και με πολλά ρωμαϊκά στοιχεία, τόσο στην πρόσοψη, όσο και σε επίπεδο διακόσμησης. Στο νότιο άκρο της Königsplatz στεγάζεται σήμερα η Κρατική Συλλογή Ελληνικών και Ρωμαϊκών Αρχαιοτήτων (Staatliche Antikensammlungen), έργο του Georg Friedrich Ziehl (1838-1848), ενώ το μουσείο πλασιώνουν τα Προπύλαια στο δυτικό άκρο με εμφανείς αρχαιοελληνικές τάσεις. Η κάτοψη του κτιρίου παρουσιάζει έντονη συμμετρία, χαρακτηριστικό του νεοκλασικισμού και μέσω γραμμικών παραθύρων δίνεται η δυνατότητα ανάδειξης των γλυπτών, μέσω ενός ομοιόμορφου φυσικού φωτισμού που καλύπτει στον χώρο. Αξίζει να τονιστεί ο σχεδιασμός των όψεων του L. Klenze, καθώς δημιούργησε μια στοά με τριγωνικό αέτωμα, κόγχες και κίονες ιωνικού ρυθμού, ενώ διακόσμησε ολόκληρο το κτίριο εξωτερικά με 18 αυθεντικά ρωμαϊκά και ελληνικά γλυπτά στις τρεις από τις τέσσερις πλευρές του. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά καταδεικνύουν την συμβολή των κλασικών χρόνων στην αρχιτεκτονική, αλλά και στο δυτικό ιδεώδες ευρύτερα, καθώς η ελληνική και ρωμαϊκή τέχνη αναδεικνύεται περίτρανα μέσα από έργα τέτοιου βεληνεκού τον 19ο αιώνα μ.Χ.

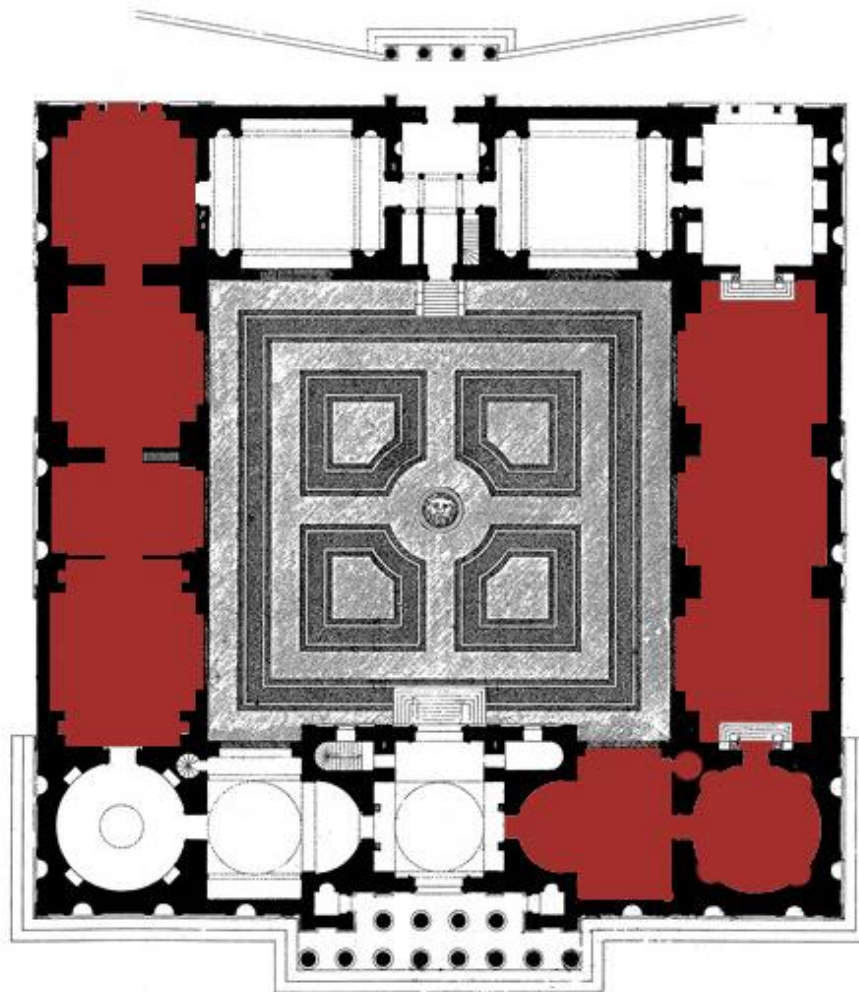
---

¹³ Με αφορμή την ανάγκη για φύλαξη των κλασικών συλλογών του βασιλιά Λουδοβίκου Α', σχεδιάστηκε από τον Leo von Klenze το παλαιότερο μουσείο του Μονάχου, η Γλυπτοθήκη. Οραματιζόμενος το Μόναχο ως μια «γερμανική Αθήνα», ο βασιλιάς Λουδοβίκος Α', ορμώμενος από την έλξη του για την ελληνική και ρωμαϊκή αρχαιότητα, ζήτησε να σχεδιαστούν οι κατάλληλοι χώροι, ώστε να στεγάσει την μοναδική συλλογή με κλασικά

Όσο αφορά τον εσωτερικό χώρο του μουσείου, παρουσιάζονται αμιγώς μοναδικά ελληνικά και ρωμαϊκά γλυπτά, διατηρώντας, έτσι, τη σπουδαιότητα της κλασικής αρχαιότητας αναλλοίωτη επί τους αιώνες. Η σημερινή διάταξη των εκθεμάτων δεν υπακούει σε χρονολογική σειρά παρουσίασης, καθώς κρίνεται σημαντικότερο τα σπουδαιότερα και πιο επιβλητικά εκθέματα που απαντούν στους κλασικούς χρόνους να τοποθετούνται σε σημεία προνομιακά εντός του μουσείου ως προς την προσβασιμότητα, τον φωτισμό, αλλά και την αρχιτεκτονική ογκοπλασία του κτιρίου.

Δύο από τα πιο επιβλητικά εκθέματα είναι το μαρμάρινο άγαλμα Barberini Faun, το οποίο χρονολογείται τον 2ο αιώνα π.Χ. και τα κομμάτια από τα αετώματα του ναού της Αφαίας της νήσου Αίγινας, ναός αφιερωμένος στη θεά Αθηνά, η κατασκευή του οποίου χρονολογείται το 500 π.Χ.. Επιπλέον, η ελληνική συλλογή αποτελείται από γλυπτά του ναού της Αθηνάς στην Ολυμπία, τμήματα από τον Παρθενώνα, αγάλματα θεών της μυθολογίας, ενώ η ρωμαϊκή από αγάλματα αρχαίων ρωμαϊκών πόλεων και απεικονίσεις αυτοκρατόρων και θεών της ρωμαϊκής μυθολογίας αντίστοιχα.¹³

ευρήματα που κατείχε. Αφιερωμένο στην αρχαία γλυπτική τέχνη, το μουσείο χαρακτηρίζεται ως ένα από τα σημαντικότερα ιδρύματα διαφύλαξης της ελληνικής και ρωμαϊκής αρχαιότητας. Εκτός της σημαντικότητας του πλούτου των εκθεμάτων που διαθέτει, αποτελεί αναπόφευκτα ένα εξαιρετικό παράδειγμα νεοκλασικής αρχιτεκτονικής.

Εικόνα 10: Κάτοψη Γλυπτοθήκης

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας

Εικόνα 9: Άποψη από το εσωτερικό της Γλυπτοθήκης – «Διομήδης» ρωμαϊκό μαρμάρινο αντίγραφο 440 π.Χ. (σε πρώτο πλάνο)

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο

Αθήνα | 1829

Εικόνα 11

Το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών κατασκευάστηκε το 1874 και πρόκειται για ένα νεοκλασικό κτίριο τριών ορόφων με εκθέματα που καλύπτουν χρονικά από την 6η χιλιετία π.Χ. έως τον 4ο αιώνα μ.Χ.. Οι στοές, οι μετόπες και τα τρίγλυφα που κοσμούν το κτίριο προσδίδουν σε αυτό ένα αίσθημα κλασικότητας που συνάδει με τις συλλογές του μουσείου. Η διάταξη του κτιρίου χαρακτηρίζεται από έντονη συμμετρία, ενώ εκατέρωθεν του κεντρικού τμήματος υπάρχουν ελεύθεροι χώροι κίνησης και στάσης. Οι εσωτερικοί εκθεσιακοί χώροι διευκολύνουν την ανάδειξη των συλλογών, χάρη στο ύψος των ορόφων, αλλά και στην ενιαία τους δομή.

Το μουσείο περιλαμβάνει μια από τις σημαντικότερες συλλογές, αλλά και τη μεγαλύτερη διεθνώς με ευρήματα της ελληνικής αρχαιότητας. Στο ισόγειο, εμφανίζεται η έκθεση με τα έργα της κλασικής αρχαιότητας, η οποία παρουσιάζεται σε δεκαεπτά από τις συνολικά 65 αίθουσες που διαθέτει το μουσείο, δηλαδή περισσότερο από το 26% του χώρου και περιλαμβάνει γλυπτά, τόσο από την αρχαία Ελλάδα, όσο και τη Ρώμη.

Όσο αφορά τους χώρους με τα ρωμαϊκά ευρήματα, βρίσκονται δίπλα στην κεντρική είσοδο του κτιρίου και αποτελούν την πρώτη έκθεση του δεξιού τμήματος. Η έκθεση παρατίθεται σε τρεις αίθουσες, η πρώτη εκ των οποίων είναι άμεσα προσβάσιμη από τον προθάλαμο του μουσείου και

αποτελούν ένα μέρος της πρόσοψης ολόκληρου του κτιρίου. Εν συνεχεία της γραμμικής αυτής πορείας, ξεκινά η έκθεση της ελληνιστικής γλυπτικής, ενώ βορειότερα της πρόσοψης εμφανίζεται το εσωτερικό αίθριο του μουσείου.

Στο ίδιο επίπεδο και συγκεκριμένα κεντροβαρικά του ορόφου, παρουσιάζεται η έκθεση με τα γλυπτά της κλασικής εποχής του 5ου και 4ου αιώνα π.Χ., χωρισμένη σε δεκατέσσερις αίθουσες. Εμφανίζονται στην ίσως πιο περίοπτη θέση, καθώς γειτνιάζουν με τις περισσότερες από τις υπόλοιπες θεματικές του μουσείου και είναι εύκολα προσβάσιμες από κάθε χώρο. Πιο συγκεκριμένα, βρίσκονται σε μια γραμμική πορεία και συνορεύουν με την έκθεση γλυπτών της περιόδου από τον 8ο έως τον 5ο αιώνα π.Χ. και τη συλλογή Χαλκών στο αριστερό τμήμα, την γλυπτική έκθεση των ελληνιστικών χρόνων στο δεξιό τμήμα και την έκθεση των μυκηναϊκών χρόνων στο κέντρο του μουσείου. Επιπλέον, εν συνεχεία της τελευταίας αίθουσας της έκθεσης αυτής, βρίσκεται το κεντρικό κλιμακοστάσιο, εκατέρωθεν του οποίου ξεκινούν ο χώρος των περιοδικών εκθέσεων και η συλλογή των χάλκινων αντικειμένων. Ολόκληρο το τμήμα της κλασικής αρχαιότητας βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο, χωρίς την παρέμβαση κλιμάκων και ταυτόχρονα, έχει άμεση πρόσβαση στον κεντρικό αίθριο χώρο του μουσείου.¹⁴

¹⁴ Το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών αποτελεί έργο των Ludwig Lange και Ernst Ziller, κατασκευασμένο μεταξύ 1866 – 1874. Η ίδρυση του μουσείου έγινε το 1829, κάνοντάς το, έτσι, το πρώτο μουσείο μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας από την Οθωμανική κατοχή. Μετά την καθιέρωση της Αθήνας ως πρωτεύουσα της Ελλάδας, το μουσείο

μεταφέρθηκε εκεί το 1834, από την Αίγινα όπου στεγαζόταν ως τότε. Με την πάροδο του χρόνου, το μουσείο δέχτηκε επεκτάσεις με σχέδια του αρχιτέκτονα Γ. Νομικού, έως ότου έφτασε στη σημερινή του μορφή. Μέσα από έναν αρχιτεκτονικό διαγωνισμό που έλαβε χώρα το Φεβρουάριο 2023, νικητής αναδείχθηκε ο David Chipperfield, ο οποίος ανέλαβε τον εκ

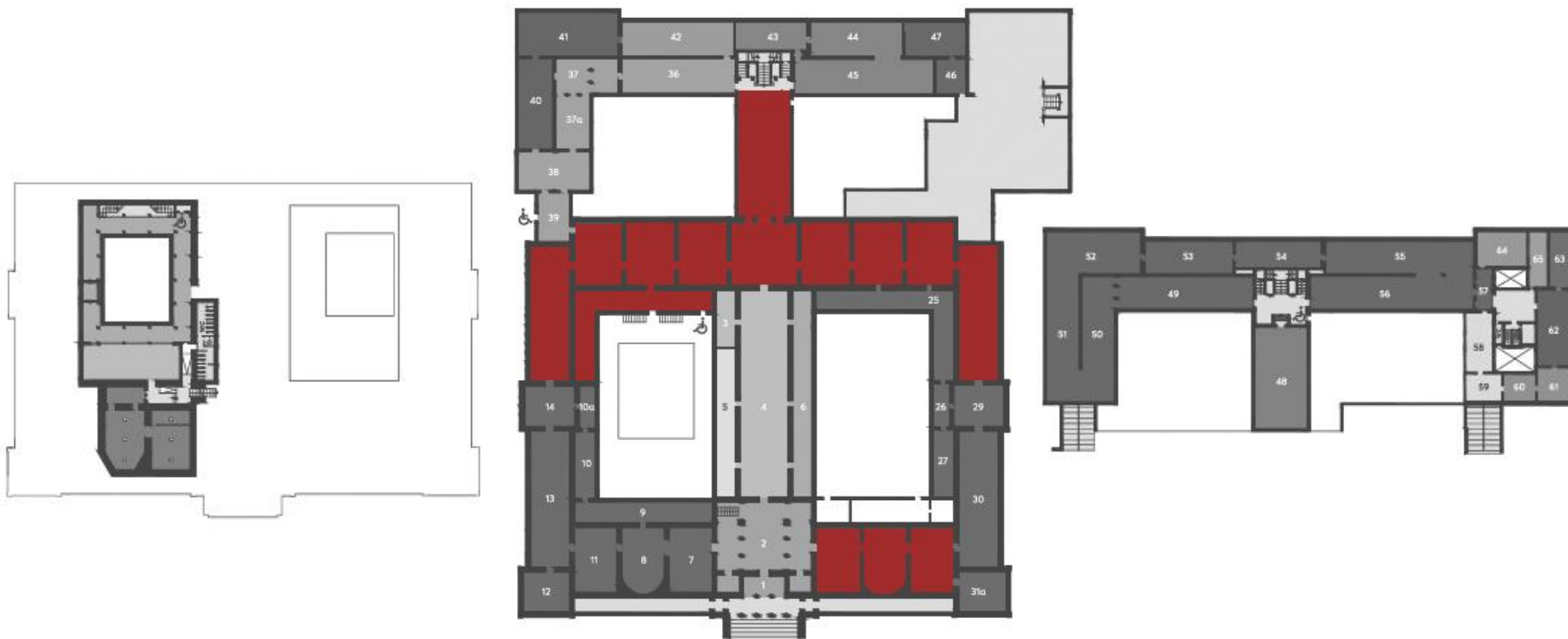
Εικόνα 12: Άποψη από το εσωτερικό του Αρχαιολογικού Μουσείου Αθηνών

νέου σχεδιασμό του μουσείου, όπου και θα πραγματοποιηθεί μέσα στα επόμενα χρόνια, σε συνεργασία με τον αρχιτέκτονα Αλέξανδρο Ν. Τομπάζη.

Κεντρικός πυλώνας σχεδιασμού αποτέλεσε η εξωστρέφεια και η αλληλεπίδραση με την κοινωνία, με σκοπό μια ανθρωποκεντρική σύνθεση.

Εικόνα 13: Κατόψεις Αρχαιολογικού Μουσείου Αθηνών (υπόγειο, ισόγειο, όροφος)

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας

Altes Museum

Βερολίνο | 1830

Εικόνα 14

Έργο του αρχιτέκτονα Karl Friedrich Schinkel, το Altes Museum κατασκευάστηκε το 1830 και εμφανίζει πλήθος ελληνικών και ρωμαϊκών αρχιτεκτονικών στοιχείων, τόσο σε κάτοψη, όσο και στην επιβλητική πρόσοψή του. Συγκεκριμένα, ο νεοκλασικός σχεδιασμός του αναδεικνύεται μέσω των υποστυλωμάτων κορινθιακού ρυθμού που διαθέτει, αλλά και τα τρίγλυφα και τις μετόπες περιμετρικά. Η είσοδος περιβάλλεται από κορινθιακά υποστυλώματα και μια μαρμάρινη κλίμακα επιβλητικού μεγέθους. Στο κεντρικό τμήμα του μουσείου τοποθετείται η ροτόντα, ένα κυκλικό δωμάτιο που υποδηλώνει τη στιβαρότητα του εσωτερικού χώρου του μουσείου. Τα παραπάνω αρχιτεκτονικά στοιχεία εξυμνούν την κλασική αρχαιότητα και μέσω της ογκοπλασίας του μουσείου ενισχύεται η πεποίθηση της Δύσης για τη σπουδαιότητα της αρχαίας ελληνικής και ρωμαϊκής περιόδου στον σύγχρονο κόσμο.

Τη μόνιμη έκθεση του μουσείου απαρτίζει η Antikensammlung (Συλλογή Κλασικών Αρχαιοτήτων) με εκθέματα και γλυπτά των Ελλήνων, των Ετρούσκων και των Ρωμαίων, συλλογή που φτάνει πάνω από 350 χρόνια συλλογής και αποτελεί μία από τις πιο πλήρεις συλλογές κλασικών αρχαιοτήτων ανά τον κόσμο.

Ο πρώτος όροφος είναι αφιερωμένος σε εκθέματα της αρχαίας ελληνικής τέχνης. Πιο συγκεκριμένα, ο χώρος διαμορφώνεται σε δώδεκα αίθουσες αφιερωμένες αποκλειστικά στον ελλαδικό χώρο, μεταξύ των οποίων και στην περίοδο της κλασικής αρχαιότητας. Από τις δώδεκα αυτές

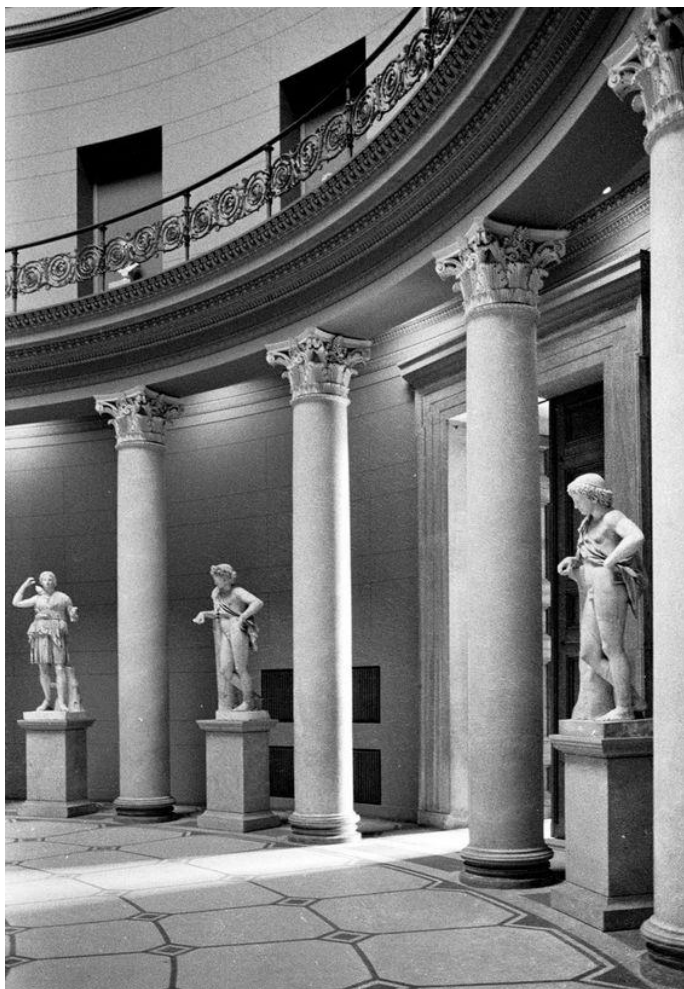
εκθέσεις, οι τρεις παρουσιάζουν εξολοκλήρου ευρήματα της αρχαίας Αθήνας. Στον χώρο του μουσείου, οι πρώτες δύο από αυτές τις αίθουσες βρίσκονται ακριβώς στο κέντρο της γραμμικής πορείας που δημιουργείται περιμετρικά της ροτόντας, ενώ η τρίτη είναι η τελευταία αίθουσα της πορείας και βρίσκεται αριστερά από τη κεντρική είσοδο. Η αφετηρία της έκθεσης είναι προσβάσιμη, είτε ακολουθώντας την περιμετρική πορεία που ξεκινά εκατέρωθεν της εισόδου, είτε ακόμη πιο άμεσα μέσω της ροτόντας. Η έκθεση που προηγείται της κλασικής αρχαιότητας αφορά τους θεούς της ελληνικής μυθολογίας, ενώ εν συνεχεία ακολουθεί έκθεση αφιερωμένη στο αρχαίο ελληνικό θέατρο και την διασκέδαση ευρύτερα.

Ο δεύτερος όροφος φέρει εκθέματα από την τέχνη των Ετρούσκων και των Ρωμαίων. Συγκεκριμένα, ακολουθείται η ίδια γραμμική πορεία που διακρίνεται και στον πρώτο όροφο, με οχτώ διαμορφωμένους εκθεσιακούς χώρους. Οι πέντε από τις οχτώ αίθουσες απασχολούν ευρήματα από την αρχαία Ρώμη, οι οποίες ταξινομούνται επίσης στο κεντρικό κομμάτι της διαδρομής και αφήνουν την έκθεση των Ετρούσκων να προηγηθεί. Η περιήγηση σε αυτό το επίπεδο ολοκληρώνεται μετά το πέρας της αρχαίας ρωμαϊκής τέχνης με την αίθουσα των περιοδικών εκθέσεων.

Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι εκτός από χώρος παράθεσης εκθέσεων, το Altes Museum αποτέλεσε εκπαιδευτικός οργανισμός εξέλιξης και μελέτης του αρχαίου ελληνικού και ρωμαϊκού πολιτισμού.¹⁵

¹⁵ Το Altes Museum στο Βερολίνο παρουσιάζεται ως το παλαιότερο δημόσιο μουσείο της Γερμανίας. Αρχικά δημιουργήθηκε ως Βασιλικό Μουσείο

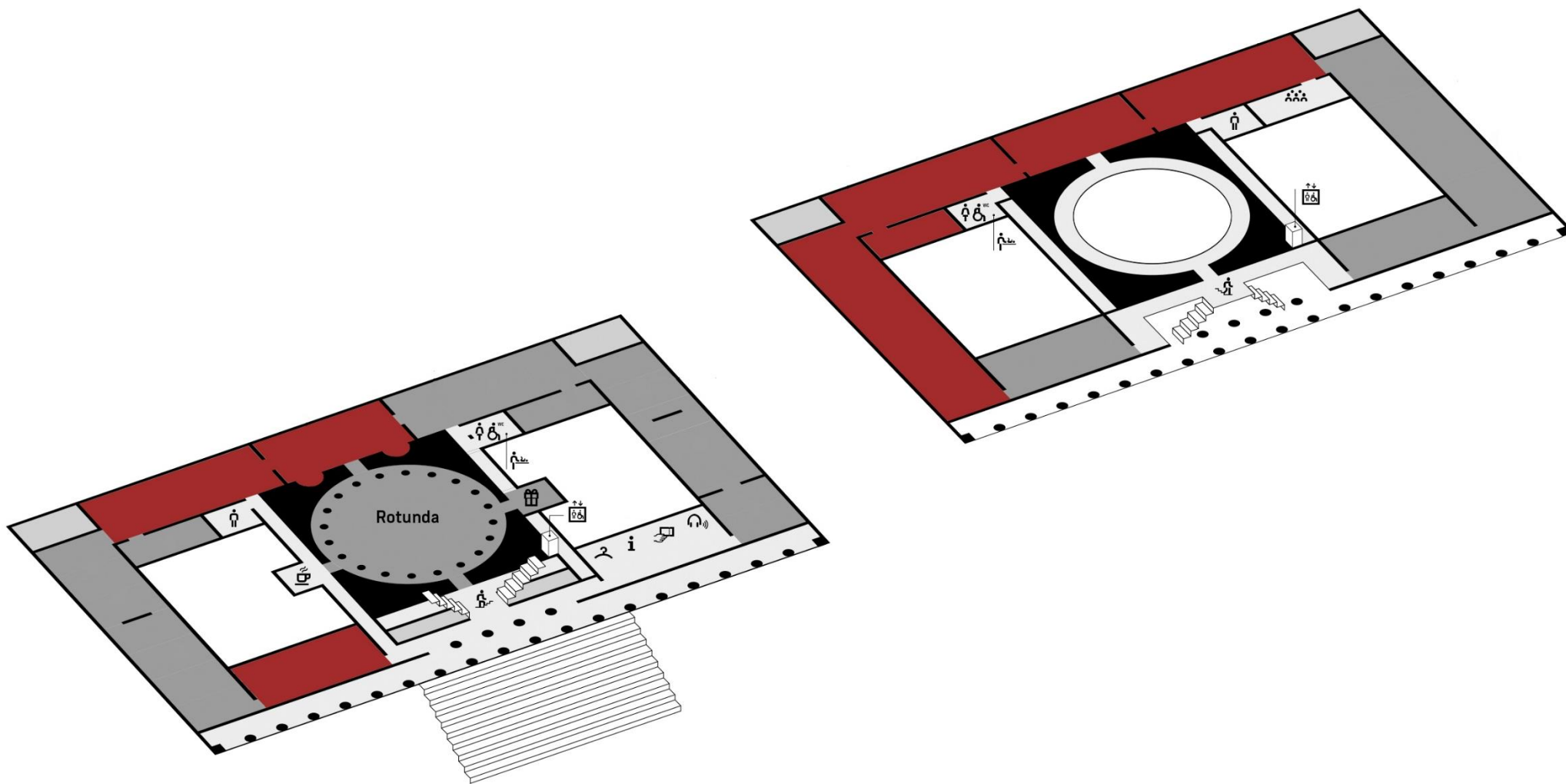
(Königliches Museum) με απόφαση του Φρειδερίκου Γουλιέλμου Γ' και σήμερα αποτελεί Μνημείο Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Εικόνα 15: Άποψη από το εσωτερικό του Altes Museum - «Ροτόντα»

Η μεγάλη ανάπτυξη των συλλογών του, δημιούργησε την ανάγκη τον 19ο αιώνα για επέκταση των εκθεσιακών χώρων. Έτσι, σχεδιάστηκε το Neues Museum και άνοιξε στο ευρύ κοινό το 1855.

Εικόνα 16: Κατόψεις Altes Museum (πρώτος όροφος - δεύτερος όροφος)

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας

Μητροπολιτικό Μουσείο

Νέα Υόρκη | 1870

Εικόνα 17

Το Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης σχεδιάστηκε το 1880 από του αρχιτέκτονες Calvert Vaux και Jacob Wrey Mould, με πρόσοψη νεογοθτικού ρυθμού και η τοποθεσία που επιλέχθηκε να φιλοξενήσει το μουσείο ήταν το Central Park. Σήμερα, έπειτα από αρκετές προσθήκες και επεκτάσεις, το κτίριο έχει αλλάξει και διακρίνεται μόνο ένα μικρό μέρος της αρχικής του μορφής.

Οι συλλογές του μουσείου αποτελούνται από συνολικά τρία εκατομμύρια έργα τέχνης, τα οποία ταξινομούνται σε 17 τμήματα στα συνολικά έξι επίπεδα του κτιρίου. Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί πως το πρώτο έκθεμα του μουσείου ήταν μια ρωμαϊκή σαρκοφάγος, η οποία με δωρεά του Αμερικάνου πρόξενου της Ταρσό στην Τουρκία, μεταφέρθηκε στην Αμερική μετά την ανακοίνωση της ίδρυσης του μουσείου το 1870. Η ελληνορωμαϊκή συλλογή του μουσείου αποτελείται συνολικά από 17.000 αντικείμενα από την νεολιθική εποχή, έως και την περίοδο ηγεσίας του Ρωμαίου αυτοκράτορα Κωνσταντίνου.

Ο μεγάλος αριθμός ευρημάτων της κλασικής αρχαιότητας, δημιούργησε την ανάγκη το 1909 για την ίδρυση του Τμήματος Κλασικής Τέχνης, ενώ το 1935 μετονομάστηκε σε Τμήμα Ελληνικής και Ρωμαϊκής Τέχνης, τα έργα του οποίου εκθέτονται στο ισόγειο του μουσείου. Συγκεκριμένα, από τις συνολικά δεκαεννέα αίθουσες της έκθεσης, οι δέκα αναφέρονται στην κλασική αρχαιότητα, πέντε στην αρχαία Ελλάδα και πέντε στην αρχαία Ρώμη. Τα αρχαιοελληνικά εκθέματα προηγούνται των

ρωμαϊκών και όλα μαζί αποτελούν το αριστερό τμήμα του ισόγειου, μπροστά ακριβώς στην όψη της 5ης Λεωφόρου. Η πρόσβαση στο τμήμα αυτό είναι αρκετά εύκολη, καθώς η έκθεση έχει άμεση σύνδεση με την κύρια είσοδο και το επιβλητικό φουαγιέ και αποτελεί την αφετηρία της περιήγησης του αριστερού τμήματος του μουσείου. Η έκθεση που έπεται της ελληνορωμαϊκής τέχνης είναι αφιερωμένη στους λαούς της Αφρικής, των νησιών του Ειρηνικού και της Βόρειας, Κεντρικής και Νότιας Αμερικής, όπου παρουσιάζεται στην πτέρυγα Michael C. Rockefeller. Επιπλέον, οι αίθουσες της ελληνικής αρχαιότητας συνδέονται με χώρο ειδικά διαμορφωμένο για ειδικές περιοδικές εκθέσεις, ενώ παράλληλα το κεντρικό κλιμακοστάσιο του τμήματος επιτρέπει την άμεση πρόσβαση στην έκθεση από υψηλότερους ορόφους. Η επιλογή της θέσης των ευρημάτων της κλασικής αρχαιότητας φανερώνει την ύψιστη σημασία της για τον δυτικό κόσμο, καθώς αποτελεί αφετηρία της περιήγησης του κοινού και συνάδει με την κεντρική όψη του κτιρίου.¹⁶

¹⁶ Το Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης (MET) είναι ένα από τα μεγαλύτερα και με την περισσότερη επισκεψιμότητα μουσεία σε ολόκληρο τον κόσμο. Η σκέψη πίσω από τη δημιουργία του ξεκίνησε το 1866, όταν

μια ομάδα επιχειρηματιών αποφάσισαν να ιδρύσουν το εθνικό μουσείο της Νέας Υόρκης (1870).

Εικόνα 18: Άποψη από τα εκθέματα του τμήματος ελληνικής και ρωμαϊκής περιόδου στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης

Εικόνα 19: Κάτοψη ισογείου Μητροπολιτικού Μουσείου Νέας Υόρκης

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας

Εθνικό Ρωμαϊκό Μουσείο

Ρώμη | 1889

Εικόνα 20

Το Εθνικό Ρωμαϊκό Μουσείο εμφανίζεται σε τέσσερα διαφορετικά κτιριολογικά συγκροτήματα – παραρτήματα. Καθένα από αυτά, επικεντρώνεται και παρουσιάζει διαφορετικές θεματικές συλλογές. Πιο συγκεκριμένα, στα Λουτρά Διοκλητιανού στεγάζεται το τμήμα επιγραφικής, προϊστορικής μαζί με δημόσια και ταφικά μνημεία, στο Palazzo Massimo το τμήμα αρχαίας τέχνης και νομισματικής συλλογής χρυσοχόων, στο Palazzo Altemps το τμήμα αναγεννησιακών αρχαιολογικών συλλογών και στο Crypta Balbi το τμήμα της πρώιμης μεσαιωνικής Ρώμης και αστικής αρχαιολογίας.

Λουτρά Διοκλητιανού

Τα Λουτρά του Διοκλητιανού (298 – 306) αποτελούν την πρώτη και παλαιότερη έδρα του Εθνικού Ρωμαϊκού Μουσείου. Πλέον διαθέτει περίπου 10.000 επιγραφές, οι οποίες σε συνδυασμό με τα γλυπτά, τα ανάγλυφα ρωμαϊκά έργα, που κοσμούν τις σωζόμενες μεγάλες αίθουσες, και το κτιριολογικό σύνολο των λουτρών, αποτελούν μια ολοκληρωμένη εμπειρία για κάθε επισκέπτη που θέλει να γνωρίσει βιωματικά την καθημερινή ζωή της αρχαίας Ρώμης.

Palazzo Massimo

Το Palazzo Massimo (1883 – 1887) αποτελεί ένα επιβλητικό παλάτι, βασισμένο στα σχέδια του αρχιτέκτονα Camillo Pistrucci. Το 1981 μεταφέρθηκαν στο παλάτι τα κεντρικά γραφεία του Εθνικού Ρωμαϊκού Μουσείου, ενώ από το 1998 έως σήμερα είναι ανοικτό στο κοινό με συλλογές κυρίως αρχαίων γλυπτών και νομισμάτων. Μέσα σε τέσσερις ορόφους ξεδιπλώνεται ολόκληρος ο κόσμος της αρχαίας ρωμαϊκής τέχνης, με πληθώρα γλυπτών, ανάγλυφων,

ψηφιδωτών και τοιχογραφιών. Συγκεκριμένα, στο ισόγειο και πρώτο όροφο του μουσείου βρίσκονται εκθέματα γλυπτικής που απεικονίζουν κυρίως Ρωμαίους αυτοκράτορες, ενώ στο δεύτερο όροφο και στο υπόγειο εκθέτονται έργα ρωμαϊκής ζωγραφικής, όπως τοιχογραφίες και η νομισματική συλλογή του μουσείου. Όμως, ανάμεσά στα εκθέματα βρίσκονται ορισμένα αρχαιοελληνικά γλυπτά, όπως ο Πυγμαχός και ο Ελληνιστικός Πρίγκιπας από τα Λουτρά του Κωνσταντίνου, τα οποία απέκτησαν οι Ρωμαίοι κατά τη διάρκεια πολέμων, η παρουσία των οποίων ενισχύει τη σχέση της αρχαίας ελληνικής με την ρωμαϊκή αρχαιότητα και εξυμνεί το κύρος της στον σύγχρονο κόσμο. Για το λόγο αυτό, το μουσείο συμβάλει σημαντικά στην ανάδειξη και εμβάθυνση της γνώσης για την κλασική αρχαιότητα.

Palazzo Altemps

Το Palazzo Altemps, είναι ένα παλάτι σχεδιασμένο από τον Melozzo da Forlì, το οποίο αγοράστηκε από τον καρδινάλιο Marco Sittico Altemps το 1568, από όπου πήρε το όνομά του. Σήμερα, το μουσείο «απλώνεται» στους δύο ορόφους του παλατιού με εκθέματα τόσο τις αρχαιολογικές συλλογές της οικογενείας Altemps, αλλά και μεταγενέστερων οικογενειών που έζησαν στο παλάτι. Επιπροσθέτως, εκτός των άλλων, το μουσείο διατηρεί ορισμένες από τις αυθεντικές νωπογραφίες του παλατιού, τόσο στο εσωτερικό, όσο και στο τμήμα του αίθριου που βρίσκεται κεντρικά του κτιρίου και επιτρέπει στο φυσικό φως να εισχωρήσει στο εσωτερικό του.

Crypta Balbi

Το Crypta Balbi αποτελεί αποτέλεσμα αρχαιολογικών ανασκαφών στο κέντρο της Ρώμης και μαρτυρά ίχνη ζωής στο οικόπεδο τα τελευταία δύο χιλιάδες χρόνια. Το μουσείο απαρτίζεται από τρεις ορόφους: το υπόγειο, όπου σώζονται τα ερείπια της στοάς του θεάτρου Balbo, το ισόγειο, στο οποίο εκτός από αρχαιολογικά κατάλοιπα των εκσκαφών, παρουσιάζει την καθημερινή ζωή ανθρώπων που έζησαν εκεί και τον όροφο, ο οποίος εξιστορεί τη ζωή στη Ρώμη από το Μεσαίωνα, έως και την πτώση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.¹⁷

Εικόνα 21: Λουτρά Διοκλητιανού

---

¹⁷ Μετά την ανάδειξη της Ρώμης ως πρωτεύουσα της Ιταλίας το 1870, γεννήθηκε η ανάγκη για την ίδρυση ενός εθνικού μουσείου με σκοπό την προβολή και διαφύλαξη της ιστορίας της χώρας. Αρχικά, το μουσείο στεγαζόταν στα Λουτρά του Διοκλητιανού και σε ένα τμήμα του

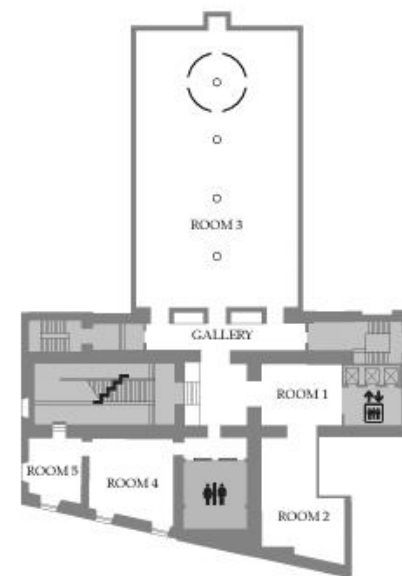
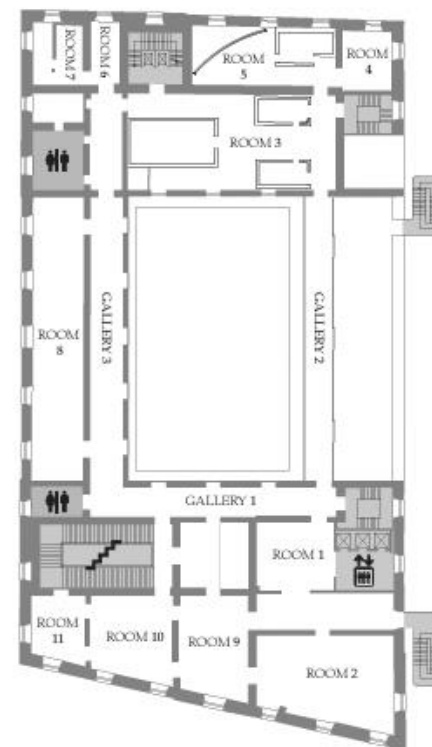
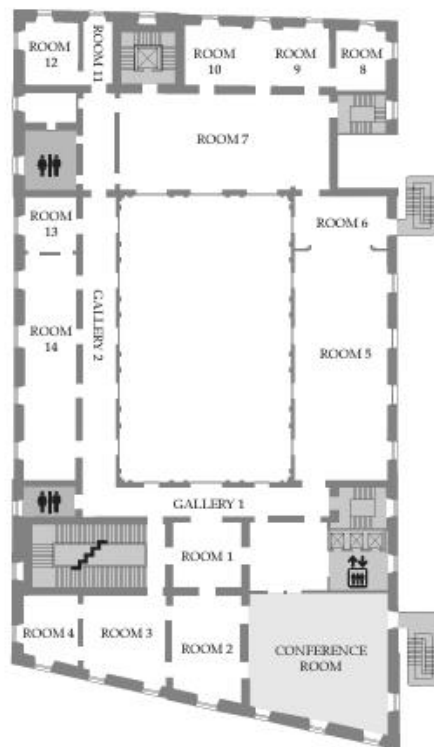
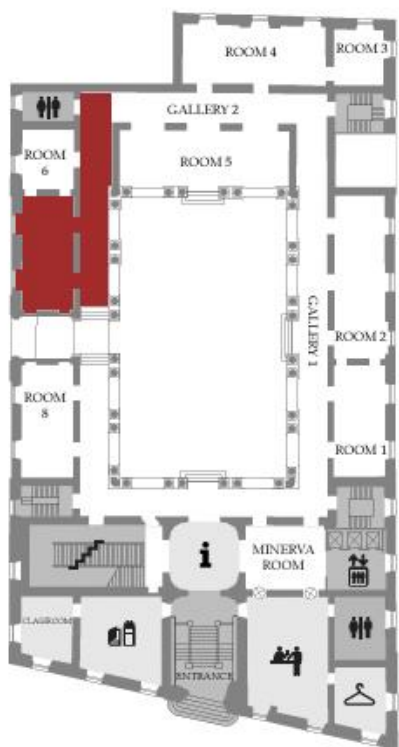
μοναστηριού του Μιχαήλ Αγγέλου, ενώ το 1980 με την αύξηση του αριθμού των εκθεμάτων από δωρεές και ανασκαφές, το μουσείο επεκτάθηκε σε τέσσερα τμήματα, τα οποία διατηρούνται μέχρι και σήμερα.

Εικόνα 22: Palazzo Altemps

Εικόνα 23: Crypta Balbi

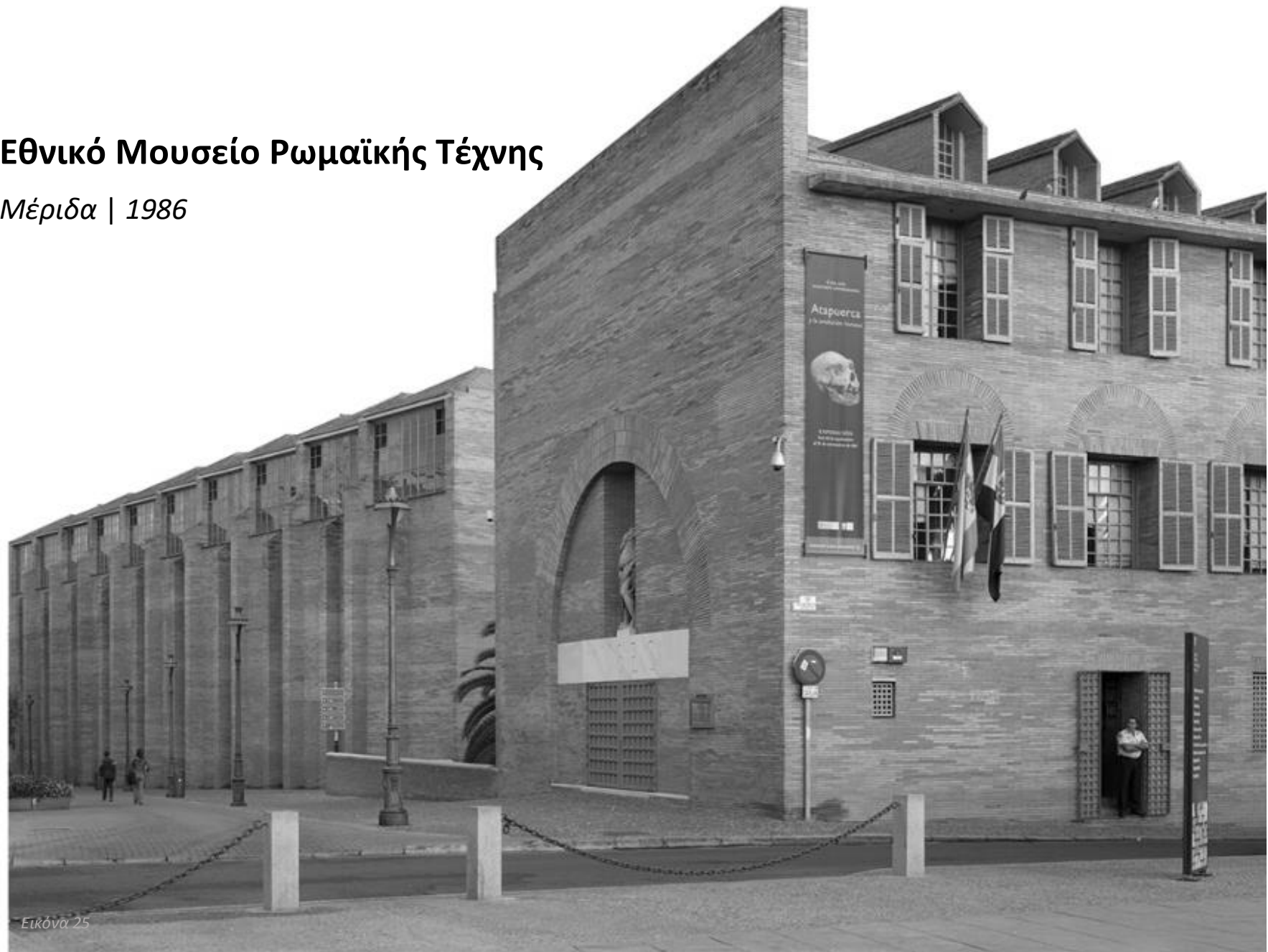
Εικόνα 24: Κατόψεις του Palazzo Massimo (ισόγειο, πρώτος όροφος, δεύτερος όροφος, υπόγειο)

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στην ελληνική αρχαιότητα

Εθνικό Μουσείο Ρωμαϊκής Τέχνης

Μέριδα | 1986

Εικόνα 25

Η δημιουργία το Εθνικού Μουσείου Ρωμαϊκής Τέχνης, με αμιγώς ρωμαϊκά ευρήματα, ανατέθηκε στον Rafael Moneo, ο οποίος ακολούθησε την ιστορία της πόλης μέσα από τα ερείπια που είχαν εμφανιστεί και σχεδίασε το κτίσμα, χρησιμοποιώντας τεχνικές και μέσα κατασκευής ίδια με εκείνα των Ρωμαίων. Με απόλυτο σεβασμό, το νέο μουσείο αποτέλεσε το συνδυαστικό κρίκο της σύγχρονης πόλης της Μέριδα με το ρωμαϊκό πολιτισμό, δημιουργώντας ένα ενδιαφέρον και ελκυστικό σκηνικό και εξυμνώντας πολλά στοιχεία της κλασικής αρχαιότητας στον σύγχρονο κόσμο.

Η αλληλεπίδραση του σύγχρονου με τη ρωμαϊκή αρχαία αισθητική φανερώνεται μέσα από ημικυκλικές καμάρες που εισάγουν τον επισκέπτη σε υψηλές στοές, σκηνικό που παραπέμπει σε ρωμαϊκή πόλη. Δίπλα από τον χώρο του μουσείου διασώζεται το ρωμαϊκό θέατρο της Μέριδα, ενώ σε κοντινή απόσταση ένας ρωμαϊκός δρόμος διατρέχει εγκάρσια τους χώρους του μουσείου, παραμορφώνοντας την ορθογωνικότητα του σύγχρονου σχεδιασμού.

Τα εκθέματα που κυριαρχούν στο εσωτερικό του μουσείου χρονολογούνται από την ίδρυση της Ρώμης (25 π.Χ.) έως και τη πτώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας (5ος αιώνας μ.Χ.). Ευρήματα, όπως μαρμάρινα αγάλματα, επιγραφές, ψηφιδωτά θρησκευτικού και μη περιεχομένου παρατίθενται στο ισόγειο του μουσείου. Στον πρώτο όροφο, συγκαταλέγονται και σκεύη

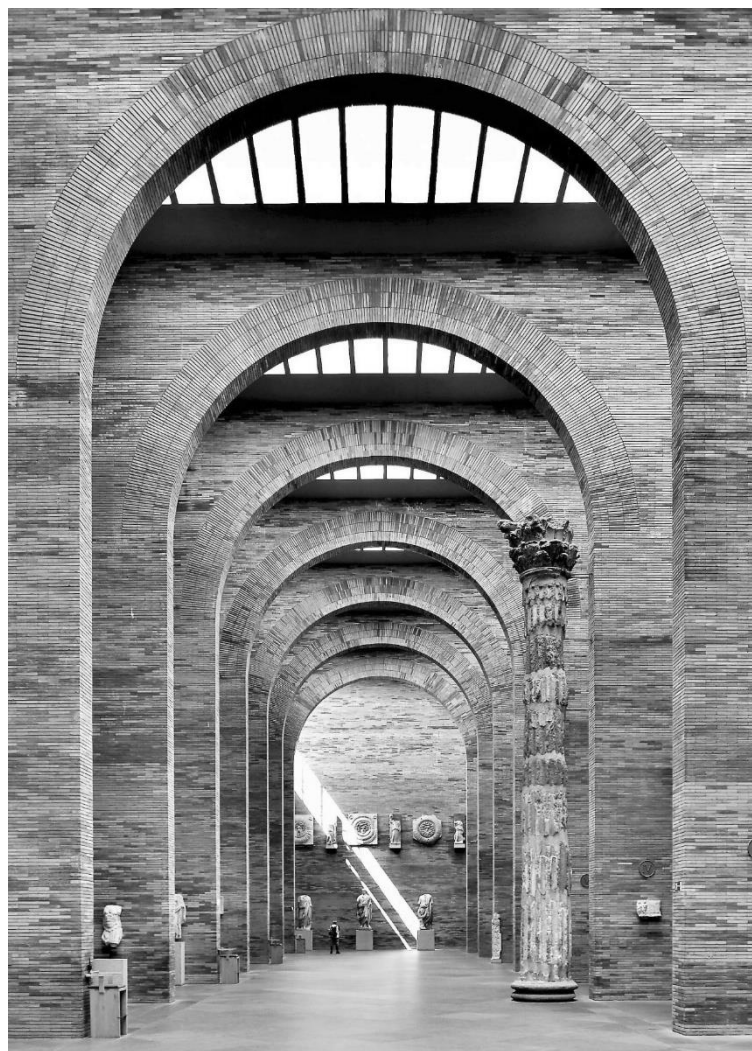
της καθημερινής ζωής και νομίσματα, ενώ στο δεύτερο όροφο εκθέματα που περικλείουν την κοινωνική και καλλιτεχνική ζωή της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Τέλος, στη κρύπτη του μουσείου συντηρούνται τα ρωμαϊκά ερείπια που ήρθαν στο φως με την αρχαιολογική ανασκαφή που προηγήθηκε της ανέγερσης του μουσείου (1980). Τα αντικείμενα που βρέθηκαν στην ανασκαφή παρουσιάζονται στους υπόλοιπους ορόφους και σε συνδυασμό με τη ξενάγηση του επισκέπτη στην κρύπτη, προσφέρεται στο κοινό μια ολοκληρωμένη παρουσίαση για τη ρωμαϊκή τέχνη και ζωή.

Ένα μουσείο αφιερωμένο στον αρχαίο ρωμαϊκό πολιτισμό σε συνδυασμό με τα διατηρητέα αρχαιολογικά ερείπια που πλασιώνουν το κτίριο αποτελούν αναμφισβήτητα τρανό παράδειγμα της σπουδαιότητας της κλασικής αρχαιότητας και την επιρροή που εκείνη έχει στον ευρωπαϊκό πολιτισμό.¹⁸

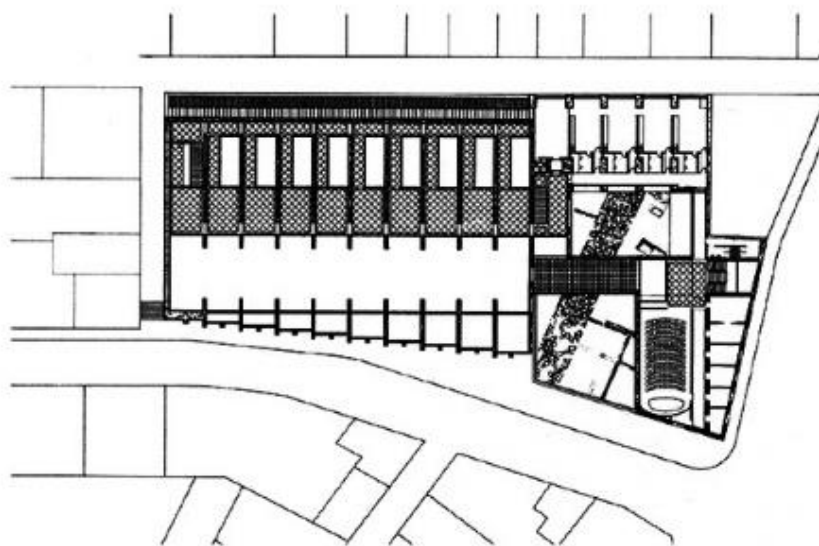
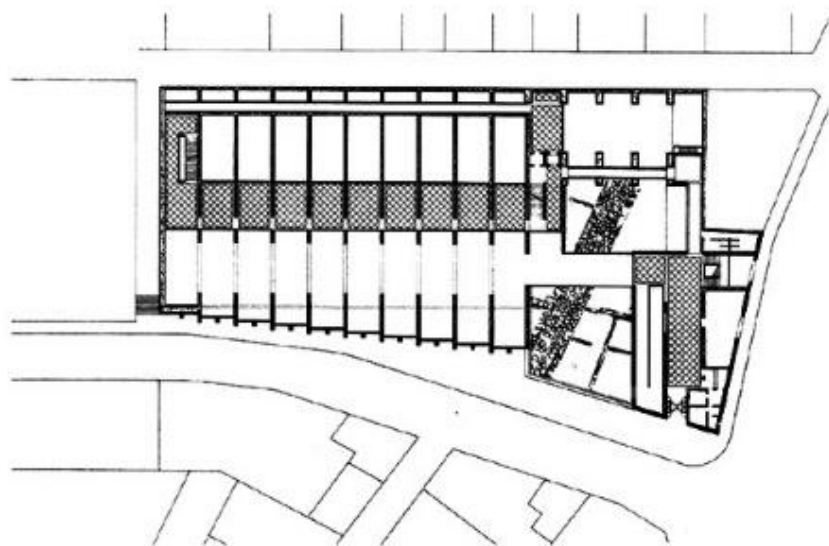
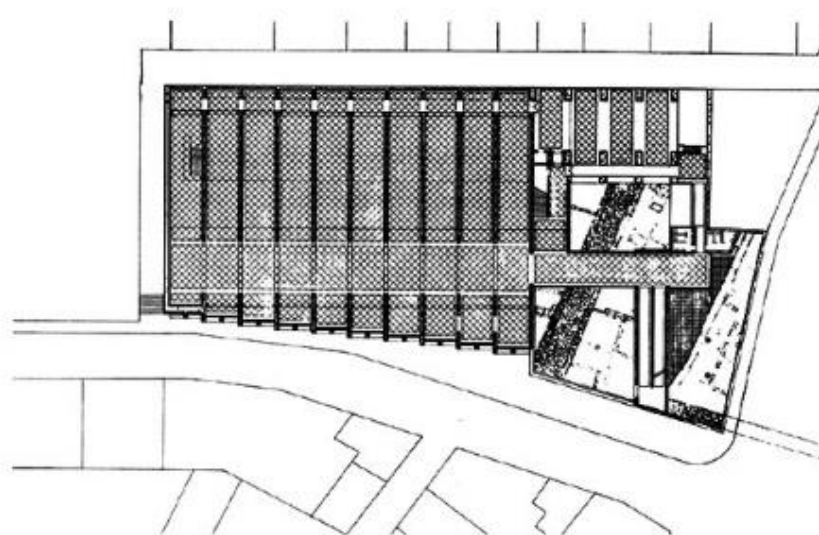
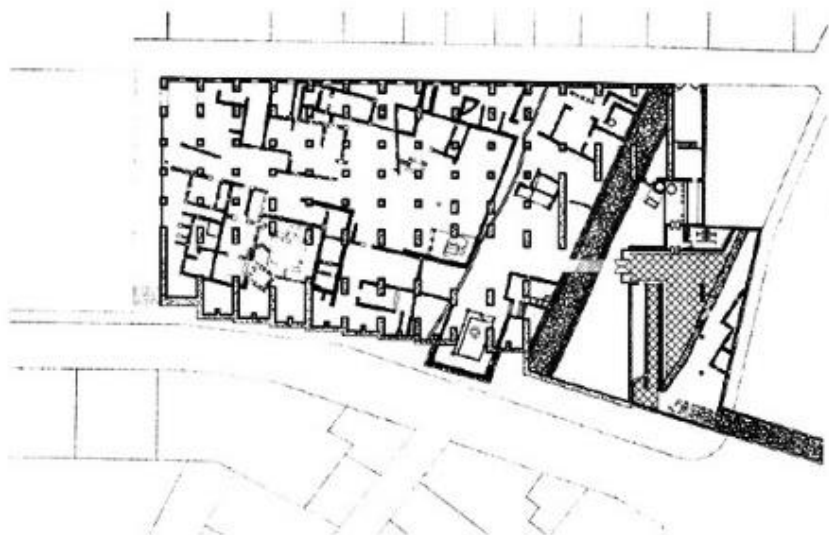
---

¹⁸ Μετά την ανασκαφή των αρχαιολόγων στο Calle Jose Ramon Melida ανακαλύφθηκαν σε ένα οικοδομικό τετράγωνο ερείπια ρωμαϊκών υδραγωγείων, συστήματα αποχέτευσης, περιστύλια και θεμέλια ρωμαϊκών σπιτιών, ακόμη και τα ερείπια της παλαιοχριστιανικής εκκλησίας Santa Carla, χαρακτηριστικά που αποδεικνύουν την ύπαρξη μιας εμβληματικής

ρωμαϊκής αποικίας στην περιοχή. Το κτίριο που αρχικά στέγαζε το Εθνικό Μουσείο Ρωμαϊκής Τέχνης στη Μέριδα της Ισπανίας ήταν η εκκλησία Santa Carla, το οποίο μεταφέρθηκε έπειτα από την ανάθεση σχεδιασμού ενός νέου κτιρίου στον αρχιτέκτονα Rafael Moneo.

Εικόνα 26: Άποψη από το εσωτερικό του Εθνικού Μουσείου Ρωμαϊκής Τέχνης στη Μέριδα

Εικόνα 27: Κατόψεις Εθνικού Μουσείου Ρωμαϊκής Τέχνης στη Μέρδα (κρύπτη, ισόγειο, πρώτος όροφος, δεύτερος όροφος)

Γαλλο-Ρωμαϊκό Μουσείο

Λυών | 1975

Photo: T. Allard - archiweb.fr

Εικόνα 28

Ο σχεδιασμός του Γαλλο – Ρωμαϊκού Μουσείου της Λυών ανατέθηκε στον Γάλλο αρχιτέκτονα Bernard Zehruss, ο οποίος θέλοντας να σεβαστεί τα ρωμαϊκά κτίσματα που προϋπήρχαν στο λόφο, αποφάσισε να σχεδιάσει ένα υπόσκαφο κτίριο με εμφανές οπλισμένο σκυρόδεμα, τόσο εξωτερικά, όσο και εσωτερικά του μουσείου.

Η είσοδος του μουσείου οδηγεί στην κορυφή μιας επιτηδευμένης ελικοειδούς σκάλας, καλωσορίζοντας και καθοδηγώντας, έτσι, τον θεατή στο υπόσκαφο τμήμα του μουσείου, όπου απλώνεται η αρχαιολογική συλλογή, με εκθέματα Ρωμαίων, Κελτών και Γαλατών, προηγούμενων κατοίκων της πόλης. Η προκαθορισμένη πορεία που ακολουθεί ο επισκέπτης στην περιπλάνησή του στο εσωτερικό, έχει τη μορφή ενός οβάλ σχήματος, με διάδρομο ελαφριάς κλίσης και χαμηλούς τοίχους ως διαχωρισμό των χώρων για μέγιστη οπτική φυγή σε κάθε γωνιά του υπογείου.

Οι εκθεσιακοί χώροι δεν είναι σχεδόν καθόλου εκτεθειμένοι στο φυσικό φως, καθώς μονάχα μερικοί φεγγίτες επιτρέπουν τη διάδοσή του στο εσωτερικό. Όμως, έχουν σχεδιαστεί δύο μεγάλα ανοίγματα στο νότιο τμήμα, τα οποία δημιουργούν ένα θεατρικό σκηνικό, καθώς ο καθένας μπορεί να σταθεί και να ατενίσει το ρωμαϊκό αμφιθέατρο που διατηρείται εξωτερικά του μουσείου.

---

¹⁹ Το Γαλλο – Ρωμαϊκό Μουσείο στη Λυών της Γαλλίας αποτελεί ένα αρχιτεκτονικό έργο που εντάσσεται στο κίνημα του μπρουταλισμού. Βρίσκεται στο λόφο Fourvière, στο ίδιο ακριβώς σημείο, όπου το 43 π.Χ. οι Ρωμαίοι ιδρύουν την πόλη Lugdunum, η οποία σήμερα έχει μετατραπεί σε αρχαιολογικό χώρο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Κυρίαρχα διατηρητέα

Τα εκθέματα που φιλοξενεί το μουσείο είναι ως επί το πλείστον αντικείμενα ανασκαφών της περιοχής της Λυών από την γαλλορωμαϊκή περίοδο, δηλαδή την περίοδο όπου η Γαλλία τελούνταν υπό ρωμαϊκή κατοχή. Πιο συγκεκριμένα, τα εκθέματα αυτά είναι αρχιτεκτονικοί στύλοι, γλυπτά, επιγραφές, κεραμικά αντικείμενα, εργαλεία, κοσμήματα και αντικείμενα που αφηγούνται την καθημερινή ζωή των κατοίκων εκείνης της ιστορικής περιόδου. Ξεχωριστή θέση στη διάταξη των εκθεμάτων λαμβάνουν τα αρχαία ρωμαϊκά μωσαϊκά, τα οποία γίνονται ορατά μέσα από ειδικά ανοίγματα – διατρήσεις μεταξύ των ορόφων, φανερώνοντας με τον τρόπο αυτό την σωστή χρήση αρχιτεκτονικών εργαλείων για τη μέγιστη ανάδειξη της αρχαιότητας.

Το συγκεκριμένο μουσείο αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα, όπου η αρχιτεκτονική ακολουθεί την αρχαιολογία και την αναδεικνύει, καθώς το κτίριο έχει δημιουργηθεί όχι μόνο σεβόμενο τον περιβάλλοντα χώρο στον οποίον βρίσκεται, αλλά με τη σωστή χρήση αρχιτεκτονικών στοιχείων καταφέρνει να παρουσιάσει τα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας με τέτοιο τρόπο, ώστε να τονιστεί βιωματικά το κύρος και η σπουδαιότητά της.¹⁹

κτίσματα από εκείνη την περίοδο και ενταγμένα στην Παγκόσμια Κληρονομιά της UNESCO είναι ένα θέατρο και ένα ωδείο, τα οποία όχι μόνο πλαισιώνουν τον περιβάλλοντα χώρο του μουσείου, αλλά αποτέλεσαν και βασικά στοιχεία της συνθετικής αρχής της σύνθεσης του μουσείου που μελετάται.

Εικόνα 29: Άποψη από το εσωτερικού του Γαλλο - Ρωμαϊκού Μουσείου στη Λυών

Εικόνα 30: Οπτική φυγή προς το ρωμαϊκό αμφιθέατρο

Μουσείο Μεσογειακής Αρχαιολογίας

Μασσαλία | 1995

Εικόνα 32

Το Μουσείο Μεσογειακής Αρχαιολογίας ιδρύθηκε το 1995 και στεγάζεται κτίσμα «La Vieille Charité» στη Μασσαλία.

Πρόκειται για ένα ορθογώνιο, εσωστρεφές κτίσμα περιβαλλόμενο εσωτερικά από τρεις στοές περιμετρικά, ενώ στο κέντρο του αίθριου διατηρείται ένα παρεκκλήσι με κορινθιακούς κίονες, ελλειψοειδή τρούλο και μια στοά κλασικού ρυθμού. Το κτίριο σχήματος «πι» αποτελείται από τρεις ορόφους, στους οποίους πλέον απασχολούνται χώροι πολιτισμού.

Το Μουσείο Μεσογειακής Αρχαιολογίας βρίσκεται στον πρώτο όροφο του κτίσματος και συγκεντρώνει συλλογές από πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν στη λεκάνη της Μεσογείου και πιο συγκεκριμένα περιλαμβάνει εκθέματα αιγυπτιακών, κλασικών αρχαιοτήτων, αλλά και κτερίσματα του τοπικού πολιτισμού. Όσο αφορά την ελληνική αρχαιότητα, κυριαρχούν αντικείμενα της ελληνορωμαϊκής περιόδου από τις πόλεις Κυρήνη, Νάπολη, Αθήνα και Δελφοί, ενώ η ρωμαϊκή συλλογή αποτελείται από χάλκινα κτερίσματα, τεφροδόχους, πίνακες ζωγραφικής και γλυπτά. Στον ίδιο επίσης όροφο στεγάζεται το Κέντρο Ποίησης (CIPM) της Μασσαλίας και το Κέντρο Τεκμηρίωσης Κοινωνικών Επιστημών.

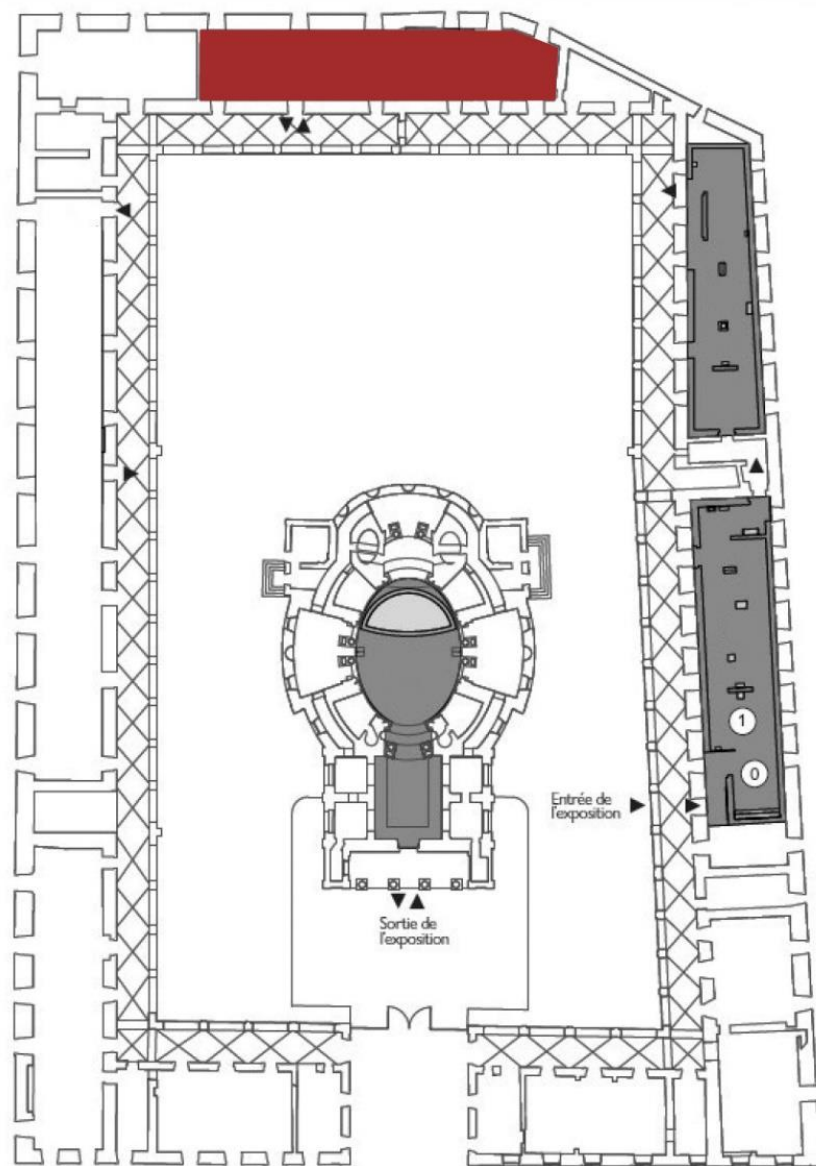
Οι εκθέσεις του μουσείου «απλώνονται» σε μία γραμμική πορεία στα τρία από τα τέσσερα τμήματα του κτίσματος. Το τρίτο και τελευταίο τμήμα είναι αφιερωμένο στις κλασσικές

συλλογές, δηλαδή στην Μέση Ανατολή, την Ελλάδα, στην Ετρουρία και τη Ρώμη, ενώ τα δύο τμήματα που προηγούνται αναφέρονται στην Αίγυπτο και στους προϊστορικούς χρόνους τοπικών πολιτισμών αντίστοιχα. Η ταξινόμηση των αντικειμένων ανά περίοδο διευκολύνει την πρόσβαση του επισκέπτη στη θεματική που τον ενδιαφέρει, καθώς υπάρχει δυνατότητα εισόδου / εξόδου μεμονωμένα σε κάθε τμήμα.²⁰

---

²⁰ Το Μουσείο Μεσογειακής Αρχαιολογίας βρίσκεται στη Μασσαλία της νότιας Γαλλίας και συστεγάζεται στο κτίσμα «La Vieille Charité», ένα παλαιό φιλανθρωπικό κέντρο, η κατασκευή του οποίου ολοκληρώθηκε το 1745 από τον αρχιτέκτονα Pierre Puget. Στο κτίσμα αυτό, εκτός του μουσείου, βρίσκονται κι άλλοι πολιτιστικοί και εκπαιδευτικοί φορείς, το Μουσείο

Τέχνης της Αφρικής, τα Ωκεανίας και της Αμερινδίας, το École des Hautes Études en Sciences sociales, το Ερευνητικό Κέντρο Norbert Elias, το καινοτόμο έργο Fabrique des écritures, μια βιβλιοθήκη ειδικευμένη σε ανθρωπολογικές επιστήμες, το International Centre de la Poésie de Marseille και αρκετές αίθουσες περιοδικών εκθέσεων.

Εικόνα 33: Κάτοψη Μουσείου Μεσογειακής Αρχαιολογίας στη Μασσαλία

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας

Εικόνα 34: Άποψη από το εσωτερικό του Μουσείου Μεσογειακής Αρχαιολογίας στη Μασσαλία

Μουσείο Ακρόπολης

Αθήνα | 2009

Εικόνα 35

Το Μουσείο της Ακρόπολης δημιουργήθηκε το 2009, έπειτα από την ανάγκη έκθεσης των ευρημάτων από τον ιερό βράχο της Ακρόπολης. Το μέγεθος του μουσείου καθορίστηκε από τον όγκο των αντικειμένων που στεγάζει, παράδειγμα αυτών τα αετώματα των αρχαϊκών ναών και τα γλυπτά του Παρθενώνα. Μέσα από τη χρήση υαλοστασίων, αλλά και τον ιδιαίτερο σχεδιασμό του τελευταίου ορόφου, προσφέρεται άμεση οπτική επαφή στον ιερό βράχο, ο οποίος κάνει την εμπειρία όσων επισκέπτονται το μουσείο μοναδική και ξεχωριστή, καθώς εκτός των ευρημάτων έχει τη δυνατότητα θέασης του τόπου στον οποίον εκείνα βρέθηκαν. Επιπλέον, η σχέση του σύγχρονου με το αρχαίο ενισχύεται ακόμη περισσότερο με τα γυάλινα δάπεδα που επιτρέπουν οπτική φυγή στον αρχαιολογικό χώρο που απλώνεται στα θεμέλια του κτιρίου.

Το μουσείο χωρίζεται σε 3 τμηματικούς ορόφους.

Η είσοδος του ισόγειου γίνεται από τον προαύλιο χώρο, από όπου και φαίνεται η άποψη της αρχαιολογικής ανασκαφής της βάσης του μουσείου, μαζί με τα ερείπια κυκλικής αίθουσας από τις αρχές του 6ου αιώνα π.Χ.. Στο ισόγειο βρίσκονται εκθέματα από τους Κλιτύες της Ακρόπολης, γλυπτά θεών της ελληνικής μυθολογίας, επιγραφές και ευρήματα όπως κεραμικά αγγεία που φανερώνουν την καθημερινή ζωή της αρχαίας Αθήνας. Επιπλέον, στο ίδιο επίπεδο βρίσκεται ένα αμφιθέατρο και μια αίθουσα περιοδικών εκθέσεων.

Ο πρώτος όροφος είναι αφιερωμένος σε εκθέματα της περιόδου από τον 13ο έως τον 7ο αιώνα π.Χ., μέσα από τα

οποία αποκαλύπτεται η αρχαϊκή περίοδος της Ακρόπολης. Η έκθεση ακολουθεί μια κυκλική πορεία περιμετρικά του κτιρίου και αποτελείται από γλυπτά, μερικά εκ των οποίων είναι το Παιδί του Κριτίου, η Κόρη του Αντήνορα και η Πεπλοφόρος. Επιπλέον, άξια αναφοράς είναι τα γλυπτά των πέντε από των έξι Καρυάτιδων, καθώς όπως έχει ήδη αναφερθεί το ένα από αυτά τα γλυπτά βρίσκεται και εκτίθεται στο Βρετανικό Μουσείο, και το γλυπτό της Αθηνάς Νίκη.

Ο δεύτερος όροφος ακολουθεί παρόμοια εκθεσιακή διάταξη και παρουσιάζει ευρήματα της περιόδου από τον 5ο αιώνα π.Χ. μέχρι τον 7ο αιώνα μ.Χ., δύο εκ των οποίων είναι το γλυπτό Πορτραίτο του Μεγάλου Αλεξάνδρου και η απεικόνιση του Ψηφίσματος για Σαμίους. Επιπλέον, στον όροφο αυτό «απλώνεται» η βεράντα του μουσείου, από όπου κανείς μπορεί να ατενίσει τον ιερό βράχο.

Ο τρίτος και τελευταίος όροφος του μουσείου είναι αφιερωμένος στον Παρθενώνα και συγκεκριμένα στο γλυπτό διάκοσμο αυτού. Η έκθεση παρουσιάζεται σε ορθογώνιο σχήμα περιμετρικά του ορόφου, ενώ στο κέντρο του υπάρχει ένας χώρος προβολών. Άπλετο φυσικό φως εισχωρεί από όλες τις πλευρές του ορόφου και φωτίζει φυσικά τα γλυπτά του διακόσμου. Ταυτόχρονα, από την μία πλευρά της αίθουσας υπάρχει ανεμπόδιστη θέαση προς την Ακρόπολη, γεγονός που κάνει την έκθεση ακόμη πιο εντυπωσιακή.²¹

---

²¹ Ο σχεδιασμός του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης, έπειτα από αρχιτεκτονικό διαγωνισμό, ανατέθηκε στον Bernard Tschumi, ο οποίος σε

συνεργασία με τον αρχιτέκτονα Μιχάλη Φωτιάδη δημιούργησαν το μουσείο 300 μέτρα νοτιοανατολικά του Παρθενώνα, στη συνοικία Μακρυγιάννη.

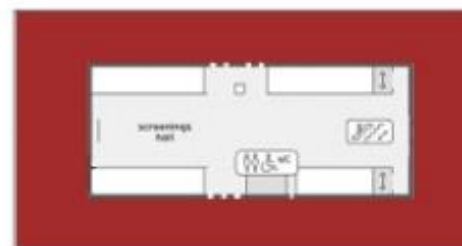
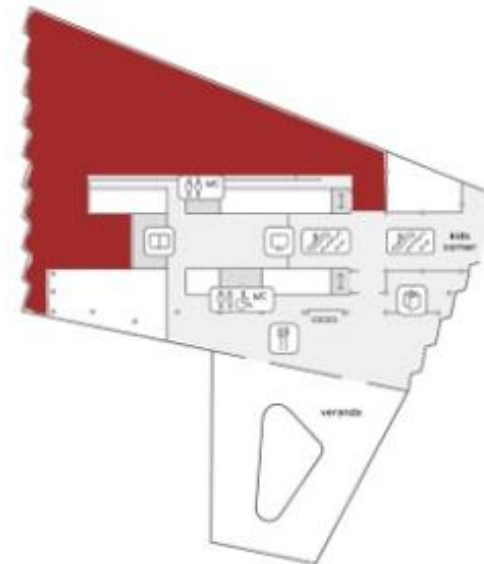
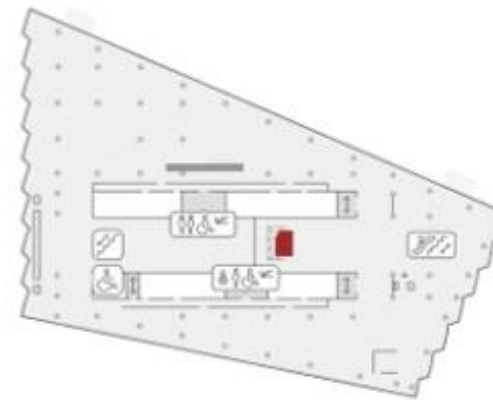
Εικόνα 37: Άποψη από τον τρίτο όροφο του Μουσείου της Ακρόπολης

Εικόνα 36: Άποψη από το εσωτερικό του Μουσείου της Ακρόπολης

Στο παρελθόν, μετά την ανασύσταση του ελληνικού κράτους, πάρθηκε η απόφαση για την οικοδόμηση ενός μουσείου πάνω στον ιερό βράχο της Ακρόπολης, η οποία ξεκίνησε το 1865. Πολύ σύντομα, όμως, το κτίριο

τέθηκε ακατάλληλο να στεγάσει τα μεγάλης ογκοπλασίας γλυπτά και ευρήματα της Ακρόπολης.

Εικόνα 38: Κατόψεις του Μουσείου της Ακρόπολης (υπόγειο, ισόγειο, πρώτος όροφος, δεύτερος όροφος, τρίτος όροφος)

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας

Κεφάλαιο Β | Αρχαιολογικά μουσεία της Ανατολής

Μέρος Α | Χώρες πρώην ευρωπαϊκών αποικιών

Τα εθνικά και αρχαιολογικά μουσεία σε χώρες της Ανατολής εκθέτουν και προωθούν την κλασική αρχαιότητα ως γέφυρα διασύνδεσης της πολιτιστικής κληρονομιάς διαφορετικών πολιτισμών με το ευρωπαϊκό ιδεώδες, με σκοπό την κατανόηση και ανταλλαγή πολιτισμικών αξιών. Σε δεύτερη ανάγνωση, η υιοθέτηση της αρχαιότητας πηγάζει από την ανάγκη του δυτικού κόσμου για επιβολή και διατήρηση μιας μορφής κοινωνικού ελέγχου σε κράτη που έχουν αποαποικιοκρατηθεί.²²

²² Γιαλούρη Ε., *Υλικός πολιτισμός: η ανθρωπολογία στη χώρα των πραγμάτων*, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2012

Εθνικό Μουσείο Αρχαιοτήτων και Ισλαμικής Τέχνης

Αλγερία | 1897

Εικόνα 39

Το Εθνικό Μουσείο Αρχαιοτήτων και Ισλαμικής Τέχνης στην Αλγερία συγκαταλέγεται στα παλαιότερα μουσεία ολόκληρης της Αφρικής, αν όχι το παλαιότερο. Η ανάγκη για την ίδρυση ενός αρχαιολογικού μουσείου εμφανίστηκε έπειτα από την δημιουργία της συλλογής του Γάλλου στρατιωτικού Bertrand Clauzel το 1835. Η ίδρυση του εθνικού μουσείου πραγματοποιήθηκε μόλις λίγα χρόνια μετά από την ανακοίνωση της Αλγερίας ως γαλλική αποικία, με πρώτο επιμελητή τον Γάλλο αρχαιολόγο Adrien Berbrugger.

Το κτίριο πήρε τη σημερινή του μορφή το 1897, όπου και οριστικοποιήθηκε η τοποθεσία του στην περιοχή Mustapha Pasha ή αλλιώς το Πάρκο της Ελευθερίας. Πρόκειται για ένα κτίριο ορθοκανονικής διατομής με προθάλαμο και με μια στοά να περιβάλλει τους εκθεσιακούς χώρους, οι οποίοι απλώνονται περιμετρικά του κτιρίου. Έχει εμφανείς επιρροές από την ισλαμική αρχιτεκτονική, αντικατοπτρίζοντας έτσι την τοπική πολιτιστική κληρονομιά της χώρας, χωρίς όμως να λείπουν τα δυτικά, και πιο συγκεκριμένα, τα ρωμαϊκά αρχιτεκτονικά και διακοσμητικά στοιχεία. Οι προθάλαμοι και οι στοές που ακολουθεί κανείς για να καταλήξει στους εκθεσιακούς χώρους κοσμούν ψηφιδωτά με χριστιανική επιρροή, ενώ στον κεντρικό χώρο του μουσείου διατηρούνται ρωμαϊκά ψηφιδωτά και πλήλιννα στοιχεία από την περίοδο της ρωμαϊκής αρχαιότητας. Οι εκθεσιακοί χώροι φωτίζονται κυρίως τεχνητά, καθώς τα περιορισμένης έκτασης ανοίγματα δεν είναι ικανά τα φωτίσουν όλες τις αίθουσες του μουσείου.

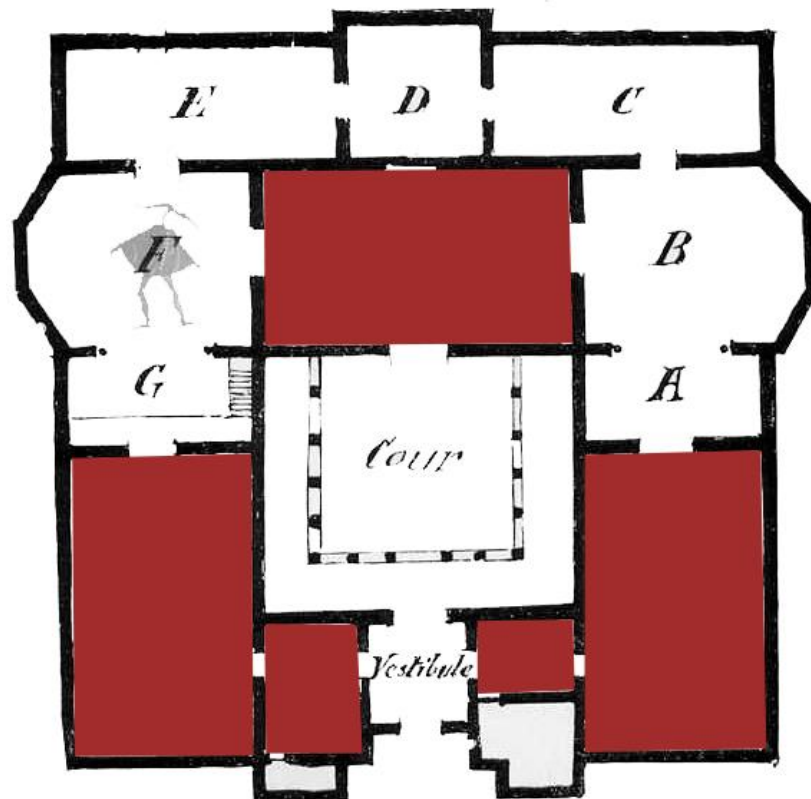
²³ Η Αλγερία, όπως και αρκετές ακόμη περιοχές της Βορείου Αφρικής, την περίοδο από το 1830 έως και το 1962, τέθηκε υπό τον έλεγχο Γάλλων αποικιοκρατών. Η αποαποικιοποίηση της χώρας επετεύχθη έπειτα από τον

Το μουσείο χωρίζεται σε δύο μεγάλα τμήματα, τα οποία εκθέτονται σε διαφορετικά κτίρια - περίπτερα: το Τμήμα Αρχαιοτήτων (ή προϊσλαμικής τέχνης), η δημιουργία του οποίου χρονολογείται από το 1835 και το Τμήμα Ισλαμικών Τεχνών, με συλλογές ανατολίτικων αντικειμένων από το 1854 κι έπειτα. Από τα συνολικά δώδεκα εκθεσιακά δωμάτια που απαρτίζουν την ορθογωνική κάτοψη του μουσείου τα πέντε από αυτά είναι αφιερωμένα στα εκθέματα του τμήματος αρχαιοτήτων, ενώ τα υπόλοιπα επτά στην ισλαμική τέχνη. Όσο αφορά τη συλλογή αρχαιοτήτων, απαρτίζεται από ψηφιδωτά, γλυπτά, επιγραφές, νομίσματα, μετάλλια, κεραμικά και ξύλινα αντικείμενα, τα οποία βρέθηκαν σε ανασκαφές της ολόκληρης της χώρας. Τέλος, το 2006 εγκαινιάστηκε η νομισματική συλλογή του μουσείου.²³

Πόλεμο της Αλγερίας, έναν πόλεμο που διήρκησε οχτώ χρόνια και έληξε το 1962.

Εικόνα 40: Άποψη από το εσωτερικό του Εθνικού Μουσείου Αρχαιοτήτων και Ισλαμικής Τέχνης στην Αλγερία

Εικόνα 41: Κάτοψη του Εθνικού Μουσείου Αρχαιοτήτων και Ισλαμικής Τέχνης στην Αλγερία

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας

Εθνικό Μουσείο Δαμασκού

1936

Εικόνα 42

Τον 20ο αιώνα ιδρύεται το πρωταρχικό Εθνικό Μουσείο στη Δαμασκό, έπειτα από παρότρυνση μιας ομάδας Σύριων διανοούμενων το 1919, με σκοπό την προφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της Συρίας από τις λεηλασίες δυτικών κατακτητών. Επί αρκετές δεκαετίες, αρχαιολογικά ευρήματα τα οποία έρχονταν στο φως σε ανασκαφές από ευρωπαϊκές ομάδες αρχαιολόγων, απομακρύνονταν από την χώρα και τοποθετούνταν ως εκθέματα σε διάφορα ευρωπαϊκά και τουρκικά μουσεία. Έπειτα από την καθιέρωση του μουσείου ως μουσείο εθνικής ιδεολογίας, έως τη δεκαετία του 1930 η επιμέλεια της συγκρότησής του ήταν στα χέρια των Σύριων κατοίκων της πόλης και όχι στους αποικιοκράτες της εποχής. Για τον λόγο αυτό, ο κεντρικός χαρακτήρας του ευνοούσε την προβολή της ισλαμικής περιόδου, σε αντίθεση με άλλα αποικιακά μουσεία. Ωστόσο, παρόλη την ισλαμική διοίκηση, το μουσείο εμφάνιζε δυτικά μουσειακά χαρακτηριστικά, όπως για παράδειγμα την έκθεση των αντικειμένων ως τέχνη και κομμάτι της ισλαμικής κληρονομιάς και όχι ως χρηστικά αντικείμενα.

Μέσα από μια σειρά αλλαγών, τόσο ο χώρος του μουσείου, όσο και η διοίκησή του τροποποιήθηκαν. Πιο συγκεκριμένα, το 1936 ο Γάλλος αρχιτέκτονας Michel Ecochard σχεδίασε ένα νέο κτίριο για να στεγάσει το Εθνικό Μουσείο της Δαμασκού, αποτελούμενο από δύο ορόφους, χωρίς ανοίγματα για άμεση διανομή φυσικού φωτός, σχέδιο που χαρακτηρίστηκε τολμηρό για την πόλη. Εκτός του κτιρίου, άλλαξε η διαρρύθμιση των εκθεμάτων στον χώρο και χάθηκε ο ισλαμοκεντρικός χαρακτήρας, έτσι ώστε να ευνοηθούν πολιτικά αποικιακά συμφέροντα. Καθώς η τοπική πολιτιστική κληρονομιά δεν ήταν πλέον στο επίκεντρο, τα αντικείμενα του μουσείου

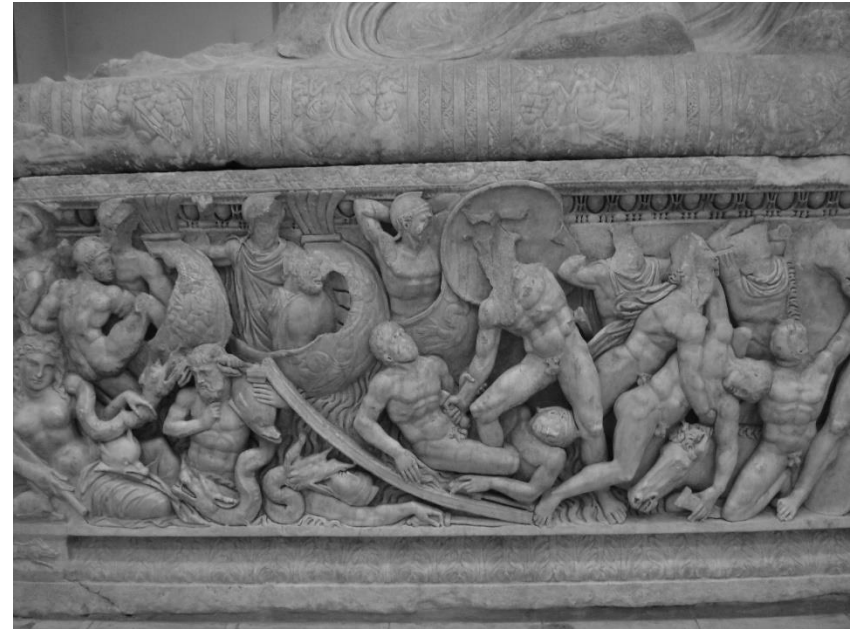
τοποθετήθηκαν με χρονολογική σειρά, δημιουργώντας έτσι μια ιστορική αλυσίδα.

Έπειτα από την αποαποικιοποίηση της Συρίας από τη Γαλλία έγινε μια εσωτερική ανασυγκρότηση του μουσείου, λόγω νέων εκθεμάτων και συλλογών. Πιο αναλυτικά, στον ισόγειο χώρο στεγάζεται η ισλαμική συλλογή, στον πρώτο όροφο εκθέματα σύγχρονης τέχνης κυρίως Σύριων καλλιτεχνών και στον δεύτερο όροφο παρουσιάζεται η κλασική συλλογή με αντικείμενα βυζαντινών, ελληνικών και ρωμαϊκών χρόνων.

Η πτέρυγα του μουσείου που είναι αφιερωμένη στην κλασική εποχή στεγάζει τη μεγαλύτερη συλλογή ελληνορωμαϊκών αντικειμένων που εκτίθεται σε ολόκληρη τη χώρα. Συγκεκριμένα, η συλλογή περιλαμβάνει γλυπτά, μαρμάρινες και πέτρινες σαρκοφάγους, ψηφιδωτά, κοσμήματα και νομίσματα.

Στις αρχές της δεκαετίας του 2000, οι συλλογές του μουσείου οργανώθηκαν σε έξι τμήματα: Τμήμα Συριακών Αρχαιοτήτων στην Προϊστορική Εποχή, Τμήμα Συριακών Αρχαιοτήτων στην Ιστορική Εποχή, Τμήμα Κλασικών Συριακών Αρχαιοτήτων, Τμήμα Συριακών Αρχαιοτήτων στην Ισλαμική Εποχή, Τμήμα Μοντέρνας Τέχνης, ενώ προστέθηκαν στο κτιριολογικό μία αίθουσα συνεδριάσεων και μια βιβλιοθήκη. Το Τμήμα Κλασικών Συριακών Αρχαιοτήτων αποτελείται από εκθέματα βυζαντινής, ελληνικής και ρωμαϊκής περιόδου,

όπως πέτρινα γλυπτά, υφάσματα, νομίσματα, όπλα, κοσμήματα, μνημεία, τάφους, κομμάτια γυαλιού, αγγεία και ψηφιδωτά.²⁴

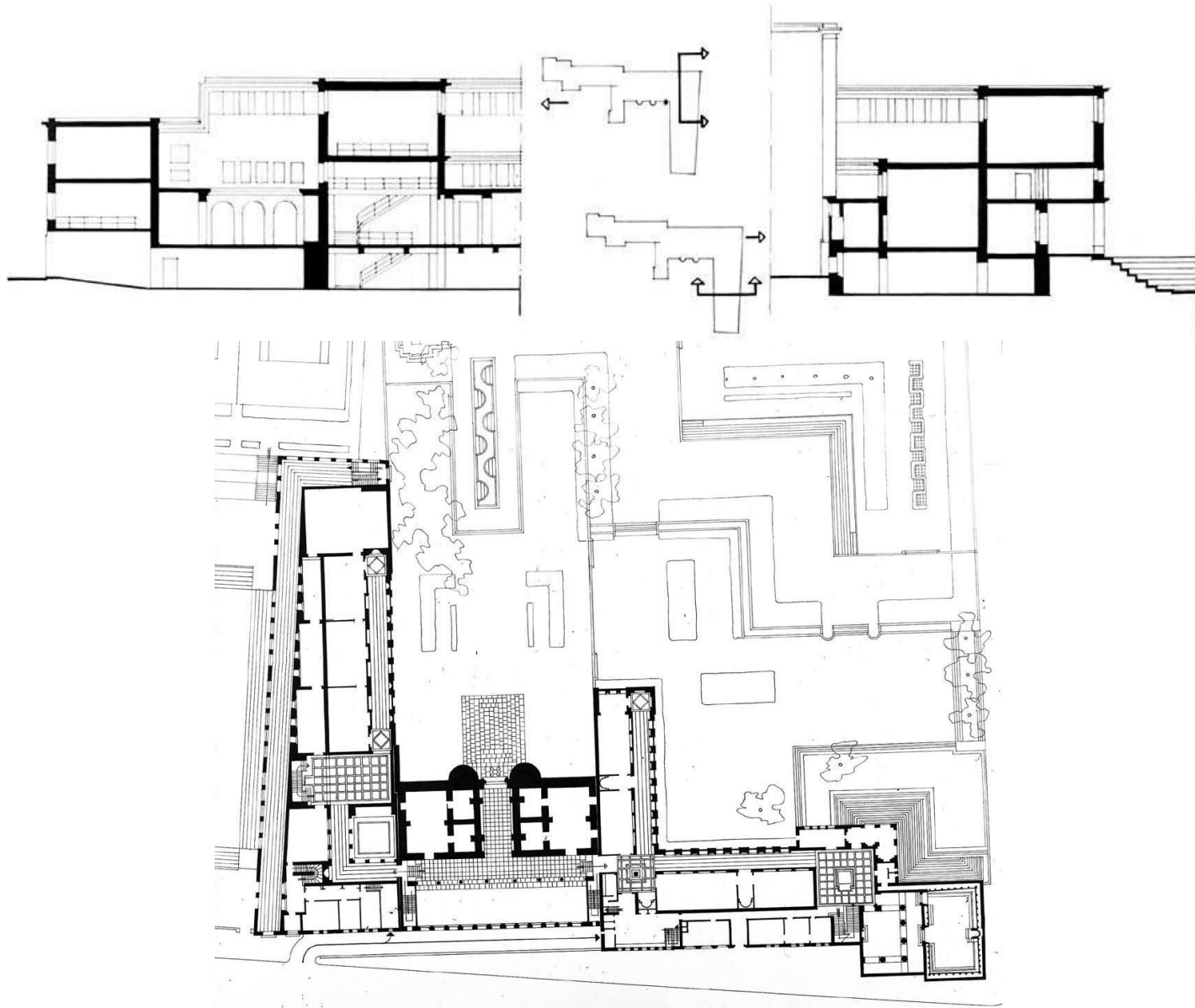

Εικόνα 43: Απεικόνιση της μάχης μεταξύ Ελλήνων και Τρώων σε ρωμαϊκή σαρκοφάγο (250 μ.Χ.)

---

²⁴ Η Συρία υπήρξε χώρα γαλλικής αποικιοκρατίας έως το 1946, που κήρυξε την ανεξαρτησία της. Έπειτα μαζί με την Αίγυπτο δημιούργησαν την

πολιτική ένωση της Ηνωμένης Αραβικής Δημοκρατίας (1958 – 1961) και μετά την απομάκρυνσή της από αυτήν έγινε ανεξάρτητο κράτος.

Εικόνα 44: Κάτοψη ισογείου και τομές Εθνικού Μουσείου Δαμασκού

Εθνικό Μουσείο Βηρυτού

1942

Εικόνα 45

Το Εθνικό Μουσείο της Βηρυτού αποτελεί χωρίς αμφιβολία το σημαντικότερο κέντρο πολιτισμού της πόλης. Η ιδέα για την ίδρυση ενός εθνικού αρχαιολογικού μουσείου στη Βηρυτό προήλθε όσο ο Λίβανος ήταν υπό γαλλική διοίκηση και συγκεκριμένα, αφορμή υπήρξε η απόκτηση μιας αρχαιολογικής συλλογής από τον Γάλλο αξιωματικό Raymond Weill. Ταυτόχρονα, την ίδια περίοδο ο εκπρόσωπος της Γαλλικής Υπηρεσίας Αρχαιοτήτων στη Συρία Claude Prost πρότεινε την ίδρυση τριών μεγάλων αρχαιολογικών ιδρυμάτων σε Βηρυτό, Δαμασκό και Χαλέπι, όπως και έγινε.

Τα εκθέματα που κοσμούσαν τον εσωτερικό χώρο ήταν αποκλειστικά ευρήματα ανασκαφών εντός της χώρας, ανεξαρτήτου περιόδου ή πολιτισμού που είχαν δημιουργηθεί. Κεντρικός πυλώνας του μουσείου αποτέλεσε η φοινικική εποχή, στην οποία ο Λίβανος βασίστηκε για την δημιουργία μιας εθνικής ταυτότητας. Λόγω του εμφυλίου πολέμου την δεκαετία του '70, το μουσείο υπέστη καταστροφές τόσο στις συλλογές του λόγω των επιθέσεων, όσο και κλοπές του εξοπλισμού του. Έπειτα από μερικά χρόνια και συγκεκριμένα το 1999 έγινε η αποκατάσταση των καταστροφών και άνοιξαν ξανά οι πύλες για το κοινό με δυσμενή αυτή την φορά κριτικές, λόγω της υπερβολικής πλέον εστίασης στη φοινικική περίοδο, μειώνοντας έτσι την μνήμη για το ισλαμικό παρελθόν.

Σχεδιασμένο από τον Αιγύπτιο αρχιτέκτονα Antoine Nahas και Γάλλο αρχιτέκτονα Pierre Leprince Ringuet, η κατασκευή του μουσείου ξεκίνησε το 1930 και ολοκληρώθηκε μετά από επτά

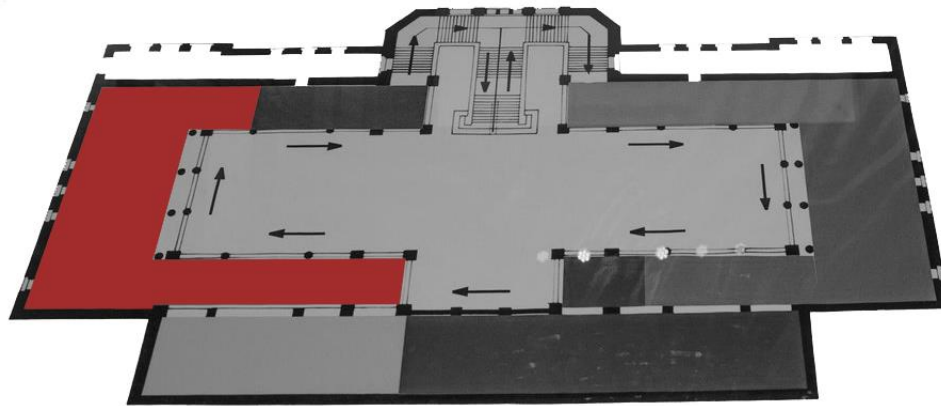
χρόνια, ενώ τα εγκαίνια πραγματοποιήθηκαν το 1942, έναν μόλις χρόνο πριν από την ανακήρυξη του Λίβανου ως ανεξάρτητο κράτος.

Η αρχιτεκτονική του μουσείου κατηγοριοποιείται στην αιγυπτιακή αναγέννηση με έντονο γαλλικό ύφος και αποτελείται από δύο επίπεδα και έναν ημιώροφο. Επιπλέον, η κατασκευή από γυαλί στην οροφή του κτιρίου επιτρέπει την διάδοση του φυσικού φωτός στο πρώτο επίπεδο, αναδεικνύοντας έτσι με γήινο τρόπο τα εκθέματα. Οι συλλογές του μουσείου απαρτίζονται από συνολικά 10.000 αντικείμενα από τα οποία εκτίθενται περίπου 1300 με χρονολογική σειρά παρουσίασης.

Στο ισόγειο, βρίσκονται γλυπτά και αγάλματα μεγάλου μεγέθους από την φοινικική περίοδο, βυζαντινά γλυπτά, ελληνιστικά, ρωμαϊκά, αραβικά εκθέματα και σαρκοφάγοι που χρονολογούνται από το 2ο αιώνα μ.Χ.. Στο υπόγειο εκθέτονται τάφοι και σαρκοφάγοι από την χαλκολιθική εποχή και τοιχογραφίες μυθολογικών σκηνών. Τέλος, στον ημιώροφο υπάρχει πληθώρα εκθεμάτων μικρής κλίμακας από την εποχή του χαλκού έως και τη ρωμαϊκή περίοδο, με τα εκθέματα αυτά να αφηγούνται τη δική τους ιστορία για τον πολιτισμό των Φοινίκων.²⁵

²⁵ Ο Λίβανος αποτέλεσε γαλλική αποικία για 29 συναπτά έτη, από το 1914 έως το 1943, όπου κατάφερε να κηρυχθεί ανεξάρτητο κράτος. Ο αγώνας προς την ανεξαρτησία διήρκεσε τρία χρόνια, ενώ είχε προηγηθεί μια

περίοδος δεκατεσσάρων χρόνων με ανεξάρτητη λιβανέζικη δημοκρατία και γαλλική διακυβέρνηση.

Εικόνα 46: Κάτοψη ισογείου Εθνικού Μουσείου Βηρυτού

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας

Εικόνα 47: Άποψη από το εσωτερικό του Εθνικού Μουσείου Βηρυτού

Αρχαιολογικό Μουσείο Ιορδανίας

1951

Εικόνα 48

Το Αρχαιολογικό Μουσείο στην Ιορδανία σχεδιάστηκε το 1951 από τον βρετανό αρχιτέκτονα Austen Harrison. Κατασκευάστηκε στον λόφο της ακρόπολης του Αμμάν, μια τοποθεσία όπου ιστορικά έχουν περάσει δεκάδες πολιτισμοί ανά τα χρόνια, έζησαν, αναπτύχθηκαν και άφησαν πίσω τα ερείπιά τους. Σημαντικότερα αρχαιολογικά ερείπια της περιοχής αποτελούν ο Ναός του Ηρακλή, που κατασκευάστηκε την ρωμαϊκή περίοδο, και το παλάτι των Ομαγιάδων.

Η σκέψη για την ίδρυση ενός μουσείου με σκοπό την προστασία και προβολή αντικειμένων των αρχαίων πολιτισμών της περιοχής του Λεβάντε υπήρχε από τον 19ο αιώνα από ευρωπαίους αποίκους και ερευνητές. Μια μορφή υλοποίησης της ιδέας αυτής φαίνεται να είναι οι ανασκαφές στην περιοχή Jerash της Ιορδανίας που πραγματοποίησαν οι Βρετανοί αποικιοκράτες, οι οποίοι μετέπειτα συγκέντρωσαν τα ευρήματα της ανασκαφής σε μια αποθήκη στην περιοχή, που φημολογείται πως ήταν μια μορφή του πρώτου μουσείου της χώρας.

Με την αποαποικιοποίηση της Ιορδανίας, υπήρξε επιτακτική ανάγκη για τη δημιουργία ενός εθνικού αρχαιολογικού μουσείου, με απώτερο στόχο την ένδειξη της χώρας ως ανεξάρτητη πολιτικά και διοικητικά. Το μοντέλο που ακολουθήθηκε στην ίδρυση του μουσείου αυτού, εμπνεύστηκε από τα δυτικά πρότυπα και υπάκουσε τα ευρωπαϊκά μοντέλα που είχε οικειοποιηθεί ο λαός της Ιορδανίας κατά την περίοδο της βρετανικής αποικιοκρατίας. Κύρια πηγή φωτός για τους

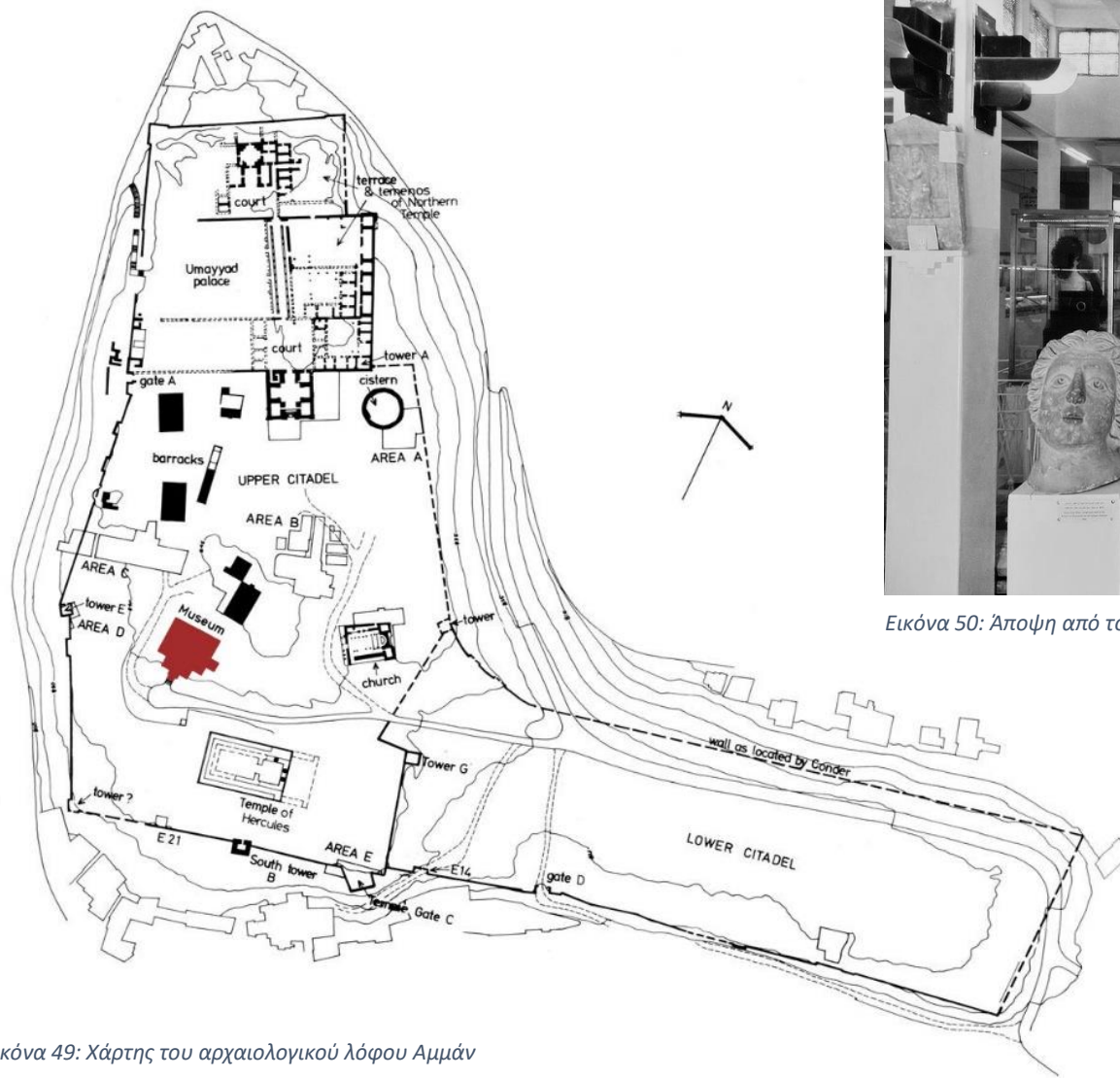
εσωτερικούς χώρους του μουσείου φαίνεται να είναι ο φυσικός φωτισμός που διέρχεται μέσω γραμμικών ανοιγμάτων, ενώ οι βιτρίνες στις οποίες εκθέτονται τα αντικείμενα είναι βρετανικής κατασκευής. Η δομή της παρουσίασης των εκθεμάτων ακολούθησε χρονολογική σειρά και διευθυντής του μουσείου ήταν ο βρετανός αρχαιολόγος Gerald Lankester Harding.

Οι συλλογές του μουσείου απαρτίζονται από αντικείμενα της καθημερινότητας των πολιτισμών που κατοίκησαν στην ευρύτερη περιοχή, κατασκευασμένα από γυαλί, μέταλλο και πηλό, ενώ δεν είναι λίγα τα εκθέματα καλλιτεχνικού ενδιαφέροντος, όπως αγάλματα και κοσμήματα. Η έκθεση ξεκινά χρονολογικά με εκθέματα από την Παλαιολιθική Εποχή και ολοκληρώνεται με την περίοδο των Αββασιδών και των Αγιουβιδών (1260 μ.Χ.). Η ένατη από τις συνολικά δώδεκα περιόδους των συλλογών είναι αφιερωμένη στην Ρωμαϊκή εποχή με αντικείμενα που έχουν σωθεί από αρχαιολογικές ανασκαφές. Η μορφή και η έκθεση του μουσείου μένει αμετάβλητη τα τελευταία εξήντα χρόνια, γεγονός που το καθιστά ιστορικό ίδρυμα.²⁶

²⁶ Η Ιορδανία την περίοδο από το 1921 έως και το 1946 ήταν υπό βρετανική αποικιοκρατία και πιο συγκεκριμένα, είχε δημιουργηθεί ο όρος «Εμιράτο της Υπεριορδανίας» για την περιοχή. Η ανάδειξη της χώρας ως ανεξάρτητο

κράτος επετεύχθη με τη Συνθήκη του Λονδίνου και το σύνταγμά της μετονομάστηκε σε «Χασεμιτικό Βασίλειο της Ιορδανίας».

Εικόνα 49: Χάρτης του αρχαιολογικού λόφου Αμμάν

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Ιορδανίας

Εικόνα 50: Άποψη από το εσωτερικό του Αρχαιολογικού Μουσείου στην Ιορδανία

El Jem Museum

Τυνησία | 1970

Εικόνα 51

Το μουσείο El Jem στην Τυνησία πήρε το όνομά του από την πόλη που το φιλοξενεί. Η πόλη El Jem ιδρύθηκε πιθανότατα τη ρωμαϊκή εποχή από Ρωμαίους αυτοκράτορες τον 2ο ή 3ο αιώνα π.Χ. Παρουσίασε σημαντική ανάπτυξη την περίοδο εκείνη, καθώς λόγω της εμπορικής της θέσης η πόλη αποτέλεσε εμπορικός κόμβος της περιοχής. Η ανάπτυξη παρέμεινε μέχρι και την περίοδο της βυζαντινής αυτοκρατορίας, ενώ έπειτα από τη σταδιακή εγκατάλειψή της από τους Ρωμαίους και σε συνδυασμό με κατακτητικούς πολέμους που υπέστη, παράκμασε ολοσχερώς. Η ίδρυση του μουσείου οφείλεται στην ανάγκη για προβολή και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, ενώ η συλλογή που διαθέτει δίνει έμφαση τόσο στην τοπική ιστορία, όσο και στη ρωμαϊκή περίοδο.

Στεγάζεται σε οίκημα της ρωμαϊκής περιόδου και συγκεκριμένα σε έπαυλη με έντονο ορθοκανονικό κάναβο, τα δωμάτια της οποίας πλαισιώνουν το κεντρικό αίθριο. Έπειτα από την αποκατάσταση της έπαυλης και ίδρυση του μουσείου το 1970, το 2002 σχεδιάστηκε επέκταση του χώρου για να ανταπεξέλθει στην αύξηση των εκθεμάτων. Πλέον τα δωμάτια της μεσογειακής αυτής κατοικίας πλαισιώνονται από νέα κτίρια, ενώ αντικείμενα της έκθεσης έχουν τοποθετηθεί και στους υπαίθριους χώρους.

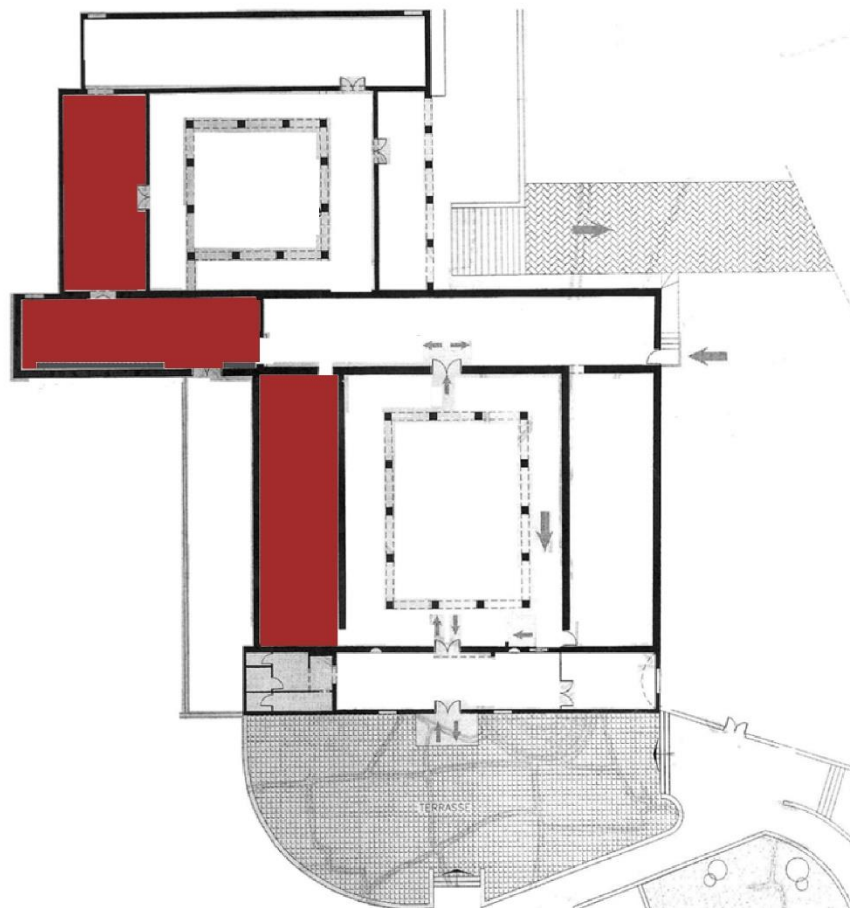
Στον περιβάλλοντα χώρο του μουσείου διατηρείται και αποτελεί μνημείο της UNESCO το ρωμαϊκό θέατρο του El Jem, ένα θέατρο χωρητικότητας 30.000 ατόμων, το τρίτο σε μέγεθος

μεγαλύτερο θέατρο σε όλο τον κόσμο. Κατασκευασμένο στις αρχές του 3ου αιώνα μ.Χ., φιλοξενούσε όχι μόνο τους κατοίκους του El Jem και των γύρω περιοχών της Τυνησίας, αλλά και όλους του εμπόρους που επισκέπτονταν την πόλη. Έως και σήμερα θεωρείται το σημαντικότερο αρχαιολογικό ρωμαϊκό εύρημα της Τυνησίας.

Οι συλλογές του αρχαιολογικού μουσείου περιλαμβάνουν πληθώρα ευρημάτων από την αρχαία πόλη της Θύσδρου, το σημερινό El Jem, που βρέθηκαν στην περιοχή ως κατάλοιπα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Η μεγαλύτερη συλλογή αποτελείται από ψηφιδωτά της ρωμαϊκής περιόδου, που δείχνουν την τεχνοτροπία της εποχής. Επιπλέον, ερείπια τριών κατοικιών αποτελούν το «αρχαιολογικό χωριό» του μουσείου και συγκεκριμένα το House of the Peacock, το House of the Dolphins και το Sollertianadomus. Τέλος, η μόνιμη συλλογή γλυπτών που κοσμούν κυρίως τους υπαίθριους χώρους του μουσείου αφορούν προτομές και αγάλματα κυρίως ηγετικών προσώπων της περιοχής ανά τους αιώνες, όπως Ρωμαίους αυτοκράτορες και θεότητες θρησκευτικού χαρακτήρα.²⁷

---

²⁷ Η Τυνησία, όπως και το Μαρόκο, έως το 1956 είχαν τεθεί υπό γαλλική αποικιοκρατία, η οποία αναθεωρήθηκε και μετά το πέρας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Εικόνα 52: Κάτοψη του El Jem Museum στην Τυνησία

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας

Εικόνα 53: Άποψη από το εσωτερικό και το αίθριο του El Jem Museum στην Τυνησία

Κεφάλαιο Β | Αρχαιολογικά μουσεία
της Ανατολής

Μέρος Β | Χώρες της Ανατολής που δεν
υπήρξαν ευρωπαϊκή αποικία

Αρχαιολογικό Μουσείο Κωνσταντινούπολης

1891

Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Κωνσταντινούπολης ιδρύθηκε το 1891 και αποτελείται από ένα συγκρότημα τριών κτιρίων, το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Μουσείο της Αρχαίας Ανατολής και το Περίπτερο Κεραμικής Τέχνης.

Το κεντρικό κτίριο στο οποίο στεγάζεται το Αρχαιολογικό Μουσείο είναι ένα μεγαλοπρεπές νεοκλασικό κτίριο, αποτελούμενο από τέσσερις ορόφους, σε σχέδια του αρχιτέκτονα Alexandre Vallaury, η όψη του οποίου θυμίζει αρχαιοελληνικό ναό με τέσσερις κίονες και αετώματα. Η σημερινή του μορφή έχει επέλθει έπειτα από δύο προσθήκες στη βόρεια και νότια πτέρυγα του μουσείου, καθώς ο μεγάλος όγκος των συλλογών απαιτούσε τη δημιουργία νέων εκθεσιακών χώρων.

Στο ισόγειο του κτιρίου βρίσκονται εννέα αίθουσες αφιερωμένες στην γλυπτική της αρχαϊκής έως και τη ρωμαϊκή περίοδο. Οι συγκεκριμένοι χώροι παρατάσσονται σε γραμμική πορεία στον χώρο και μέσω των ανοιγμάτων επιτρέπεται η ανάδειξη των εκθεμάτων με φυσικό φωτισμό. Στην αφετηρία της γραμμικής αυτής πορείας υπάρχει πρόσβαση στο προαύλιο χώρο του μουσείου, ενώ κεντρικά της έκθεσης βρίσκεται το κλιμακοστάσιο του δεξιού τμήματος του ορόφου. Η έκθεση που προηγείται της γλυπτικής είναι αφιερωμένη σε ευρήματα από την νεκρόπολη της Σιδώνας και μεταξύ των δύο εκθέσεων υπάρχει γραφείο πληροφοριών.

Στον πρώτο όροφο του μουσείου κυριαρχούν δύο εκθέσεις, η πρώτη αφορά την τέχνη της βυζαντινής εποχής και η δεύτερη παρουσιάζει εκθέματα της ελληνορωμαϊκής εποχής. Η έκθεση της κλασικής αρχαιότητας προηγείται της βυζαντινής και επικοινωνεί άμεσα με εκείνη, ενώ μόνο η δεύτερη έχει της

δυνατότητα φυσικού φωτισμού. Οργανώνονται σε έναν ορθοκανονικό κάναβο στον χώρο και μαζί αποτελούν τον πρώτο όροφο του μουσείου.

Σημαντικότερα εκθέματα του μουσείου είναι τα αρχαία ταφικά μνημεία από τη Συρία, το Λίβανο, τη Θεσσαλονίκη, το Λίβανο, την Έφεσο και τη Σιδώνα. Από ανασκαφές που έγιναν στην Ιωνία, ανακαλύφθηκαν επιτύμβιες στήλες με φανερές επιρροές της αττικής τέχνης που χρονολογούνται μεταξύ 5ου και 4ου αιώνα π.Χ.

Μουσείο της Αρχαίας Ανατολής

Το 1883 ο Osman Hamdi Bey σχεδίασε και ίδρυσε την πρώτη Ακαδημία Καλών Τεχνών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Έπειτα, όμως, από μερικά χρόνια και συγκεκριμένα το 1917 επήλθε η ανάγκη για διαχωρισμό των αρχαιολογικών ανατολίτικων συλλογών από τα ευρήματα της κλασικής αρχαιότητας, και τότε πάρθηκε η απόφαση για την μετατροπή της ακαδημίας σε μουσείο με αποκλειστικά εκθέματα αντικείμενα που χρονολογούνται από προελληνική εποχή της Μεσοποταμίας και τη προϊσλαμική εποχή της Αιγύπτου και της Αραβικής χερσονήσου. Έτσι, έως και σήμερα το Μουσείο της Αρχαίας Ανατολής φιλοξενεί αντικείμενα που φανερώνουν της ζωή και την ιστορική εξέλιξη των πολιτισμών της Ανατολής και της Αιγύπτου.

Περίπτερο Κεραμικής Τέχνης

Το κτίριο του συγκροτήματος με το παλαιότερο έτος κατασκευής είναι το Περίπτερο Κεραμικής Τέχνης, το οποίο δημιουργήθηκε με εντολή του Fatih Sultan Mehmed το 1472. Έχει χρησιμοποιηθεί ανά τα χρόνια με ποικίλους τρόπους, ενώ

από το 1880 λειτουργεί ως μουσείο. Το 1981 έγινε μέρος του Αρχαιολογικού Μουσείου Κωνσταντινούπολης και φιλοξενεί έργα κεραμικής τέχνης από την ισλαμική και την οθωμανική περίοδο σε χρονολογική διάταξη παρουσίασης.²⁸

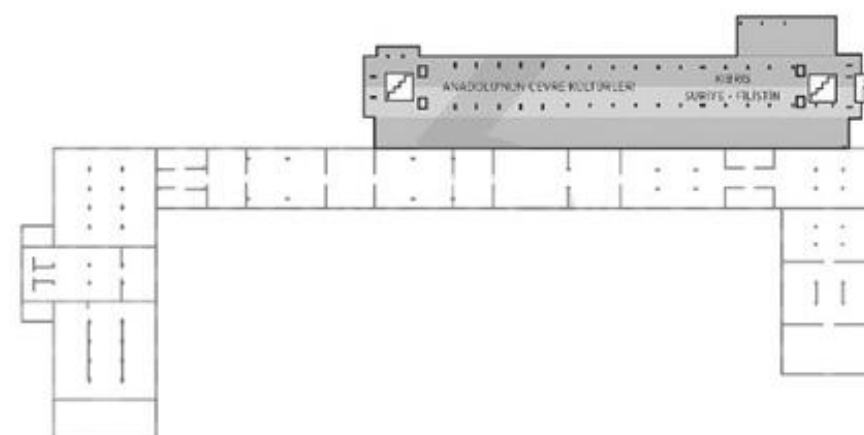
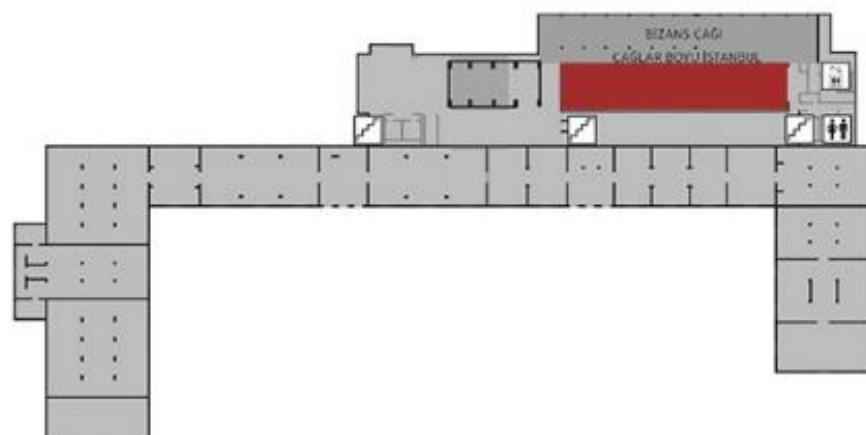
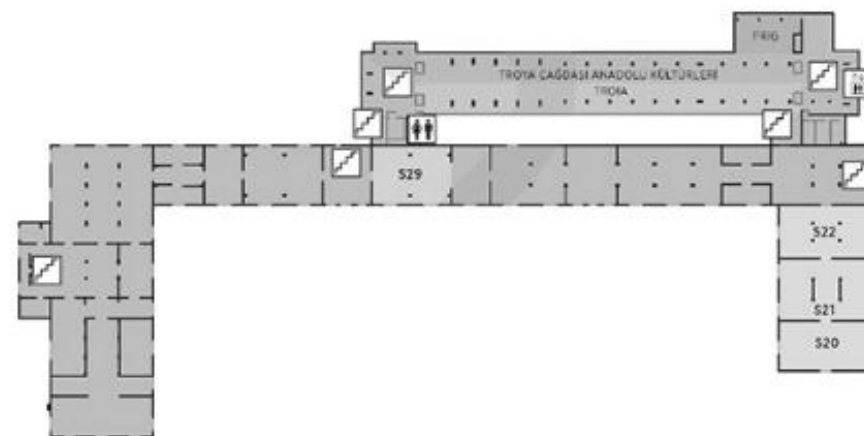
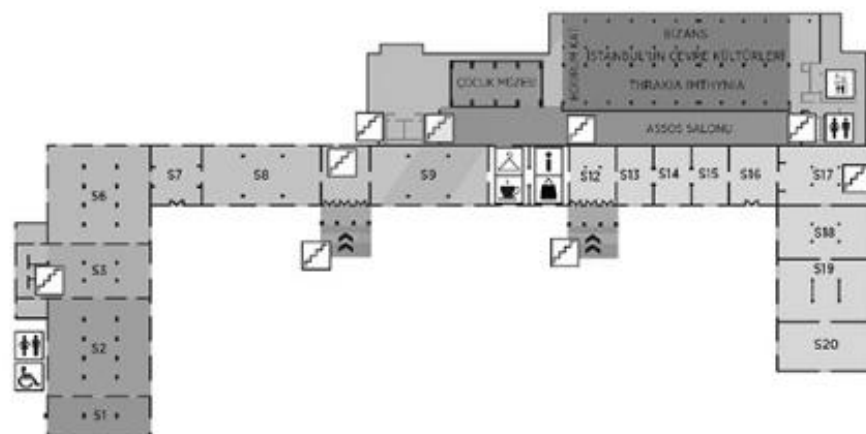
Εικόνα 55: Μουσείο της Αρχαίας Ανατολής

²⁸ Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Κωνσταντινούπολης απαρτίζεται από ένα κτιριολογικό συγκρότημα τριών τμημάτων στην περιοχή Fatih, που συνδέει το πάρκο Gülhane με το παλάτι Τοπ Καπί. Το συγκρότημα αυτό αποτελείται από το Αρχαιολογικό Μουσείο (Arkeoloji Müzesi), το Μουσείο της Αρχαίας Ανατολής (Eski Şark Eserler Müzesi) και το Περίπτερο Κεραμικής Τέχνης (Çinili Köşk). Τα τρία μουσειακά τμήματα επικοινωνούν μέσω του κήπου,

Εικόνα 56: Περίπτερο Κεραμικής Τέχνης

ο οποίος αποτελεί τον συνδετικό κρίκο του κτιριολογικού συγκροτήματος. Δημιουργός του εθνικού αυτού μουσείου είναι ο αρχαιολόγος και πρώτος διευθυντής του Osman Hamdi Bey, ο οποίος αποτέλεσε καταλυτικός παράγοντας για την ανάδειξη της τουρκικής μουσειολογίας στα τέλη του 19ου αιώνα, χάρη στις αρχαιολογικές ανασκαφές που διεξήγαγε.

Εικόνα 57: Κατόψεις Αρχαιολογικού Μουσείου Κωνσταντινούπολης (ισόγειο, πρώτος όροφος, δεύτερος όροφος, τρίτος όροφος)

Η κόκκινη ένδειξη αντιστοιχεί στα εκθέματα της κλασικής αρχαιότητας

Αρχαιολογικό Μουσείο Μιλήτου

1973

Εικόνα 58

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Μιλήτου δημιουργήθηκε το 1973 στο χωριό Balat της περιοχής Didim και στεγάζεται δίπλα σε αρχαίο θέατρο που χρονολογείται από τον 4^ο αιώνα π.Χ. Για αρκετά χρόνια μετά την ίδρυσή του, το μουσείο κρίθηκε ακατάλληλο στατικά και διέκοψε τη λειτουργία του, έως το 2011 όπου και άνοιξε ξανά προς το κοινό.

Οι συλλογές εκτίθενται τόσο στους εσωτερικούς χώρους, όσο και στο εξωτερικό αίθριο που διαθέτει το αρχαιολογικό μουσείο. Συγκεκριμένα, στο υπαίθριο τμήμα εκτίθενται αγάλματα λιονταριών, επιγραφές, επιτύμβιες στήλες, σαρκοφάγοι, κιονόκρανα και αρχιτεκτονικά σύμβολα της περιοχής. Οι εσωτερικοί εκθεσιακοί χώροι στεγάζονται στο κτίριο της διοίκησης του μουσείου και καλύπτουν μια έκταση 600 τετραγωνικών μέτρων, ενώ σε συνδυασμό με το αίθριο, η έκθεση παρουσιάζεται σε μια έκταση 1200 τετραγωνικών μέτρων συνολικά. Τα εκθέματα του μουσείου παρουσιάζονται με κριτήριο τον τόπο προέλευσης και ταξινομούνται σε δύο αίθουσες, την κύρια και τη δευτερεύουσα. Πιο συγκεκριμένα, στην κύρια αίθουσα του μουσείου υπάρχουν εκθέματα τοπικής κληρονομιάς, τα οποία χρονολογούνται από τον 6ο αιώνα μ.Χ. έως τον 13ο αιώνα μ.Χ., ενώ ο μικρότερος εκθεσιακός χώρος στεγάζει ευρήματα από τους αρχαϊκούς έως τους βυζαντινούς χρόνους.

Η πλειοψηφία των αντικειμένων που έχουν βρεθεί σε ανασκαφές ανά τα χρόνια στην αρχαία πόλη της Μιλήτου μαρτυρούν ίχνη αρχαίων πολιτισμών, όπως ελληνικών και ρωμαϊκών. Μερικά από τα εκθέματα αυτά είναι κεραμικά

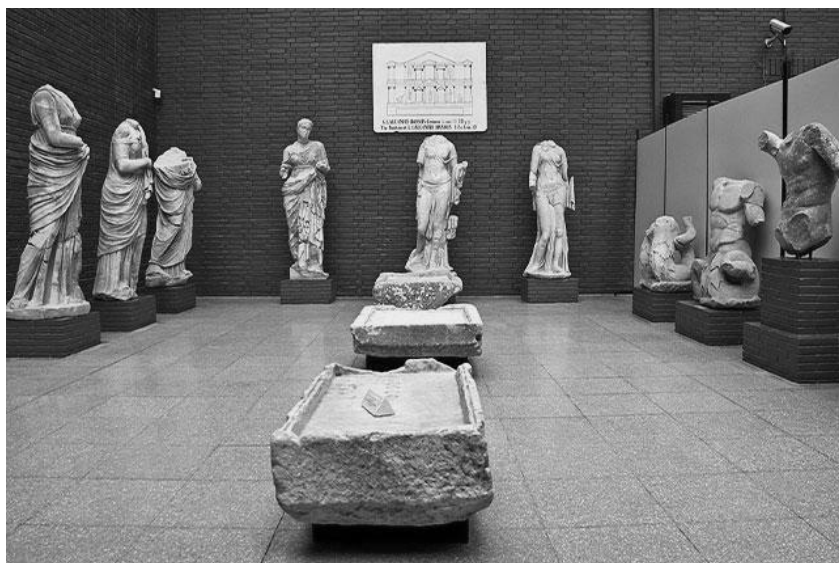
κοσμήματα και ειδώλια από τερακότα. Επιπλέον, τη συλλογή του μουσείου απαρτίζουν αντικείμενα και θραύσματα από το Kazartepe, την αρχαία ελληνορωμαϊκή νεκρόπολη.

Έκτος από τα ευρήματα της Μιλήτου, άξια αναφοράς είναι τα αντικείμενα που σώζονται από την αρχαία πόλη της Πριήνης και τον ναό του Απόλλωνα από όπου χρονολογούνται κυρίως χάλκινα αντικείμενα, γυάλινα δοχεία και εκθέματα από τερακότα.²⁹

---

²⁹ Λόγω της στρατηγικής θέσης και του λιμανιού της, η Μίλητος αποτέλεσε σημαντικός σταθμός πολιτισμών κατά την αρχαιότητα, με πολιτισμούς από

τη μινωική εποχή έως και την οθωμανική περίοδο να επισκέπτονται τα παράλια της.

Εικόνα 59: Άποψη από το εσωτερικό του Αρχαιολογικού Μουσείου στη Μίλητο

Εικόνα 60: Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Μιλήτου μαζί με το αρχαίο θέατρο

4 | Ερμηνεία – Συμπεράσματα

Στην παρούσα ερευνητική μελέτη, μέσα από μια πλήρη ανάλυση αρχαιολογικών μουσείων της Δύσης και της Ανατολής, σχεδιασμένα στη νεότερη και σύγχρονη εποχή, και συγκεκριμένα, από το 1759 έως και το 2009, θα ερευνηθεί ο αρχιτεκτονικός αντικατοπτρισμός των αντιλήψεων περί κλασικής αρχαιότητας. Βασικός πυλώνας στη διερεύνηση του θέματος αυτού, αποτέλεσε το δίπολο αποικιοκρατίας και αποαποικιοποίησης, μέσα από το οποίο θα κληθεί η ερμηνεία των σχέσεων της Δύσης με χώρες της Ανατολής σε μετααποικιακά και μη πλαίσια.

Τα εθνικά και αρχαιολογικά μουσεία σε Δύση και Ανατολή παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις στην έκθεση των ευρημάτων της κλασικής αρχαιότητας. Οι διαφοροποιήσεις αυτές αφορούν τη θέση που κατέχουν τα αρχαιολογικά ευρήματα σε συνάρτηση με τις υπόλοιπες συλλογές του μουσείου, την επιλογή των εκθεμάτων που παρατίθενται γειτονικά των κλασικών χρόνων, την προσβασιμότητα και τον τρόπο ανάδειξης των αρχαιολογικών ευρημάτων.

Σε χώρες της Δύσης παρατηρείται η ανάδειξη της κλασικής αρχαιότητας, μέσω των αρχιτεκτονικών αντικατοπτρισμών των αρχαιολογικών μουσείων. Συγκεκριμένα, τα ευρήματα της ελληνικής και ρωμαϊκής αρχαιότητας παρουσιάζονται συγκεντρωμένα σε περίοπτη θέση στο εσωτερικό των κτιρίων, καθώς επιτρέπεται η άμεση πρόσβαση σε αυτά, τόσο από την είσοδο, όσο και από τα υπόλοιπα επίπεδα. Επιπλέον, δεν είναι λίγα εκείνα τα μουσεία που έχουν επιλέξει τον φυσικό φωτισμό για την έμφαση στην σπουδαιότητα της εποχής εκείνης. Τα εκθέματα που επιλέγονται να γειτνιάσουν με εκείνα των κλασικών χρόνων αποτελούν κτερίσματα αρχαίων πολιτισμών που είτε προηγούνται χρονικά, είτε άνθισαν την εποχή της κλασικής αρχαιότητας σε άλλα μήκη της Γης. Αξίζει, επίσης, να αναφερθεί πως αρκετά από τα μουσεία που μελετήθηκαν, σχεδιάστηκαν με συγκεκριμένες προδιαγραφές ώστε να αναδείξουν, τόσο τα αρχαιολογικά ευρήματα που στεγάζουν, όσο και τον αρχαιολογικής αξίας και σπουδαιότητας περιβάλλοντα χώρο που πλαισιώνει το μουσείο.

Αρκετά από τα εθνικά μουσεία σε χώρες με αποικιακό παρελθόν έχουν ιδρυθεί από ευρωπαίους αποικιοκράτες, με στόχο τη διασύνδεση των χωρών με την πολιτισμική κληρονομιά της Δύσης και κατ' επέκταση την δημιουργία

μιας μορφής κοινωνικού ελέγχου. Τα εκθέματα αποτελούνταν κυρίως από ευρήματα αρχαιολογικών ανασκαφών της εκάστοτε περιοχής, τα οποία χρονολογούνται είτε από σημαντικές ιστορικές περιόδους της χώρας, είτε από την ρωμαϊκή εποχή. Η κατανομή των αντικειμένων στο εσωτερικό γινόταν με γνώμονα την σπουδαιότητα κι όχι τον τόπο προέλευσης, όπως δηλαδή και στα ευρωπαϊκά μουσεία. Επιπλέον, σε χώρες στις οποίες εμφανίζονταν ρωμαϊκά κατάλοιπα, οι αποικιοκράτες σχεδίαζαν αρχαιολογικά μουσεία με σκοπό τη στέγαση και ανάδειξη των ρωμαϊκών κτερισμάτων. Με τον τρόπο αυτό, οι λαοί της εκάστοτε χώρας ανακάλυπταν την κλασική αρχαιότητα και ένιωθαν συνδεδεμένοι με τη Δύση. Έτσι, οι ευρωπαίοι αποικιοκράτες χρησιμοποιούσαν το δυτικό παρελθόν του τόπου ως γέφυρα διασύνδεσης των ανατολικών λαών με το ευρωπαϊκό ιδεώδες. Με το πέρας της αποικιοκρατίας, ο αντικειμενικός χαρακτήρας ορισμένων αρχαιολογικών μουσείων άλλαξε και ήρθε στο επίκεντρο η εθνική ιστορία του τόπου, ενώ στην πραγματικότητα δεν είναι λίγα τα μουσεία εκείνα που διατήρησαν αναλλοίωτο το δυτικό πλαίσιο που τους είχε επιβληθεί.

Στην περίπτωση των χωρών της Ανατολής που δεν έχουν υπάρξει ευρωπαϊκές αποικίες στο παρελθόν, ο σχεδιασμός των εθνικών και αρχαιολογικών μουσείων διαφέρει τόσο από τα μουσεία της Δύσης, όσο και από τα μουσεία της αποικιοκρατικής Ανατολής. Συγκεκριμένα, η ίδρυση των μουσείων αυτών έγινε με στόχο την διαφύλαξη της ιστορικής κληρονομιάς του έθνους και την ταυτόχρονη ανάδειξη της τοπικής αρχιτεκτονικής, χρησιμοποιώντας την τελευταία ως επίδειξη ισχύος απέναντι σε άλλα κράτη. Στα μουσεία των χωρών της Ανατολής χωρίς αποικιακό παρελθόν προωθείται η τοπική πολιτιστική κληρονομιά, χάνεται ο αντικειμενικός

τρόπος παρουσίασης και η σπουδαιότητα των εκθεμάτων διαμορφώνεται χάρη στην ιστορία του εκάστοτε λαού. Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται μέσω της περιθωριοποίησης των ευρημάτων της κλασικής αρχαιότητας και ταυτόχρονης ανάδειξης των εθνικών εκθεμάτων. Καθώς ο τόπος προέλευσης αποτελεί κριτήριο για την θέση των αντικειμένων στο χώρο, στις περίοπτες θέσεις εκτίθενται κρατικές συλλογές, ενώ ευρήματα των κλασικών χρόνων τοποθετούνται είτε στο τέλος της έκθεσης, είτε σε διαφορετικό τμήμα ή επίπεδο του μουσείου.

5 | Βιβλιογραφία – Διαδικτυακές πηγές

- Adeyemi A., *El Jem Archaeological Museum*, 2019, Διαθέσιμο στο: <https://momaa.org/directory/el-jem-archaeological-museum/>
- Allard Th., *The hidden architecture of the Lugdunum museum in Lyon, France*, 2022, Διαθέσιμο στο: <https://blog.thal.art/the-hidden-architecture-of-the-lugdunum-museum-in-lyon-france/>
- «Altes Museum, Βερολίνο», *Staatliche Museen zu Berlin*, Διαθέσιμο στο: <https://www.smb.museum/en/museums-institutions/altes-museum/about-us/profile/>
- Bintliff J., *A companion to archaeology*, εκδ. Blackwell Publishing, 2006
- «Centre de la Vieille Charité», *Musées de Marseille*, Διαθέσιμο στο: <https://musees.marseille.fr/centre-de-la-vieille-charite-cvc>
- Davies M., *The Mediterranean Archaeology Museum*, Marseille, 2019, Διαθέσιμο στο: <https://egyptianmuseumvisits.wordpress.com/2019/08/21/the-mediterranean-archaeology-museum-marseille/>
- Desvallees A., Mairesse F., *Βασικές έννοιες της μουσειολογίας*, εκδ. Armand Colin, 2010
- «El Jem Museum, Τυνησία», Διαθέσιμη επίσημη ιστοσελίδα στο: <http://eljem.virtualexperience.net/>
- Hooper – Greenhill E., *Museum and the shaping of knowledge*, εκδ. Routledge, 2003
- ICOM, *Κώδικας Δεοντολογίας του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων: ελληνικό τμήμα*, Αθήνα, 2009
- ICOM, *Απόδοση του νέου ορισμού του μουσείου στα ελληνικά*, διαθέσιμο στο: <https://icom-greece.mini.icom.museum/%CE%B1%CF%80%CF%8C%CE%B4%CE%BF%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BD%CE%AD%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85/>

- «Istanbul Archaeology Museums», *Lonely planet*, Διαθέσιμο στο: <https://www.lonelyplanet.com/turkey/istanbul/sultana-hmet/attractions/istanbul-archaeology-museums/a/poi-sig/402120/1324696>
- J. Lydon & U. Z. Rizvi, *Handbook of Postcolonial Archaeology*, εκδ. Routledge, 2016
- «Jordan Archaeological Museum», *Universes in Universe*, Διαθέσιμο στο: <https://universes.art/en/art-destinations/jordan/amman/museums/jordan-archaeological-museum>
- «Jordan Archaeological Museum », *Wonders*, Διαθέσιμο στο: <https://jordan-travel.com/jordan-archaeological-museum/>
- Klaos J., Glyptothek, *Munich - museum of ancient sculpture*, 2022, Διαθέσιμο στο: <https://life-globe.com/en/glyptothek-munich/>
- «La Vieille Charité: Un édifice rempli d'histoire», *My provence*, 2021, Διαθέσιμο στο: <https://www.myprovence.fr/ca-s-agite-dans-le-local/a-moi-la-culture/reportage/marseille/la-vieille-charite-un-edifice-rempli-dhistoire>
- Langdon D., *AD Classics: National Museum of Roman Art / Rafael Moneo*, 2015, Διαθέσιμο στο: <https://www.archdaily.com/625552/ad-classics-national-museum-of-roman-art-rafael-moneo>
- «Lyon Gallo-Roman Civilisation Museum», *This is Lyon*, Διαθέσιμο στο: <https://thisislyon.fr/things-to-do/museums/museum-gallo-roman-civilisation/>
- Mathaf al-Watani (Damascus), *Archnet*, Διαθέσιμο στο: <https://www.archnet.org/sites/10358>
- «Milet Müzesi – Aydın», *Türkiye Kültür Portalı*, Διαθέσιμο στο: <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/aydin/gezilecekler/milet-muzesi>
- «Museo Nacional se arte Romano», *Ministerio de cultura*, Διαθέσιμο στο: <https://www.cultura.gob.es/mnromano/informacion/como-llegar.html>
- Moneo R., *National Museum of Roman Art in Mérida*, UNESCO, 1987
- Moneo R., *National Museum of Roman Art, Mérida, Spain*, Διαθέσιμο στο: <https://rafaelmoneo.com/en/projects/national-museum-of-roman-art/>

- «Musée d'archéologie méditerranéenne», *Ministere de la culture*, Διαθέσιμο στο: <https://pop.culture.gouv.fr/notice/museo/M0919>
- «National Museum of Beirut», 2014, Διαθέσιμο στο: https://maierstorm.org/Vampire/index.php/National_Museum_of_Beirut
- «National Museum of Beirut», *Lonely planet*, Διαθέσιμο στο: <https://www.lonelyplanet.com/lebanon/beirut/attractions/national-museum-of-beirut/a/poi-sig/418869/361093>
- «National Museum of Antiquities», *Lonely planet*, Διαθέσιμο στο: <https://www.lonelyplanet.com/algeria/algiers/attractions/national-museum-of-antiquities/a/poi-sig/457601/355067>
- National Museum of Antiquities and Islamic Art, *Museum With No Frontiers*, Διαθέσιμο στο: https://islamicart.museumwnf.org/pm_partner.php?theme=ISL&id=Mus01;dz
- «National Museum of Antiquities and Islamic Arts», *Direction of Tourism and Handicrafts Algiers*, Διαθέσιμο στο: <https://alger.mta.gov.dz/en/national-museum-of-antiquities-and-islamic-arts/>
- Regoli D., Gigetta, *Λούβρο: Παρίσι*, μετάφραση Βαρίκα Λ., εκδ. Φυτράκης, 1969
- Skeates R., *Museums and Archaeology*, εκδ. Routledge, 2017
- «The El-Jem Museum», *Agency of the Development Heritage and Cultural Promotion*, Διαθέσιμο στο: <https://www.patrimoinedetunisie.com.tn/en/museums/the-el-jem-museum/overview/>
- Wolff S., *"Where is Everything?": Museology from the Archaeological Perspective as Tested at the Sinking Ponds Site*, 2019
- «Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών», Διαθέσιμη επίσημη ιστοσελίδα μουσείου στο: <https://www.namuseum.gr>
- «Αρχαιολογικά Μουσεία Κωνσταντινούπολης», *Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού*, Διαθέσιμο στο: <https://muze.gov.tr/muze-detay?SectionId=IAR01&DistId=IAR>
- «Βρετανικό Μουσείο, Λονδίνο», Διαθέσιμη επίσημη ιστοσελίδα μουσείου στο: <https://www.britishmuseum.org/>

- «Γαλλο-Ρωμαϊκό Μουσείο Λυών, Γαλλία», Διαθέσιμη επίσημη ιστοσελίδα στο: <https://lugdunum.grandlyon.com/en/>
- Γεωργιάδης Φ., *Λούβρο: Παρίσι*, εκδ. Explorer, 2010
- Γιαλούρη Ε., *Υλικός πολιτισμός: η ανθρωπολογία στη χώρα των πραγμάτων*, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2012
- «Γλυπτοθήκη, Μόναχο», Διαθέσιμη επίσημη ιστοσελίδα μουσείου στο: <https://www.antike-am-koenigsplatz.mwn.de/index.php/de/glyptothek>
- «Διεύθυνση Αρχαιολογικών Μουσείων Κωνσταντινούπολης», *Γενική Διεύθυνση Πολιτιστικών και Περιουσιών Μουσείων*, Διαθέσιμο στο: <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44095/istanbul-arkeoloji-muzeleri-mudurlugu.html>
- «Διεύθυνση Μουσείου Αϊδινίου Μιλήτου», *Γενική Διεύθυνση Πολιτιστικών και Περιουσιών Μουσείων*, Διαθέσιμο στο: <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44067/aydin-milet-muze-mudurlugu.html>
- «Εθνικό Μουσείο Δαμασκού», *Mirath Initiative*, Διαθέσιμο στο: <https://virtual-museum-syria.org/damascus/>
- «Εθνικό Μουσείο Ρωμαϊκής Τέχνης, Μέριδα», Διαθέσιμη επίσημη ιστοσελίδα στο: <https://museo-mnar.gvam.es/#/>
- «Εθνικό Ρωμαϊκό Μουσείο, Ρώμη», Διαθέσιμη επίσημη ιστοσελίδα μουσείου στο: <https://museonazionaleromano.beniculturali.it/>
- «Η πόλη της Μιλήτου», *Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού: Ελληνικός Κόσμος*, Διαθέσιμο στο: http://www.fhw.gr/choros/miletus/en/pili_notias_agoras.php?mp=map4
- «Θέρμες του Διοκλητιανού και Εθνικό Ρωμαϊκό Μουσείο», *Rome in Greek*, Διαθέσιμο στο: <https://www.romeingreek.eu/?p=13390>
- Καρούζου Σ., *Εθνικό Μουσείο: γενικός οδηγός*, εκδ. Εκδοτική Αθηνών, 1993
- Καφαντάρης Γ., *Βρετανικό Μουσείο: Λονδίνο*, εκδ. Η Καθημερινή, 2010
- «Κλασική περίοδος: η γλυπτική της κλασικής εποχής – 5ος και 4ος αιώνας π.Χ.», *Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο*, διαθέσιμο στο: <https://www.namuseum.gr/collection/klasiki-periodos-2/>

- Κουτσούμπα Δ., *Παλαιό Μουσείο: Βερολίνο*, εκδ. Η Καθημερινή, 2010
- Λυμπέρης Κ., *Μουσείο: έννοια, λειτουργίες, παιδαγωγική*, Διαθέσιμο στο: <https://www.academia.edu/1878680/%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CE%88%CE%BD%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%B1%CE%9B%CE%B5%CE%B9%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%B5%CF%82%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE>
- «Μητροπολιτικό Μουσείο, Νέα Υόρκη», Διαθέσιμη επίσημη ιστοσελίδα μουσείου στο: <https://www.metmuseum.org>
- «Μουσείο Ακρόπολης, Αθήνα», Διαθέσιμη επίσημη ιστοσελίδα μουσείου στο: <https://www.theacropolismuseum.gr>
- «Μουσείο Λούβρου, Παρίσι», Διαθέσιμη επίσημη ιστοσελίδα μουσείου στο: <https://www.louvre.fr/en>
- «Μουσείο Μιλήτου», Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, Διαθέσιμο στο: <https://aydin.ktb.gov.tr/TR-64433/milet-muzesi.html>
- Μπαριάμη Τζ., *Μητροπολιτικό Μουσείο: Νέα Υόρκη*, εκδ. Explorer, 2010
- Μπιζίκη Κ., *Νέο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο* / David Chipperfield & Γραφείο Τομπάζη, 2023, Διαθέσιμο στο: <https://www.archisearch.gr/architecture/new-national-archaeological-museum-athens/>
- Πάγκαλος Π., Πετρίδου Β., *Μνήμη, μουσείο, πόλη: η αρχιτεκτονική των μουσείων*, εκδ. Πανεπιστημίου Πατρών, 2013
- Παπαστάμκου Σ., *Η ανεξαρτησία του Μαρόκου και της Τυνησίας*, 2014, Διαθέσιμο στο: <https://www.kathimerini.gr/world/770785/i-anexartisia-toy-marokoy-kai-tis-tynisias/>
- Σωτήρης Π., *Η αποαποικιοποίηση του μουσείου*, Διαθέσιμο στο: https://www.in.gr/2023/07/27/life/culture-live/apoapoikiopoiisi-tou-mouseiou/?fbclid=IwAR18cSrLrPyWD-XW1dujGikW3Z4IbYFM-0o2_CiN3kE48D4QtAgyGgdnRQU
- Τζώνος Π., *Αρχιτεκτονική και μουσειολογία: το ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον του σχεδιασμού μουσείων και εκθέσεων*, εκδ. περιοδικό ΚΤΙΡΙΟ, 2006

- Τζώρτζη Κ., *Ο χώρος στο μουσείο: όταν η αρχιτεκτονική συναντά τη μουσειολογία*, εκδ. Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, 2013
- Χαβέλα Κ., *Αρχαιολογικό Μουσείο Κωνσταντινούπολης*, εκδ. Η Καθημερινή, 2010

Διπλωματικές εργασίες

- Τσιτσιγκού Α., *Το μουσείο ως ελεύθερη αρχιτεκτονική έκφραση: επισκόπηση των σύγχρονων τάσεων στην αρχιτεκτονική των μουσείων*, Πρώην ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας, Αθήνα, 2019
- Χολέβα Ε., *Αποαποικιοποίηση μουσείων / Μουσειολογία των ανθρώπινων δικαιωμάτων / Ευρωκεντρισμός / Εκδημοκρατισμός μουσείων / Εξουσία της γνώσης*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, 2022

6 | Κατάλογος εικόνων

Εικόνα 1: Εξωτερική άποψη του Βρετανικού Μουσείου [Πηγή: <https://www.protothema.gr/culture/article/1405872/vretaniko-mouseio-apisteuti-paradohi-apo-ton-proedro-tou-uparhoun-adikeimena-pou-den-einai-katagegrammena/>]

Εικόνα 2: Άποψη από το εσωτερικό του Βρετανικού Μουσείου [Πηγή: <https://www.flickr.com/photos/dcdead/3379799400/>]

Εικόνα 3: Κατόψεις Βρετανικού Μουσείου (υπόγειο – ισόγειο – όροφος) [Πηγή: <https://www.britishmuseum.org/visit/museum-map>]

Εικόνα 4: Εξωτερική άποψη του Μουσείου του Λούβρου [Πηγή: <https://www.grefis.gr/sights/%CE%B1%CE%BA%CF%81%CF%8C%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B7-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1/>]

Εικόνα 5: Νίκη της Σαμοθράκης [Πηγή: <https://gr.pinterest.com/pin/19281104630637002/>]

Εικόνα 6: Κάτοψη ισογείου του Μουσείου του Λούβρου [Πηγή: <https://www.louvre.fr/en/visit/map-entrances-directions>]

Εικόνα 7: Κάτοψη ορόφου του Μουσείου του Λούβρου [Πηγή: <https://www.louvre.fr/en/visit/map-entrances-directions>]

Εικόνα 8: Εξωτερική άποψη από τη Γλυπτοθήκη [Πηγή: <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BB%CF%85%CF%80%CF%84%CE%BF%CE%B8%CE%AE%CE%BA%CE%B7%CF%84%CE%BF%CF%85%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%AC%CF%87%CE%BF%CF%85>]

Εικόνα 9: Κάτοψη Γλυπτοθήκης [Πηγή: https://www.slideshare.net/slideshow/greek-art-in-munich-at-glyptothek/7731475?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAAR0M4LbBkMV2ZFRaP3n-1wMTHYK4Bxn861itemJ5sDJHv-1MQeijl9kVBZH8_aem_Di27Xb8lCRjgEjYIRVwgFQ#5]

Εικόνα 10: Άποψη από το εσωτερικό της Γλυπτοθήκης – «Διομήδης» ρωμαϊκό μαρμάρινο αντίγραφο 440 π.Χ. (σε πρώτο πλάνο) [Πηγή: <https://gr.pinterest.com/pin/19703317105145322/>]

Εικόνα 11: Εξωτερική άποψη του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου Αθηνών [Πηγή: <https://urbanlife.gr/urban-city/archeologiko-mousio-athinon/>]

Εικόνα 12: Άποψη από το εσωτερικό του Αρχαιολογικού Μουσείου Αθηνών [Πηγή: https://www.namuseum.gr/permanent_exhibition/syllogi-glypton/]

Εικόνα 13: Κατόψεις Αρχαιολογικού Μουσείου Αθηνών (υπόγειο, ισόγειο, όροφος) [Πηγή: <https://www.namuseum.gr/episkepsi/>]

Εικόνα 14: Εξωτερική άποψη του Altes Museum [Πηγή: <https://www.flickr.com/photos/danielmennerich/9774702634/>]

Εικόνα 15: Άποψη από το εσωτερικό του Altes Museum - «Ροτόντα» [Πηγή: <https://www.flickr.com/photos/jmtp/2234158781/in/photostream/>]

Εικόνα 16: Κατόψεις Altes Museum (πρώτος όροφος - δεύτερος όροφος) [Πηγή: https://encrypted-tbn2.gstatic.com/images?q=tbn%3AANd9GcSPEPy0Pe4_bia5HtzL3ixUHmCDnSVNtTke0iDz_kD9qVtNVK2&fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAR3Z4x9OQyEiZcM2kOvAV80L6iRA0UnWS5OgGtoid-7aGqZBvUkh6MnIlf0_aem_RZ5ctYypmgGpr4MdUj-dnA]

Εικόνα 17: Εξωτερική άποψη του Μητροπολιτικού Μουσείου Νέας Υόρκης [Πηγή: <https://www.newyorkbyrail.com/local-guide/metropolitan-museum-of-art/>]

Εικόνα 18: Άποψη από τα εκθέματα του τμήματος ελληνικής και ρωμαϊκής περιόδου στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης [Πηγή: <https://www.metmuseum.org/about-the-met/collection-areas/greek-and-roman-art>]

Εικόνα 19: Κάτοψη ισόγειου Μητροπολιτικού Μουσείου Νέας Υόρκης [Πηγή: <https://www.metmuseum.org>]

Εικόνα 20: Εξωτερική άποψη του Εθνικού Ρωμαϊκού Μουσείου - Palazzo Massimo [Πηγή: <https://www.zorpidis.gr/el/Article/E888A469.aspx>]

Εικόνα 21: Εξωτερική άποψη από τα Λουτρά Διοκλητιανού [Πηγή: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%AD%CF%81%CE%BCE%CE%B5%CF%82_%CF%84%CE%BF%CF%85_%CE%94%CE%B9%CE%BF%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CF%8D]

Εικόνα 22: Εξωτερική άποψη από το Palazzo Altemps [Πηγή: <https://museonazionaleromano.beniculturali.it/en/palazzo-altemps/the-palace/>]

Εικόνα 23: Εξωτερική άποψη από το Crypta Balbi [Πηγή: <https://museonazionaleromano.beniculturali.it/en/crypta-balbi/>]

Εικόνα 24: Κατόψεις του Palazzo Massimo (ισόγειο, πρώτος όροφος, δεύτερος όροφος, υπόγειο) [Πηγή: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://ucmmt2013.lancs.ac.uk/venue/Map%20EN.pdf>]

Εικόνα 25: Εξωτερική άποψη από το Εθνικό Μουσείο Ρωμαϊκής Τέχνης στη Μέρδα [Πηγή: <https://rafaelmoneo.com/en/projects/national-museum-of-roman-art/>]

Εικόνα 26: Άποψη από το εσωτερικό του Εθνικού Μουσείου Ρωμαϊκής Τέχνης στη Μέρδα [Πηγή: <https://www.archetype.gr/blog/arthro/merida-mousio-tis-fantastikis-romaikotitas>]

Εικόνα 27: Κατόψεις Εθνικού Μουσείου Ρωμαϊκής Τέχνης στη Μέριδα (κρύπτη, ισόγειο, πρώτος όροφος, δεύτερος όροφος) [Πηγή: <https://elarafrizenwalden.tumblr.com/post/666774150266945536/national-museum-of-roman-art-in-merida-merida>]

Εικόνα 28: Εξωτερική άποψη από το Γαλλο – Ρωμαϊκό Μουσείο στη Λυών [Πηγή: <https://blog.thal.art/fr/le-musee-lugdunum-gallo-romain-de-l-architecte-bernard-zehrfuss/>]

Εικόνα 29: Άποψη από το εσωτερικού του Γαλλο - Ρωμαϊκού Μουσείου στη Λυών [Πηγή: <https://hiddenarchitecture.net/gallo-roman-museum-of-lyon/>]

Εικόνα 30: Οπτική φυγή προς το ρωμαϊκό αμφιθέατρο από το Γαλλο - Ρωμαϊκό Μουσείο στη Λυών [Πηγή: <https://thierry-allard.blog.ac-lyon.fr/le-musee-lugdunum-de-lyon-nombril-du-monde-gallo-romain/>]

Εικόνα 31: Κάτοψη Γαλλο - Ρωμαϊκού Μουσείου στη Λυών [Πηγή: https://www.atelierfemia.com/en/2021/06/museo-gallo-romano-lugdunum-2/?fbclid=IwY2xjawF00r9leHRuA2FlbQlXMAABHUH79aTEOD1E-dtkmvgvpHKjxtG22aomcF5PDqfIQR4_Sk1NIjsO38-Z_Q_aem_pLVSPemkB5ktcJ58-K0wxg]

Εικόνα 32: Εξωτερική άποψη από το Μουσείο Μεσογειακής Αρχαιολογίας στη Μασσαλία [Πηγή: <https://www.livetheworld.com/activities/france/musee-et-centre-culturel-la-vieille-charite>]

Εικόνα 33: Κάτοψη Μουσείου Μεσογειακής Αρχαιολογίας στη Μασσαλία [Πηγή: https://encrypted-tbn2.gstatic.com/images?q=tbn%3AANd9GcQijqPemuTy5nf6NhWgnbrXiSzQiXW5sRfGP6JB5etuv6HRtt&fbclid=IwY2xjawF002RleHRuA2FlbQlXMAABHbodoLXdU3yVMLR3QkTxho2J6nMFGTx7KZsQBRMK2sf11jcMLAjLCSxwg_aem_gC7l2RSbQW7bZS0m9k_ozHw]

Εικόνα 34: Άποψη από το εσωτερικό του Μουσείου Μεσογειακής Αρχαιολογίας στη Μασσαλία [Πηγή: <https://www.facebook.com/MAMMarseille/photos>]

Εικόνα 35: Εξωτερική άποψη από το Μουσείο της Ακρόπολης [Πηγή: <https://elculture.gr/mousio-akropolis-mia-palia/>]

Εικόνα 36: Άποψη από τον τρίτο όροφο του Μουσείου της Ακρόπολης [Πηγή: <https://www.archaiologia.gr/blog/2012/04/02/%CF%84%CE%B1-%CF%8C%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BD%CE%AD%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BA%CF%81%CF%8C%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B7%CF%82/>]

Εικόνα 37: Άποψη από το εσωτερικό του Μουσείου της Ακρόπολης [Πηγή:

<https://www.archaiologia.gr/blog/2012/04/02/%CF%84%CE%B F-%CF%8C%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BD%CE%AD%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BA%CF%81%CF%8C%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B7%CF%82/>]

Εικόνα 38: Κατόψεις του Μουσείου της Ακρόπολης (υπόγειο, ισόγειο, πρώτος όροφος, δεύτερος όροφος, τρίτος όροφος) [Πηγή: <https://www.theacropolismuseum.gr/>]

Εικόνα 39: Εξωτερική άποψη του Εθνικού Μουσείου Αρχαιοτήτων και Ισλαμικής Τέχνης στην Αλγερία [Πηγή: https://fr.wikipedia.org/wiki/Mus%C3%A9_national_des_anti quit%C3%A9s_et_des_arts_islamiques]

Εικόνα 40: Άποψη από το εσωτερικό του Εθνικού Μουσείου Αρχαιοτήτων και Ισλαμικής Τέχνης στην Αλγερία [Πηγή: https://fr.wikipedia.org/wiki/Mus%C3%A9_national_des_anti quit%C3%A9s_et_des_arts_islamiques]

Εικόνα 41: Κάτοψη του Εθνικού Μουσείου Αρχαιοτήτων και Ισλαμικής Τέχνης στην Αλγερία [Πηγή: http://alger-roi.fr/Alger/musee_gsell/textes/plaquette_1950.htm?fbclid=IwY2xjawF01WhleHRuA2FlbQIxMAABHWVKK-IYIMSGW2iZiC36_siZlmoOI6NZuBo8L3U4ngYtQAtS4O-M3B3pw_aem_BfDy7XnXyFIWYossY8XA7Q]

Εικόνα 42: Εξωτερική άποψη του Εθνικού Μουσείου Δαμασκού [Πηγή:

https://en.wikipedia.org/wiki/National_Museum_of_Damascus

Εικόνα 43: Απεικόνιση της μάχης μεταξύ Ελλήνων και Τρώων σε ρωμαϊκή σαρκοφάγο (250 μ.Χ.) [Πηγή: https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fhumbo.com%2Fsy%2Fnational-museum-of-damascus%3Fimage%3D65a15844b81673a47f9cbd15%26place%3D658b67ebf75b85a5485cd0ec%26fbclid%3DIwZXh0bgNhZW0CMTAAR328W61mavC0mooWxASvsfueWgXRdl-QOqCVaxwdiR2Byj47wmlPZHldvl_aem_sTzC7cxdRihgV9qamWE6Dw&h=AT0lkXig4UJnwVecEGNqYbFnP4YPhZUumOOTSuSy67jz5EnrLhlLz5MSbiTmM5Bbw-2mzF0Jgarz8YxeVEVKWFlh94INvwNk7exS3_FfKx9aExZX4gJmtrq ry_9Gatl2wMicdw]

Εικόνα 44: Κάτοψη ισογείου και τομές Εθνικού Μουσείου Δαμασκού [Πηγή: <https://www.archnet.org/sites/10358>]

Εικόνα 45: Εξωτερική άποψη του Εθνικού Μουσείου Βηρυτού [Πηγή: <https://www.tfcmagazine.com/ethniko-mouseio-viritou-apokatastasi/>]

Εικόνα 46: Κάτοψη ισογείου Εθνικού Μουσείου Βηρυτού [Πηγή: https://peakd.com/hive-163772/@worldcapture/national-museum-of-beirut-tripreport?fbclid=IwY2xjawF01VdleHRuA2FlbQIxMAABHSH-nMujRgA5_xATJj2FQyXc5GGg4k9wY2-AldCDBJAdBH6gO3zKchondQ_aem_qzDX0rSnHKHU_VT9D4Jrsg]

Εικόνα 47: Άποψη από το εσωτερικό του Εθνικού Μουσείου Βηρυτού [Πηγή: https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fmylebanonguide.com%2Fwp-content%2Fuploads%2F2022%2F09%2Fjeberbarreto-1905009791703202569-.jpg%3Ffbclid%3DIwZXh0bgNhZW0CMTAAR0Wcqn5NzV4IAkRUkYfnWrPmQ96y2PlcOdELy3xX2QWao7Ij-BiljnAMaem7WeOyA65Q9gVWuZtR4A&h=AT0lkXig4UJnwVecEGNqYbFnP4YPhZUumOOTSuSy67jz5EnrLhLz5MSbiTmM5Bbw-2mzF0Jgarz8YxeVEVKWFlh94INvwNk7exS3_FfKx9aExZX4gJmtrqry_9Gatl2wMicdw]

Εικόνα 48: Εξωτερική άποψη του Αρχαιολογικού Μουσείου Ιορδανίας [Πηγή: https://www.tripadvisor.com.gr/Attraction_Review-g293986-d319449-Reviews-Jordan_Archaeological_Museum-Amman_Amman_Governorate.html]

Εικόνα 49: Χάρτης του αρχαιολογικού λόφου Αμμάν [Πηγή: <https://deadseaquake.info/EarthquakeCatalogOfTheDeadSea/Sites/Archaeo/AmmanUm.html>]

Εικόνα 50: Άποψη από το εσωτερικό του Αρχαιολογικού Μουσείου στην Ιορδανία [Πηγή: https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fjordan-travel.com%2Fjordan-archaeological-museum%2F%3Ffbclid%3DIwZXh0bgNhZW0CMTAAR2UNC_Tfr5QAxTjU6L6NDV_eK4hB7J1eo8FmrDwyJYHMFb_feilfvjWRR8_aem_tT-jp1zhjvJfK5iyhM8JWA&h=AT0jmhw3LYhHn3TYy1uwSGMbSSazlIx29H3fAhpJoFnIEXrkNax2F_H8L6xDDIlhJP78jOp7ekMoe3HdSKE8OzYnyM-918y0P5uiRD02gflpUIUqZ8f6qT6I7PZhBfoCy5SVQ]

Εικόνα 51: Εξωτερική άποψη από το El Jem Museum στην Τυνησία [Πηγή: <https://eljem.virtualexperience.net/>]

Εικόνα 52: Κάτοψη του El Jem Museum στην Τυνησία [Πηγή: https://eljem.virtualexperience.net/virtual-tour?fbclid=IwY2xjawF01_hleHRuA2FlbQIxMAABHWHSfGoEobnRabGKnShQDGxqLvJtqMO7Bm_LLWUZiRlgNqWXNO85tB541Q_aem_6vpileR7qO9b4QlqlneY4A]

Εικόνα 53: Άποψη από το εσωτερικό και το αίθριο του El Jem Museum στην Τυνησία [Πηγή: tunisiatourism.info]

Εικόνα 54: Εξωτερική άποψη από το Αρχαιολογικό Μουσείο της Κωνσταντινούπολης [Πηγή: <https://www.tvl.ro/istanbul/obiective-turistice/muzeul-de-arheologie.html>]

Εικόνα 55: Μουσείο της Αρχαίας Ανατολής [Πηγή: <https://istanbul.com/el/travel/the-museum-of-the-ancient-orient>]

Εικόνα 56: Περίπτερο Κεραμικής Τέχνης [Πηγή: <https://travel.gezilmesigerekenyerler.com/tiled-kiosk-museum/>]

Εικόνα 57: Κατόψεις Αρχαιολογικού Μουσείου Κωνσταντινούπολης (ισόγειο, πρώτος όροφος, δεύτερος όροφος, τρίτος όροφος) [Πηγή: <https://muze.gov.tr/muze-detay?SectionId=IAR01&DistId=IAR>]

Εικόνα 58: Εξωτερική άποψη του Αρχαιολογικού Μουσείου της Μιλήτου [Πηγή: https://didimportal.com/index.php/property/27/en/miletus_museum]

Εικόνα 59: Άποψη από το εσωτερικό του Αρχαιολογικού Μουσείου στη Μίλητο [Πηγή: <https://didimtour.com/en/tour-guide/didyma/must-see-attractions/milet-muzesi>]

Εικόνα 60: Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Μιλήτου μαζί με το αρχαίο θέατρο [Πηγή: <https://tamsanat.net/milet-muzesi/>]

